

Gospodarka
Powiatu
Malborskiego

Wczoraj

Wczoraj - Dziś - Jutro

Badanie zmian gospodarczych w Powiecie Malborskim

Powiatowy Urząd Pracy w Malborku

Gospodarka Powiatu Malborskiego Wczoraj

Wczoraj - Dziś - Jutro

Badanie zmian gospodarczych w Powiecie Malborskim

Malbork 2010

Publikacja stanowi I tom raportu opracowanego na podstawie badań przeprowadzonych w ramach projektu realizowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Malborku pn. „Wczoraj – Dziś – Jutro. Badanie zmian gospodarczych w Powiecie Malborskim”.

Raport w formacie PDF dostępny jest na stronie internetowej: www.pup.malbork.pl.

Autorzy opracowania:

dr Paweł Antonowicz

dr Marzenna Czerwińska

mgr Beata Kamrowska

mgr Magdalena Wojtysiak

Wydawca:

Powiatowy Urząd Pracy w Malborku

Al. Armii Krajowej 70

82-200 Malbork

tel./fax: 55 272 33 51

e-mail: sekretariat@pup.malbork.pl

WWW: www.pup.malbork.pl

© Powiatowy Urząd Pracy w Malborku 2010

ISBN 978-83-930444-9-8

ISBN 978-83-930444-2-9

Nakład 1000 egz.

Publikacja dystrybuowana bezpłatnie

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Spis treści

Streszczenie	5
Summary	12
Wprowadzenie	18
1. Wykorzystanie zasobów naturalnych powiatu malborskiego w kontekście rozwoju gospodarczego	20
1.1. Położenie geograficzne / 20	
1.2. Struktura ilościowa gruntów / 20	
1.3. Stan wód i poziom zanieczyszczenia / 21	
1.3.1. Stan wód / 21	
1.3.2. Poziom zanieczyszczenia wód / 22	
1.4. Ochrona powietrza / 23	
1.5. Ochrona przed hałasem / 24	
1.6. Planowane inwestycje na rzecz ochrony środowiska / 25	
2. Zasoby ludzkie w powiecie malborskim	28
2.1. Podstawowe dane demograficzne / 28	
2.2. Sytuacja na rynku pracy w powiecie malborskim / 35	
2.2.1. Zatrudnienie w powiecie malborskim / 35	
2.2.2. Bezrobocie w powiecie malborskim / 38	
2.2.3. Oferty pracy, zawody nadwyżkowe i deficytowe w powiecie malborskim / 41	
2.3. Sytuacja na rynku pracy w powiecie malborskim w porównaniu z wybranymi powiatami województwa pomorskiego / 46	
2.4. Zaplecze edukacyjne w powiecie malborskim / 50	
2.5. Ocena zamożności gospodarstw domowych / 53	
3. Warunki prowadzenia biznesu	55
3.1. Lokalizacja powiatu malborskiego na mapie komunikacyjnej kraju / 55	
3.2. Drogi i transport kolejowy / 55	
3.3. Sieć dróg wodnych / 57	
3.4. Transport lotniczy / 57	
3.5. Ocena dostępności komunikacyjnej powiatu w świetle badań jakościowych / 58	
3.6. Oferta inwestycyjna / 58	
3.7. Ocena atrakcyjności inwestycyjnej powiatu malborskiego w świetle badań jakościowych / 60	
3.7.1. Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna Sp. z o.o. – teren inwestycyjny Malbork / 61	
3.7.2. Idea parku inwestycyjnego Malbork – Sztum / 63	
3.8. Nakłady inwestycyjne w powiecie malborskim / 63	

3.9.	Instrumenty wspierania rozwoju biznesu / 65	
3.9.1.	Rola władz samorządowych / 65	
3.9.2.	Konkursy i wyróżnienia dla Miasta Malborka w sferze aktywizacji gospodarki / 66	
3.9.3.	Ocena aktywności władz powiatu wobec potencjalnych inwestorów / 67	
3.9.4.	Instytucjonalne zaplecze biznesowe /68	
4.	Turystyka w powiecie malborskim	70
4.1.	Walory powiatu malborskiego dla rozwoju turystyki / 70	
4.2.	Oferta turystyczna / 73	
4.3.	Ocena rozwoju turystyki w świetle badań jakościowych / 77	
5.	Analiza struktury i dynamiki zmian liczby podmiotów gospodarczych na terenie powiatu malborskiego	79
5.1.	Jednostki gospodarcze zarejestrowane w powiecie malborskim na tle danych regionalnych / 80	
5.2.	Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstw powiatu malborskiego / 81	
5.3.	Podmioty gospodarcze powiatu malborskiego według klas wielkości / 83	
5.4.	Przestrzenna intensyfikacja procesów gospodarczych na obszarze powiatu malborskiego /88	
5.5.	Procesy upadłościowe w woj. pomorskim oraz w powiecie malborskim w latach 2001-2009 / 90	
6.	Aktywność gospodarcza w gminach powiatu malborskiego	93
6.1.	Malbork – gmina miejska / 93	
6.2.	Malbork – gmina wiejska / 96	
6.3.	Nowy Staw – gmina miejsko-wiejska / 98	
6.4.	Stare Pole – gmina wiejska / 105	
6.5.	Lichnowy – gmina wiejska / 108	
6.6.	Miłoradz – gmina wiejska / 111	
7.	Ocena kondycji ekonomiczno-finansowej wiodących przedsiębiorstw regionu powiatu malborskiego	114
7.1.	Ocena płynności finansowej / 115	
7.2.	Badanie rentowności działalności gospodarczej i produktywności majątku / 120	
7.3.	Ocena poziomu zadłużenia / 130	
7.4.	Analiza aktywności i obrotowości / 133	
8.	Spełnienie założeń Strategii Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Malborskiego na lata 2002-2012 w świetle badań jakościowych	138
	Podsumowanie	140
	Aneks – Syntetyczna charakterystyka powiatu malborskiego	142
	Spis tabel	147
	Spis wykresów	150
	Spis rysunków	153
	Bibliografia	154
	Załącznik - Oferta inwestycyjna miasta Malbork	156

Streszczenie

Opracowanie pt. „Gospodarka Powiatu Malborskiego Wczoraj” powstało w ramach projektu realizowanego przez PUP w Malborku pt. „Wczoraj - Dziś - Jutro. Badanie zmian gospodarczych w Powiecie Malborskim”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Poddziałanie 8.1.2 PO KL w wyniku badań przeprowadzonych przez konsorcjum firm PBS DGA Spółka z o.o. i Human Capital Business Spółka z o.o. na zlecenie Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku.

Raport bazuje zarówno na danych pierwotnych, jak i wtórnych (desk research). Pozyskiwane były w tym celu informacje i dane z systemu REGON, a także z Banku Danych Regionalnych GUS, WUS, Krajowego Rejestru Sądowego, WUP w Gdańsku oraz z dokumentów uzyskanych z PUP w Malborku. Pomocne także były dokumenty opracowane przez władze powiatu malborskiego oraz władze województwa pomorskiego, dotyczące różnych sfer funkcjonowania analizowanych obszarów. Uzupełnienie tych danych stanowiły również informacje pochodzące z portali oraz stron internetowych.

Głównym okresem poddanym analizie były lata 2004-2008. W niektórych aspektach opracowania uwzględniono także dane z lat wcześniejszych i dane dotyczące I półrocza 2009 r. W większości przypadków dane dotyczyły powiatu jako całości, część analizowanych aspektów została zaprezentowana w układzie sześciu gmin tworzących powiat malborski tj. Malbork – gmina miejska, Malbork – gmina wiejska, Stare Pole, Lichnowy, Miłoradz - gminy wiejskie oraz Nowy Staw – gmina miejska i gmina wiejska. Jednocześnie zaprezentowano też dane dotyczące całego województwa pomorskiego oraz Polski w celu relatywizacji ocen kształtowania się różnych zjawisk na terenie powiatu malborskiego.

W raporcie uwzględniono także wyniki badań jakościowych. Zostały one przeprowadzone w lipcu 2009 r. na terenie Malborka za pomocą Indywidualnych Wywiadów Pogłębionych. Do badania zaproszono osoby wytypowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Malborku i ekspertów zaangażowanych w projekt. Badanie przeprowadzono z lokalnymi specjalistami z zakresu sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu, reprezentantami kluczowych instytucji powiatu, a także z liderami opinii publicznej w powiecie. Najczęściej byli to właściciele bądź współwłaściciele wybranych firm powiatu, dyrektorzy, a także pracownicy średniego bądź wyższego szczebla kierowniczego.

Przedstawione w opracowaniu wyniki badań stanowią strategiczną diagnozę rozwoju powiatu malborskiego. Raport ten stanowi syntetyczny obraz potencjału zasobowego, społecznego, a także instytucjonalno-biznesowego, jaki charakterystyczny jest dla gospodarki tego regionu. Wyniki raportu stanowiąc będą podstawę do dalszych badań nad przyszłymi kierunkami rozwoju tego regionu.

Opracowanie składa się z ośmiu części. Pierwsze trzy części poświęcone zostały analizie warunków gospodarowania w powiecie, ze szczególnym wskazaniem na zasoby naturalne, zasoby pracy oraz warunki prowadzenia biznesu. Na tym tle uznano również za zasadne dokonanie diagnozy potencjału branży turystycznej w powiecie malborskim.

Powiat malborski położony jest w środkowo-wschodniej części województwa pomorskiego, tj. na obszarze Żuław Wiślanych, charakteryzujących się dużymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi. Na terenie powiatu malborskiego lasy i grunty leśne zajmują 1,9% ogólnej powierzchni. Większość powiatu to typowo rolnicze tereny zdominowane przez intensywnie użytkowane grunty orne. Głównym problemem wynikającym z położenia geograficznego powiatu jest fakt, iż na obszarze Żuław Wiślanych powszechnie występuje zagrożenie powodziowe. Do najbardziej zagrożonych terenów powiatu malborskiego należą w szczególności części miast: Nowy Staw, Malbork oraz gmin: Lichnowy, Malbork, Nowy Staw, Stare Pole. Tym samym jednym z kluczowych zadań wynikających z położenia powiatu jest właściwe zabezpieczenie przeciwpowodziowe. W połowie stycznia 2009 roku przyjęty został program pt. „Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław – etap I”. Efektem realizacji projektu będzie poprawa bezpieczeństwa powodziowego, zabezpieczenie egzystencji i majątku ludzi, poprawa bezpieczeństwa prowadzenia działalności gospodarczej. W przypadku powiatu malborskiego główne zadania dotyczą modernizacji wałów przeciwpowodziowych na Wiśle.

Bogata historia oraz zróżnicowanie etniczne ludności Żuław determinowały budowane przez wieki bogactwo zabytków kultury materialnej. Ponadto atrakcyjność turystyczną powiatu kształtują jego walory przyrodnicze. Na terenie powiatu malborskiego występują dwa rezerваты przyrody, oba na terenie gminy Miłoradz. Zarówno dolina Wisły, jak również dolina Nogatu, zostały uznane za korytarze ekologiczne rangi międzynarodowej w sieci ekologicznej ECONET. W Krajowym Systemie Obszarów Chronionych są one objęte ochroną – na terenie powiatu malborskiego w randze obszaru chronionego krajobrazu Obszary prawnie chronione zajmują łącznie w powiecie malborskim 4080,2 ha, na terenie powiatu znajdują się 73 pomniki przyrody. Walory przyrodnicze oraz historyczne spowodowały, iż turystyka jako sektor gospodarki ma ogromny wpływ na wskaźniki rozwoju gospodarczego powiatu malborskiego oraz na jego poziom bezrobocia. Pomimo widocznego postępu, turystyka w powiecie malborskim nadal nie jest wystarczająco rozwinięta. Powiat malborski posiada ubogą bazę hotelową, liczba miejsc noclegowych wzrosła zaledwie o 169 miejsc w latach 2003-2008.

Respondenci badania jakościowego wskazali, że nadal brakuje w mieście i powiecie:

- ♦ bazy noclegowej (szczególnie hoteli wyższej klasy umiejscowionych na Starym Mieście oraz dostosowanych do potrzeb konferencji),
- ♦ bazy gastronomicznej (szczególnie kawiarni z ogródkami),
- ♦ ścieżek rowerowych,
- ♦ informacji turystycznej dotyczącej całego powiatu,
- ♦ galerii handlowych,
- ♦ aquaparku,
- ♦ zagospodarowania otoczenia zamku.

Na dzień 30.03.2009 roku w powiecie malborskim mieszkało wg stałego miejsca zameldowania 63.049 osób, w tym 51,55% stanowiły kobiety. Porównując dane dotyczące liczby ludności powiatu malborskiego w latach 2004-2008 można stwierdzić, że systematycznie liczba ludności zmniejsza się. Analiza zasobów ludzkich na terenie powiatu malborskiego podkreśla problem, przed jakim stoją nie tylko regiony naszego kraju, ale cała gospodarka Polski oraz większość rozwiniętych gospodarek Europy Zachodniej. Faktem oraz jednocześnie niepodważalnym problemem naszej przyszłości jest „starzejące się społeczeństwo” i opisana w niniejszym raporcie zmiana struktury wiekowej ludności. Jak zostało podkreślone w opracowaniu, przy ogólnym spadku liczby ludności zamieszkującej powiat:

- ♦ maleje liczba ludności w przedziałach wiekowych 0-19, 20-29 oraz 40-49 lat,
- ♦ rośnie w niewielkim stopniu liczba ludności w przedziale 30-39 lat,
- ♦ rośnie istotnie liczba ludności powyżej 50 roku życia (wskaźnik procentowy udziału ludności powyżej 50 roku życia w ludności ogółem wzrósł z 28,6% w 2004 r. do 32,5% w 2008 r.).

Warto również podkreślić, iż analiza porównawcza struktury ludności według grup ekonomicznych wykazuje zbieżność sytuacji w powiecie i całym województwie pomorskim. Podobne także są tendencje zmian w tej strukturze tzn. maleje udział osób w wieku przedprodukcyjnym a rośnie udział osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym.

W latach 2004-2008 zatrudnienie wzrosło w powiecie malborskim o 1% (przy dość dużym spadku w roku 2005) i wynosiło na koniec 2008 roku 10.180 osób. Są to wyniki gorsze niż w całym kraju (wzrost o 12%) oraz w województwie (wzrost o 13%) w analogicznych latach.

Najwięcej pracujących w powiecie malborskim pracuje w sektorze usług. Na koniec 2008 roku pracowało tam 6.483 osób, co stanowiło 54,9% ogółu pracujących. Jest to wskaźnik wyższy niż w kraju (50%) i niższy niż w województwie pomorskim (56,4%). Analizując okres 2004/2008 w powiecie malborskim spadło zatrudnienie w rolnictwie o 5% co także należy odnieść do zmian w kraju (w analogicznym okresie spadek zatrudnienia zaledwie o 0,1%) i województwie (w analogicznym okresie spadek zatrudnienia w rolnictwie zaledwie o 0,5%). Wzrosło natomiast o 0,26% zatrudnienie w sektorze przemysłowym w powiecie malborskim, w tym przypadku jednak jest to wzrost słabszy niż w województwie (wzrost aż o 17,3%) oraz w kraju (wzrost o 11,4%). Jest to zjawisko charakterystyczne dla gospodarek rozwijających się: tendencje zmian w strukturze produkcja – handel – usługi nie omijają również badanego obszaru powiatu malborskiego.

Pomimo tych, jakby się mogło wydawać pozytywnych tendencji, jakie obserwowane są w powiecie malborskim, w całym objętym analizą okresie występuje na tym obszarze bardzo wysoka stopa bezrobocia rejestrowanego. Co prawda tendencję zmiany stopy bezrobocia charakteryzuje w ostatnich 5 latach trend malejący (spadek z 33,4 do 20,0), jednak jej nominalna wysokość - zarówno w odniesieniu do danych wojewódzkich, jak również ogólnopolskich powinna budzić istotny niepokój. Na koniec czerwca 2009 roku stopa bezrobocia wynosiła w powiecie malborskim 20%, przy czym trzeba wyraźnie podkreślić, iż w analogicznym okresie w skali całego kraju wynosiła 10,7 a w samym województwie pomorskim 10,1.

Wart odnotowania jest także fakt, iż dość istotne zmiany zachodzą w strukturze bezrobotnych wg wykształcenia. Dominujące znaczenie w całym okresie miały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej. Porównując zmiany struktury, jakie dokonały się w całym okresie warto podkreślić wzrost odsetka bezrobotnych osób z wykształceniem wyższym, średnim ogólnokształcącym oraz istotny spadek w strukturze bezrobotnych osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Analizując zmiany jakie zaszły w strukturze bezrobotnych w okresie od 2004 (stan na koniec roku) do 2009 (I półrocze) warto podkreślić najważniejsze trendy. Otóż:

- Najwyższym wskaźnikiem udziału w strukturze bezrobotnych charakteryzowały się w obu okresach grupy wiekowe 25-34 oraz 45-54.
- Zmalał udział osób bezrobotnych w najniższym przedziale wiekowym tj. 18-24.
- Niebezpiecznie wzrósł udział osób bezrobotnych powyżej 55 roku życia.

Ciekawe okazały się również wyniki badań jakościowych, które wskazują, iż z jednej strony malborska oferta edukacyjna w dużym stopniu odzwierciedla potrzeby pracodawców, z drugiej zaś artykułują oni brak wystarczającej liczby szkół zawodowych. Wyniki tych badań okazały się zbieżne z analizą deficytowych zawodów, jakie występują na terenie powiatu malborskiego. W rzeczywistości poszukiwani są nie tylko pracownicy szczebla średniego kierownictwa oraz administracji, ale w szczególności: spawacze, ślusarze, pracownicy budowlani, elektrycy i pracownicy z branży spożywczej i turystycznej. Takie głosy możemy jednak usłyszeć ze strony wielu polskich pracodawców, którzy często narzekają na brak wykwalifikowanej kadry pracowniczej. Problemy dla polskich przedsiębiorców potęgowane były w ostatnich latach również migracją doświadczonych pracowników do firm zlokalizowanych na terenie innych państw UE.

Malbork jest bardzo korzystnie zlokalizowany na mapie komunikacyjnej kraju. Przez miasto przebiega szlak kolejowy, dzięki któremu można dotrzeć bezpośrednio między innymi do Warszawy, Olsztyna i Gdańska. Gród nad Nogatem, usytuowany jest w sąsiedztwie dróg krajowych: nr 22 (Berlin – Kaliningrad), nr 7 (Gdańsk - Warszawa) oraz budowanej autostrady A-1. W promieniu do 30 km od Malborka znajduje się ok. 30 znaczących przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym m.in.: Jabil, International Paper Kwidzyn S.A., Flextronics International. Bliskość Trójmiasta i Elbląga to atrakcyjny rynek zbytu dla wielu firm. Fakt korzystnej lokalizacji wymusza konieczność dokonywania inwestycji w infrastrukturę drogową, gdyż stanowią one jeden z niezbędnych czynników rozwoju miasta. Bez nich walory lokalizacyjne nie będą miały sensu.

Atrakcyjny obszar inwestycyjny powszechnie utożsamiany jest z miejską aglomeracją Malborka. Miasto to zostało już w 1997 roku uznane przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową za jedno z dwunastu najbardziej atrakcyjnych dla potencjalnych inwestorów średniej wielkości miast Polski. Skupienie władz Malborka na rozwoju miasta znajduje swój wyraz w szeregu przedsięwzięć inwestycyjnych, podejmowanych w celu poprawy infrastruktury drogowej i turystycznej. Rada Miasta Malborka w 2007 roku podjęła strategiczne w tej kwestii decyzje, związane ze zmianą miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego niektórych obszarów.

Jednocześnie badanie opinii ekspertów udowodniło, iż nie ma zgodności co do faktycznej atrakcyjności inwestycyjnej powiatu. Eksperci wskazali zarówno na jego mocne jak i słabe strony w tej dziedzinie. Część zauważa spore zainteresowanie inwestorów, inni podkreślają ostatnie wycofane lub odłożone w czasie inwestycje (Philips, Ikea). Niektórzy respondenci za przykład skutecznego pozyskiwania inwestorów podają Kwidzyn. Tam, dzięki widocznym działaniom władz (ulgi dla inwestorów) udało się pozyskać fabrykę Jabil. Słaba jest także aktywność inwestycyjna przedsiębiorstw prowadzących działalność na terenie powiatu. Analiza danych wskazuje, że poziom nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach przypadających na mieszkańca jest rażąco niski w porównaniu ze średnim poziomem w województwie. W ostatnim z analizowanych lat poziom ten stanowi zaledwie 32% poziomu wojewódzkiego.

Od 2002 roku sukcesywnie rośnie na terenie powiatu malborskiego liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Ponad 93% jednostek gospodarczych tego obszaru to przedsiębiorstwa działające w sektorze prywatnym, zaś 78% ogółu funkcjonujących podmiotów stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Nie jest również odstępstwem od sytuacji mającej miejsce w skali ogólnopolskiej fakt, iż w powiecie malborskim największy udział przedsiębiorstw zlokalizowanych jest w gminach miejskich, stanowiących nie tylko centra urbanistyczne, ale również centra edukacyjne oraz biznesowe. Właśnie w takim centrum, jakim jest miasto Malbork zlokalizowały swoją działalność wiodące przedsiębiorstwa powiatu tj. Nyborg-Mawent S.A., Organika S.A., Cukrownia Malbork S.A., Leier-Malbork Sp. z o.o., Prino-Plast Sp. z o.o. JV, a także Biopaliwa S.A.

Na uwagę zasługuje wspomniana struktura organizacyjno-prawna funkcjonujących podmiotów, w której przeważający udział stanowią drobni przedsiębiorcy prowadzący własną działalność gospodarczą. Sytuacja ta jest z jednej strony korzystna, gdyż nie prowadzi do monopolizowania relacji rynkowych pomiędzy przedsiębiorcami, buduje właściwe fundamenty konkurencji wolnorynkowej, jak również skutecznie wpływa na dywersyfikację ryzyka związanego z przetrwaniem elastycznych, małych i mobilnych przedsiębiorstw

W dalszej części analizie poddano kształtowanie się kluczowych zjawisk związanych z aktywnością gospodarczą w powiecie i gminach. Badaniem objęto strukturę podmiotów gospodarczych z uwzględnieniem takich kryteriów jak: forma organizacyjno-prawna, liczba zatrudnionych pracowników, intensyfikacja regionalna prowadzonych działalności gospodarczych. Badaniem objęto również aktywność przedsiębiorstw w ujęciu ogólnym, jak również w podziale na poszczególne gminy powiatu.

Aktywność gospodarcza w powiecie malborskim jest bardzo zróżnicowana. Dominującą rolę w skali całego regionu przejęła miejska gmina Malbork, w której jak, zlokalizowanych jest blisko 73% firm funkcjonujących w całym regionie.

Na obszarze miejskiej gminy Malbork zlokalizowanych było na koniec 2008 roku 4.243 jednostek gospodarczych, z czego zaledwie 306 podmiotów funkcjonowało w sektorze publicznym. Ponad 72% firm tego obszaru stanowiły osoby fizyczne samodzielnie prowadzące działalność gospodarczą. W stosunku do roku ubiegłego ich liczba przyrosła o ponad 2,8%.

Poza obszarami miejskimi na terenie wiejskiej gminy Malbork zlokalizowane były w 2008 r. łącznie 333 podmioty gospodarcze. W tej grupie aż 98% stanowiły firmy prywatne. Spośród zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ponad 79% firm należało do osób fizycznych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. W sektorze prywatnym funkcjonowało ponadto osiem spółek handlowych oraz aż siedem stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Podobnie jak w mieście Malborku, również na otaczających go obszarach wiejskich, niewięcej podmiotów gospodarczych jako profil realizowanej działalności wskazywało handel detaliczny i hurtowy.

Drugą gminą pod względem liczebności zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (po obszarze gminy Malbork) jest gmina Nowy Staw. W regionalnych statystykach GUS obszar ten podzielony został na: miasto Nowy Staw, obszar miejski gminy Nowy Staw, a także tereny wiejskie. Łącznie na całym analizowanym obszarze na koniec 2008 roku funkcjonowało 1.070 podmiotów gospodarczych, które zlokalizowane były na wymienionych obszarach w liczebności: 390 (miasto), 535 (obszar miejski) oraz 145 (obszar wiejski).

Kolejnym wyodrębnionym administracyjnie podregionem powiatu malborskiego jest gmina wiejska Stare Pole. Na jej obszarze funkcjonowało w 2008 r. 270 jednostek gospodarczych. Ich liczba w stosunku do roku bazowego 2002 wzrosła o 6,7%. Wśród zarejestrowanych podmiotów gospodarczych tego obszaru aż 74% firm (201 jednostek) stanowiły osoby fizyczne samodzielnie prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą. Ponadto na koniec 2008 r. zaewidencjonowanych było funkcjonujących na tym terenie 11 spółek handlowych, stanowiących 4% populacji istniejących tam jednostek gospodarczych.

Na koniec 2008 roku w gminie wiejskiej Lichnowy zarejestrowane były 243 jednostki gospodarcze. Wśród firm tego regionu 77% stanowiły osoby fizyczne samodzielnie prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą. Ponadto w strukturze firm regionu występowało 13 spółek handlowych.

Ostatnią z gmin powiatu malborskiego pod względem liczebności zarejestrowanych na koniec 2008 roku podmiotów gospodarczych jest wiejska gmina Miłoradz. Na jej obszarze funkcjonowały 202 jednostki gospodarcze, wśród których 77% (156 firm) stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Ponadto w regionie tym zarejestrowanych było 3% (7 podmiotów) spółek handlowych.

Przeprowadzone badanie dotyczące skali i intensyfikacji procesów upadłościowych mających miejsce w powiecie malborskim nie wskazało na istotne zagrożenie natężenia tego zjawiska w badanym regionie. Ostatnia odnotowana tam upadłość miała bowiem miejsce w marcu 2008 roku, zaś pozostałe dane dotyczące procesów upadłościowych obejmują wyłącznie lata 2001-2006. Przeprowadzone badanie celowo dobranej grupy wiodących podmiotów analizowanego regionu wskazuje, iż są na tym obszarze prężne, dobrze prosperujące przedsiębiorstwa, które wykorzystując również lokalne warunki prowadzenia biznesu dają sobie radę nawet w czasach kryzysu na rynkach finansowych.

Ostatecznie dokonano oceny poziomu realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Malborskiego. Ocena została oparta wyłącznie o przeprowadzone wywiady z lokalnymi liderami. Zapytano respondentów, na ile, ich zdaniem, spełniane są obecnie założenia strategii powiatu malborskiego na lata 2002-2012

Odwołując się do priorytetów Strategii Rozwoju Powiatu, respondenci zgodnie twierdzą, że ogólne założenia strategii są realizowane. Ich opinie o realizacji poszczególnych priorytetów Strategii dotyczą w szczególności:

- ♦ **Gospodarka** – w ostatnich latach rozkwitł w powiecie sektor MSP, rozwinęła się także turystyka.
- ♦ **Przestrzeń** – pojawiają się pojedyncze głosy na temat braku integracji samorządów lokalnych. Badani zwracają uwagę na podjęte przez władze samorządowe inicjatywy związane z rozbudową dróg.
- ♦ **Spoleczność** – w tej dziedzinie największą uwagę respondentów przyciągają działania na rzecz służby zdrowia. Z pozytywnym przyjęciem spotkała się prywatyzacja zadłużonego szpitala. Bardzo dobrze oceniono także udział malborskiego PUP w procesie tworzenia miejsc pracy.
- ♦ **Ekologia** – powiat podejmuje działania w tych kierunkach.
- ♦ **Infrastruktura** – powiat podejmuje działania w tych kierunkach.

Summary

Study entitled “Malbork District Economy - Yesterday” was prepared within the project realized by District Employment Office in Malbork entitled „Yesterday - Today - Tomorrow. Study of economic changes in the District of Malbork”, co-financed with the European Social Fund (ESF), 8.1.2 PO KL in the result of the research conducted by consortium of PBS DGA Spółka z o.o. and Human Capital Business Spółka z o.o., ordered by District Employment Office in Malbork.

The report is based on both: primary and secondary data (desk research). Due to conducting the Study, needed information and data had been gathered from REGON System (Companies Registration Office), the Regional Data Bank, GUS (Central Statistical Office of Poland), WUS, National Court Register, WUP in Gdańsk and from the documents received from the District Employment Office in Malbork. Also some documents elaborated by the District of Malbork and Pomeranian Voivodship authorities, concerning different spheres of functioning analysed areas were helpful. Supplement to mentioned data were information collected from the portals and Web-sites.

The main period of time analysed in the project were years 2004-2008. In some aspects of the Study, data from the previous years and those regarding the first six months of year 2009 were taken under consideration. In most cases, data concerned the District as a whole, but some parts of analysed aspects was presented in the configuration of six communes constituting District of Malbork, that is: Malbork – municipal commune, Malbork – rural commune, Stare Pole, Lichnowy, Miłoradz – rural communes and Nowy Staw – municipal and rural commune. At the same time, data regarding the whole Pomeranian Voivodship and Poland were presented due to relativize the appraisal of different issues in the area of District of Malbork.

The qualitative research’ results were also taken into consideration. The research was conducted in July 2009 in the District of Malbork area, by means of In Depth Interviews. Inhabitants chosen by Malbork District Employment Office and experts engaged in the project took part in this section of research. It was conducted with local authorities in the field of District of Malbork’s social and economic situation with representatives of fundamental local institutions, and also with public opinion leaders in the District of Malbork. Most often: owners or co-owners of selected business entities, directors, managers, as well as employees of high and mid-level.

Results of the Study presented in the Report constitute strategic diagnosis of Malbork District development, synthetic picture of it’s social, business and institutional potential, characteristic for this Region’s economy. Findings of this project may constitute the base for further studies concerning future directions of this region’s development.

The Report is composed of eight parts. First three parts are dedicated to analysis of economy in the District area, with particular indication to local, natural resources, human resources and conditions of conducting business activity in the region. Against this background it was found reasonable to prepare the diagnosis of tourist potential in the District of Malbork.

District of Malbork is located on the mid-eastern part of Pomerania Voivodship, in Żuławy Wiślane Region, known for landscape and environmental values. Forests and forest lands cover 1,9% of the whole area of Malbork District. Majority of the area are farmlands dominated by intensively cultivated arable land. The main problem resulting from geographical position of Żuławy Region is a flood risk. Mostly endangered areas in the District of Malbork are: Nowy Staw and Malbork towns and communes: Lichnowy, Malbork, Nowy Staw, Stare Pole. That is why - one of key tasks is proper flood protection. In January 2009 there was established a special project entitled „Full-scale flood protection of Żuławy Region – stage I”. The aim of this project will be improvement of flood safety, protection of citizens and their property, security of conducting business activity. In case of the Malbork District main tasks concern modernization of flood embankments on Vistula river.

Rich history, cultural heritage and ethnic diversity of Żuławy Region determined historic monuments of material culture built through centuries. Furthermore tourist attractiveness also consists of the District's natural heritage. In the area of Malbork District there are two nature reserves, both in Miłoradz Commune. Valley of the Vistula river, as well as Valley of the Nogat river were regarded as ecological corridors of an international rank in the ecological net (ECONET). Altogether 4080.2 ha of Malbork District area is protected by National System of Protected Areas, there are also 73 Monuments of Nature. Natural and historical heritage caused, that tourism as a economy sector has a huge influence on the indicators of economic development of the District of Malbork and on the unemployment rate. In spite of noticeable progress, tourism branch is still not insufficiently developed. District has a poor hotel facilities, number of bed places has increased by merely 169 places in the years 2003-2008.

Respondents, who took part in the qualitative research, indicated that still there are some important issues missing in the city and the whole District of Malbork:

- ♦ serviced accommodation (especially offering the highest standard of service, located in the Old Town, congress infrastructure),
- ♦ gastronomic offer (especially cafes, café-garden),
- ♦ bicycle paths,
- ♦ tourist information concerning the whole area of Malbork District,
- ♦ retail parks, shopping centres,
- ♦ aquapark,
- ♦ castle surrounding land management.

The District of Malbork was inhabited by 63.049 citizens (according to data from 30 March, 2009), therein 51,55% were women. Comparing data concerning the number of Malbork District citizens in the years 2004-2008 it is obvious, that number of population

is systematically decreasing. Human resources analysis in the Malbork District emphasize the problem, that not only regions must confront with, but the whole Polish economy and majority of developed eastern European economies. The fact and at once uncontested problem of our future is „ageing society” and the change of the population age structure (described in this Report). Like it was emphasized in the study, at general decrease of citizens living in the Malbork District:

- a decreasing number of citizens in the age groups: 0-19, 20-29 and 40-49 y.o.,
- a slightly increasing number of citizens between 30-39 years,
- essentially increasing number of citizens above the age of 50 y.o. (percentage of citizens above the age of 50 years in the population in general had increased from 28,6% in 2004 to 32,5% in 2008).

It is worth emphasizing that, comparative analysis of population structure according to economic groups show similarities between the Malbork District and the whole Pomeranian Voivodship. The change of the age structure tendencies are also similar: the number of population of pre-productive age is decreasing and the number of population in productive and post-productive age is increasing.

In the years 2004-2008 employment has increased by 1% in the District of Malbork (at quite significant decrease in 2005) and at the end of 2008 amounted to - 10.180. These results are worse than national ones (increase by 12%) and in the Voivodship (increase by 13%) during analogous years.

The majority of working population in Malbork District, work in service sector - at the end of 2008 it was 6.483, accounting for 54,9% of the total region working population. This indicator is higher than national (50%) and lower than in the Pomeranian Voivodship (56,4%). Analyzing years 2004- 2008, employment in the agriculture had decreased by 5% in Malbork District, what relates to the country-wide changes (in analogous period of time employment in agriculture decreased merely by 0,1%) and in the whole Voivodship by 0,5%. However, employment in the industry sector in the District of Malbork has increased by 0,26%, though in this case, increase is lower than in the Voivodship (significant increase by 17,3%) and in the whole country (increase by 11,4%). It is characteristic for developing economies: changes in sector structure: production – trade – services.

Despite these, theoretically positive tendencies, which can be observed in the District of Malbork, in the whole analysed period of time there was a very high registered unemployment rate. As a matter of fact unemployment rate during last 5 years has a decreasing trend (decrease from 33,4 to 20,0), yet, its nominal level – is alarming, both: with reference to Voivodship data, as well as to nation-wide indicators. At the end of June 2009, unemployment rate in the District of Malbork was 20%, while in analogous period of time, the nation rate was 10,7% and in the Pomeranian Voivodship - 10,1%.

It is worth emphasizing that, quite essential changes occur in the structure of unemployed, according to the education level. Dominating significance during the whole period of time had

workers with basic vocational education level and the junior high school and lower. Comparing changes in the structure during the whole period of time, it is worth to emphasize the increase of percentage of unemployed with the higher and secondary education, and significant decrease in the structure of unemployed with the basic vocational education.

When analysing changes, that occurred in the structure of unemployed citizens during the period: the end of year 2004 to 2009 (first six months), it's worth to emphasize the most important trends. And so:

- ♦ the highest unemployed rate was observed among age groups: 25-34 and 45-54.
- ♦ unemployed rate among the youngest age group (18-24) has decreased,
- ♦ dangerously increased the participation of unemployed above the age of 55 y.o.

Also qualitative research' key findings turned out to be quite interesting, showing that on one hand, Malbork educational offer to the great extent reflects employers' needs, and on the other hand, they point to insufficient number of vocational schools. Research findings turned out to be coincident with the analysis of deficient occupations. It occurred, that not only mid-level management and administration employees are needed, but particularly: welders, locksmiths, construction workers, electronic technicians, grocery and tourist branch workers. These are the voices of many polish employers, who complain about lack of qualified personnel. Polish entrepreneurs' problems were additionally increased by migration of experienced workers to the companies located in another countries of European Union.

Malbork has a highly favourable geographical and communication location. The town is crossed by the railway line, which facilitates direct communication with other towns and cities, for ex. Warsaw, Olsztyn or Gdańsk. It is also located in vicinity of national roads: No. 22 (Berlin – Kaliningrad), No. 7 (Gdańsk - Warsaw) and the motorway A-1. 30 km away from Malbork there are about 30 significant enterprises with the foreign capital for ex.: Jabil, International Paper Kwidzyn S.A., Flextronics International. Proximity of Tri-city and Elbląg is an attractive market for many companies. The fact of favourable location enforces necessity of road infrastructure investments, because they constitute one of indispensable factors of the town development. Without them location advantages will be devoid of sense.

Attractive investment area is generally identified with the Malbork municipal agglomeration. Malbork has been already in 1997 considered by the Gdańsk Institute for Market Economics as one of the twelve most attractive for potential investors among middle-sized Polish cities. Focusing of the Malbork authorities on the town development is noticeable in a number of cases of investment actions, taken up in order to improve the road and tourist infrastructure. Malbork City Council made in 2007 a few strategic decisions, related to the change of the local land development plans of some areas.

Research on experts' opinions has proved, that there is no agreement as far as factual investment attractiveness is concerned. Experts pointed to strong, as well as weak points on this field of activeness. Some of them noticed considerable interest of investors, another point to recent withdrawn or postponed important investments (Philips, Ikea). Some respondents

set an example of Kwidzyń as a effective attraction actions towards investors. In Kwidzyń, thanks to noticeable actions of local authorities (reductions for investors) the Jabil factory is functioning. Investment activity of local entrepreneurs is also regarded as a weak point in the Malbork District. Data analysis indicate, that the level of investment expenditures in enterprises per citizen is grossly low in comparison with the average level in the whole Voivodship. During the last analysed year, the local investment level constitutes merely 32% of Voivodship level.

Since 2002 number of registered business entities in the District of Malbork has been consecutively growing. Over 93% business entities at the area are enterprises conducting activity in the private sector, while 78% of all functioning entities are owned by physical persons conducting their own business activity. Likewise in the whole country, the majority of regional enterprises are localized in the municipal communes, constituting not only urban, but also educational and business centres. Exactly in such a centre – Malbork town - are located leading District's companies , that is: Nyborg-Mawent S.A., Organika S.A., Cukrownia Malbork S.A., Leier-Malbork Sp. z o.o., Prino-Plast Sp. z o.o. JV and Biopaliwa S.A.

Remarkable is mentioned in the report, organizational and legal structure of functioning entities, in which small entrepreneurs conducting own business activity, play the predominant role. Such situation is advantageous, therefore it doesn't lead up to monopolising of market relations among entrepreneurs, builds appropriate fundamentals of a free market competition, effectively reduces the risk related to survival of small and mobile enterprises.

Further in the study, the key phenomenons related to business activity in the district and in the communes were analysed. The research has been conducted among business entities with taking into account criteria like: organizational and legal frame, number of workers employed, regional intensification of conducted business entities. Enterprises activity in the general grasp and in administrative division into particular communes.

Business activity in the District of Malbork is very diversified. Malbork municipal commune plays the main role in the whole region, almost 73% companies functioning in the whole region are localised in Malbork.

At the end of 2008, there were 4.243 business entities in the area of the municipal Malbork commune, whereof 306 entities operating in the public sector. Over 72% companies in Malbork were owned by physical persons independently conducting business activity. With reference to the previous year, their number increased by over 2,8%.

In rural area of Malbork commune there were all together 333 business entities in 2008, most of which were privately-owned – 98%. From among registered business entities, over 79% companies were owned by natural persons conducting non-rural business activity. In the private sector furthermore eight commercial companies were functioning and as many as seven associations and social organizations.

Likewise in Malbork town, also in surrounding rural areas, the majority of business entities are involved in retail and wholesale trade. The commune, in terms of the number of registered business entities is Nowy Staw commune. In the regional statistics of GUS (Central

Statistical Office) this area was divided into: Nowy Staw town, municipal area of Nowy Staw commune and rural area. All together on the whole analyzed area, 1.070 business entities were operating at the end of 2008 in following numbers: 390 (town), 535 (municipal area) and 145 (rural area).

Another administrative under-region of District of Malbork is Stare Pole rural commune. In year 2008 - 270 business entities were functioning at this area. With reference to the basic year 2002, their number has increased by 6,7%. Among registered business entities in this area as many as 74% companies (201 entities) were owned by physical person independently conducting non-rural business activity. Furthermore at the end of 2008 there were 11 commercial partnerships, operating on this area, constituting 4% of the whole population of economy entities.

At the end of year 2008 in the Lichnowy commune, there were 243 business entities registered. 77% among companies in this region were legal, individual non-agricultural business entities. Besides, there were 13 trading partnerships in the region structure.

The last commune in District of Malbork in terms of number of business entities registered at the end of 2008 is Miłoradz rural commune. In Miłoradz, there were 202 business entities, among which 77% (156 entities) were physical person conducting business activity. Furthermore there were registered 3% (7 entities commercial partnerships in this region. The latest parish in terms of the number of registered at the end of the year 2008 business entities, is Miłoradz.

Conducted study concerning the scale and intensification of the bankruptcy processes in the District of Malbork didn't indicate the essential risk of bankruptcy intensification in the region. The last registered bankruptcy took place in March 2008, whereas the rest of data concerning bankruptcy processes include years 2001-2006 only. Conducted study of intentionally chosen group of regional leading business entities indicates, that there are mobile, well prospered enterprises, which taking advantage of local conditions of conducting business activity, are successful even in times of world-wide financial markets crisis.

Finally the evaluation of realisation the Strategy for the development of Malbork District was conducted. Evaluation was based only on the interviews with local leaders. Respondents were asked, to what extent, the guidelines of Malbork District for years 2002-2012 are fulfilled.

Respondents unanimously claim, that the general Strategy priorities are realised. Their opinions concern particularly:

- ♦ **Economy** – development of the small and medium business sector in the latest years, tourism branch has developed.
- ♦ **Space** – single voices come out about lack of integration among local governments. Respondents paid attention to road infrastructure investments.
- ♦ **Community** – respondents most often paid attention to actions concerning medical/health service Privatisation of indebted hospital had been appreciated. Likewise Malbork District Employment Office actions due to creating new jobs.
- ♦ **Ecology** – District of Malbork take actions towards the priorities
- ♦ **Infrastructure** – District of Malbork take actions towards the priorities

Wprowadzenie

Niniejsze opracowanie powstało w ramach projektu realizowanego przez PUP w Malborku pt. „Wczoraj - Dziś - Jutro. Badanie zmian gospodarczych w Powiecie Malborskim”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Poddziałanie 8.1.2 PO KL w wyniku badań przeprowadzonych przez konsorcjum firm PBS DGA Spółka z o.o. i Human Capital Business Spółka z o.o. na zlecenie Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku. Niniejsze opracowanie stanowi pierwszy raport, który prezentuje gospodarkę powiatu malborskiego w ujęciu historycznym: „Gospodarka Powiatu Malborskiego Wczoraj”.

Opracowanie to składa się z ośmiu części. Pierwsze trzy części poświęcone zostały analizie warunków gospodarowania w powiecie, ze szczególnym wskazaniem na zasoby naturalne, zasoby pracy oraz warunki prowadzenia biznesu. Na tym tle uznano również za zasadne dokonanie diagnozy potencjału branży turystycznej w powiecie malborskim.

W dalszej części opracowania analizie poddano kształtowanie się kluczowych zjawisk związanych z aktywnością gospodarczą w powiecie i gminach. Badaniu poddano strukturę podmiotów gospodarczych z uwzględnieniem takich kryteriów jak: forma organizacyjno-prawna, liczba zatrudnionych pracowników, intensyfikacja regionalna prowadzonych działalności gospodarczych. Badaniem objęto również aktywność przedsiębiorstw w ujęciu ogólnym, jak również w podziale na poszczególne gminy powiatu.

Analiza zmian w liczbie zarejestrowanych na terenie powiatu malborskiego jednostek gospodarczych została dokonana zarówno w ujęciu strukturalnym, przestrzennym, jak również w odniesieniu do danych historycznych. W tej części opracowania znalazła się również analiza natężenia procesów upadłościowych przedsiębiorstw, mających miejsce na obszarze analizowanego regionu. Ocenę aktywności gospodarczej firm powiatu malborskiego podsumowuje analiza sytuacji ekonomiczno-finansowej wiodących firm powiatu, których wyniki mogą również stanowić uzupełnienie syntetycznego obrazu gospodarki opisywanego powiatu.

Niniejszy raport bazuje zarówno na danych pierwotnych, jak i wtórnych (desk research). Pierwszym etapem badań było przygotowanie diagnozy sfery gospodarczej powiatu. Pozyskiwane były w tym celu informacje i dane z systemu REGON, a także z Banku Danych Regionalnych GUS, WUS, Krajowego Rejestru Sądowego oraz z dokumentów uzyskanych z PUP w Malborku. Pomocne także były dokumenty opracowane przez władze powiatu malborskiego oraz władze województwa pomorskiego, dotyczące różnych sfer funkcjonowania analizowanych obszarów. Uzupełnienie tych danych stanowiły również informacje pochodzące z portali oraz stron internetowych.

Głównym okresem poddanym analizie były lata 2004-2008. W niektórych aspektach opracowania uwzględniono także dane z lat wcześniejszych i dane dotyczące I półrocza 2009 r. Istotnym problemem badawczym było uwzględnienie w analizowanych obszarach danych dotyczących szczebla gminnego. Część ewidencjonowanych i publikowanych przez Urząd Statystyczny danych niestety dotyczy większych agregatów, jakimi są powiaty. Analizowane informacje statystyczne odnoszone były do wielkości charakteryzujących dane zjawisko w skali całego kraju, województwa lub np. w przypadku rynku pracy - do danych charakteryzujących powiaty ościenne.

W większości przypadków dane dotyczące gmin zostały zaprezentowane w układzie sześciu gmin tworzących powiat malborski tj. Malbork – gmina miejska, Malbork – gmina wiejska, Stare Pole, Lichnowy, Miłoradz - gminy wiejskie oraz Nowy Staw – gmina miejsko-wiejska.

W raporcie uwzględniono wyniki badań jakościowych. Zostały one przeprowadzone w lipcu 2009 r. na terenie Malborka za pomocą Indywidualnych Wywiadów Pogłębionych.¹ Łącznie przeprowadzono 11 wywiadów z celowo wybranymi ekspertami. Do badania zaproszono osoby wytypowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Malborku i ekspertów zaangażowanych w projekt. Badanie przeprowadzono z lokalnymi specjalistami z zakresu sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu, reprezentantami kluczowych instytucji powiatu, a także z liderami opinii publicznej w powiecie. Najczęściej byli to właściciele bądź współwłaściciele wybranych firm powiatu, dyrektorzy, a także pracownicy średniego bądź wyższego szczebla kierowniczego.

---

¹ Indywidualne Wywiady Pogłębione (ang. IDIs - In Depth Interviews; tzw. wywiady swobodne) - są to wywiady z jedną osobą przeprowadzane w swobodnej atmosferze.

1. Wykorzystanie zasobów naturalnych powiatu malborskiego w kontekście rozwoju gospodarczego²

1.1. Położenie geograficzne

Powiat malborski położony jest w środkowo-wschodniej części województwa pomorskiego, tj. na obszarze Żuław Wiślanych, charakteryzujących się dużymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi.

Obszar Żuław Wiślanych jest równiną, niewiele wzniesioną nad poziomem morza, lokalnie położoną w depresji – najniższe położone tereny występują w gminie Nowy Staw wokół miejscowości Lubstowo i Myszewo. Rzeźbę terenu urozmaicają koryta rzeki Wisły i Nogatu, liczne kanały, wały przeciwpowodziowe, groble i nasypy. Obszar Żuław słynie z najżyźniejszych gleb w Polsce, osiągane plony są na ogół 2-3 krotnie wyższe od średnich krajowych. Pod względem klimatycznym teren ten wykazuje cechy charakterystyczne dla pobrzeża Bałtyku, w szczególności stosunkowo łagodną zimą, chłodną wiosną i niezbyt upalne lato, długą i relatywnie ciepłą jesień. Żuławy Wiślane, w porównaniu z terenami sąsiednimi, są przez cały rok cieplejsze, mają większe nasłonecznienie oraz większą wilgotność względną. Klimat można uznać za relatywnie korzystny zarówno w kategoriach klimatu odczuwalnego jak i agroklimatu. Powiat malborski posiada dobre warunki do rozwoju agroturystyki.

1.2. Struktura ilościowa gruntów

Tabela 1.1. Struktura ilościowa gruntów powiatu malborskiego

L.p.	Miasto/Gmina	Powierzchnia						
		Ogółem km ²	Lasy		Użytki rolne		Pozostałe	
			km ²	%	km ²	%	km ²	%
1	Miasto Malbork	17,15	0,00	0,00	6,23	36,33	10,92	63,67
2	Gmina Malbork	100,93	0,77	0,76	87,52	86,71	12,64	12,52
3	Gmina Lichnowy	88,70	0,18	0,20	80,84	91,14	7,68	8,66

² Opracowanie własne na podstawie *Programu Ochrony Środowiska Powiatu Malborskiego, 2004 r., Programu Ochrony Środowiska Miasta Malborka na lata 2004-2008 z perspektywą do roku 2012, 2004 r.*, danych ze strony internetowej Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku, archiwum 2007 r.: www.infoeko.pomorskie.pl/Archiwum/2007/Malborski_Powiatowego_Programu_na_Rzecz_Zatrudnienia_i_Spójności_Społecznej_na_lata_2007-2013, danych ze stron internetowych miast i gmin w powiecie malborskim oraz danych GUS.

Tabela 1.1. Struktura... (ciąg dalszy)

4	Gmina Miłoradz	93,75	3,06	3,26	81,04	86,42	9,65	10,29
5	Gmina Stare Pole	79,49	3,33	4,19	62,57	78,71	13,59	17,10
6	Gmina Nowy Staw	114,38	2,27	1,98	103,50	90,49	8,61	7,53
7	Powiat malborski	494,40	9,61	1,94	421,70	85,30	63,09	12,76

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska Powiatu Malborskiego, 2004 r., str. 11 oraz danych pozyskanych z miasta Malborka i gmin powiatu.

Na terenie powiatu malborskiego lasy i grunty leśne zajmują 1,9% ogólnej powierzchni. Większość powiatu to typowo rolnicze tereny zdominowane przez intensywnie użytkowane grunty orne. Strukturę gruntów powiatu malborskiego prezentuje tabela 1.1.

1.3. Stan wód i poziom zanieczyszczenia

1.3.1. Stan wód

Do głównych cieków powiatu malborskiego należą:

- ♦ Nogat – w granicach powiatu około 30,6 km,
- ♦ Rzeka Święta – 30,16 km,
- ♦ Wisła – w granicach powiatu około 20,7 km,
- ♦ Rzeka Mała Święta – 19,51 km,
- ♦ Rzeka Jeziorna Łacha – 14,12 km,
- ♦ Rzeka Tyna Dolna – 10,49 km,
- ♦ Rzeka Tyna Mała – 6,75 km,
- ♦ Rzeka Tyna Górna – 6,12 km,
- ♦ Rzeka Fiszewka – 3,60 km.

Ważniejsze kanały tego obszaru stanowią:

- ♦ Kanał Panieński – 16,55 km,
- ♦ Kanał Stary Nogat – 12,94 km,
- ♦ Kanał Świerkowski – 12,77 km,
- ♦ Kanał Lichnowska Struga – 11,36 km,
- ♦ Kanał Dębińska Struga – 8,36 km,
- ♦ Kanał Lasowicki – 7,16 km,
- ♦ Kanał Linawa – 6,96 km,
- ♦ Kanał Juranda – 4,83 km,
- ♦ Kanał Ulgi – 4,75 km,
- ♦ Kanał Leniwy Nogat – 3,5 km.

Jeziora – w postaci niewielkich zbiorników wodnych występują w niewielkiej ilości na terenie powiatu malborskiego. Na obszarze Żuław Wiślanych powszechnie występuje zagrożenie powodziowe.

Na poziom wody w ujściowych odcinkach Nogatu i Szkarpawy mają istotny wpływ spiętrzenia sztormowe wód Zalewu Wiślanego, ale zabudowa hydrotechniczna powoduje, że wpływ ten na obszar powiatu malborskiego już nie sięga. Do najbardziej zagrożonych terenów należy część depresyjna oraz przydepresyjna delty, w szczególności części miast: Nowy Staw, Malbork oraz gmin: Lichnowy, Malbork, Nowy Staw, Stare Pole.

Tabela 1.2. Jeziora i zbiorniki wodne na terenie powiatu malborskiego

L.p.	Nazwa jeziora	Powierzchnia [ha]	Gmina
1	Ptaszek	4,02	Malbork
2	Lubstowo I	5,05	Nowy Staw
3	Lubstowo II	2,73	Nowy Staw
4	Pólmieście	3,03	Nowy Staw
5	Mątowy Wielkie	16,68	Miłoradz
6	Mątowy Długie	9,57	Miłoradz
7	Mątowy Małe	3,86	Miłoradz
8	Gnojewo	7,76	Miłoradz
9	Pogorzała Wieś	1,55	Miłoradz
10	Ząbrowo	1,96	Stare Pole

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Malborskiego, Zakład Geologii Stosowanej Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa, Warszawa 2004, str.30.

Wody podziemne, o dużym znaczeniu dla zaopatrzenia w wodę, to głównie wody czwartorzędowe, zwykle nienajlepszej jakości, o słabej izolacji od powierzchni. Na terenie powiatu malborskiego położony jest Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 203 „Dolina Letniki”, uznany za obszar najwyższej ochrony wód podziemnych (ONO).

1.3.2. Poziom zanieczyszczenia wód

Niezadawalający stan jakościowy wód podziemnych na terenie powiatu malborskiego częściowo wynika z uwarunkowań naturalnych i stanowi ich cechą trwałą. W związku z tym woda dla zaopatrzenia ludności powinna być skutecznie uzdatniana. Wymaga to modernizacji Centralnego Wodociągu Żuławskiego. Zły stan wody z wielu lokalnych ujęć wskazuje na konieczność ich modernizacji lub podłączenia wodociągów lokalnych do wodociągu centralnego.

Zanieczyszczenie wód Wisły pochodzi głównie spoza terenu powiatu malborskiego. Wzrost zanieczyszczenia w rejonie Mostu Knybawskiego wskazuje też na znaczący udział ścieków po-

chodzących z Tczewa. Źródłem zanieczyszczeń Nogatu jest dopływ zanieczyszczonych wód Liwy (poza powiatem) oraz Kanałów Juranda i Ulgi, a także punktowe zrzuty zanieczyszczeń.

Jakość wody powiatu malborskiego nie odpowiada normom sanitarnym. Malborska woda zawiera ponadnormatywną zawartość fluorków, jonów amonowych i boru³. Ilość rocznie wytwarzanych ścieków w powiecie malborskim wynosi ogółem: 2.405.470,0 m³/r.⁴

W powiecie malborskim znajduje się 10 oczyszczalni ścieków.

Tabela 1.3. Oczyszczalnie ścieków i gospodarka odpadami w powiecie malborskim

Miasto Gmina	Miasto Malbork	Gmina Malbork	Gmina Lichnowy	Gmina Miłoradz	Miasto i Gmina Nowy Staw	Gmina Stare Pole
Komunalne oczyszczalnie ścieków	-	Firma „Nogat”, Kałdowo Wieś*	Oczyszczalnie ścieków: Lichnowy, Lisewo Malborskie, Parszewo, Szymankowo	Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej, Miłoradz	Oczyszczal- nia osiedlo- wa, Lipinka	Oczyszczal- nia ścieków Stare Pole, Złotowo, Krasnołęka
Zakłady unieszkodliwia- nia i odzysku odpadów	-		Składowisko Lisewo Malborskie	-	Składowisko Świerki	Składowisko Szaleniec

*Planowana jest przebudowa i rozbudowa oczyszczalni, w kwietniu 2009 r. wybrany został wykonawca⁵.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze strony internetowej Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku, 2007 r.: www.infoeko.pomorskie.pl/Archiwum/2007/Malborski oraz danych pozyskanych z miasta Malborka i gmin powiatu.

1.4. Ochrona powietrza

Największa emisja zanieczyszczeń występuje w mieście Malbork. Za ten stan rzeczy odpowiedzialna jest głównie emisja zanieczyszczeń ze źródeł ciepła do celów grzewczych i technologicznych zlokalizowanych w samym Malborku. Stosunkowo duża emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych spowodowana jest tutaj przewagą paliw stałych w strukturze zużycia paliw w źródłach ciepła.

³ Ocena stanu sanitarno-higienicznego powiatu malborskiego za 2008 rok, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Malborku, str. 8; strona internetowa Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Malborku Sp. z o.o., wyniki badań próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, maj 2009 r.

⁴ Dane Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku, 2007 r.: www.infoeko.pomorskie.pl/

⁵ Biuletyn Informacji Publicznej Przedsiębiorstwa Nogat Sp. z o.o. w Kałdowie Wsi, informacja z 2.04.2009 r., <http://bip.nogat.malbork.pl/>

Dość duża emisja zanieczyszczeń występuje również w gminie Nowy Staw. Główne źródła emisji to, podobnie, jak w przypadku miasta Malbork, źródła ciepła do celów grzewczych i technologicznych opalane głównie węglem kamiennym. Źródła te zlokalizowane są na terenie miejscowości Nowy Staw.

Główne źródła emisji SO₂, NO₂ i pyłów w powiecie malborskim⁶ stanowią następujące podmioty:

- ♦ ECO Malbork Sp. z o.o.,
- ♦ Krajowa Spółka Cukrowa S.A w Toruniu, Oddział: „Cukrownia Malbork S.A”,
- ♦ Malborskie Zakłady Chemiczne „Organika”,
- ♦ „Pemal” Malborska Fabryka Obrabiarek S.A.,
- ♦ Malborska Fabryka Wentylatorów „Mawent” S.A.,
- ♦ Administracja Domów Mieszkalnych.

Wielkość rzeczywistej emisji ze źródeł punktowych ogółem wynosi:

- ♦ SO₂ t/rok, 317,32 t/rok,
- ♦ NO₂ t/rok, 197,345 t/rok,
- ♦ Pyły t/rok, 205,44 t/rok.

W „Ocenie rocznej jakości powietrza w województwie pomorskim za rok 2008” opracowanej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku powiat malborski, zaliczony do strefy malborsko-sztumskiej, zakwalifikowano do klasy A (poziom stężeń analizowanych zanieczyszczeń nie przekracza wartości dopuszczalnej) pod kątem ochrony zdrowia, jak również ochrony roślin.

Na obszarze miasta Malbork oraz na terenie gmin położonych przy zachodniej granicy analizowanego obszaru (w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Tczew) mogą wystąpić obliczeniowe przekroczenia dopuszczalnych stężeń chwilowych SO₂, NO₂ i pyłu. Jest to o tyle zrozumiałe, że miasta te stanowią skupiska działalności gospodarczej i usługowej oraz związanej z tym produkcji, a co za tym idzie emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Stosunkowo wysokie stężenia emisyjne występują przede wszystkim w większych miejscowościach oraz w rejonie oddziaływania dużych zakładów zlokalizowanych przy granicy powiatu.

1.5. Ochrona przed hałasem

Ochrona środowiska przed hałasem realizowana jest w oparciu o ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” i Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Teren powiatu malborskiego narażony jest na hałas pochodzący z wielu źródeł:

---

⁶ Dane ze strony internetowej Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku: www.infoeko.pomorskie.pl/Archiwum/2007/Malborski

- Hałas lotniczy związany z funkcjonowaniem lotniska wojskowego na terenie gminy Stare Pole. W związku z przekroczeniem dopuszczalnych norm hałasu wyznaczona została strefa ograniczonego użytkowania, obejmująca znaczną część terenów gminy Stare Pole.
- Hałas drogowy związany przede wszystkim z drogą krajową nr 22, przechodzącą przez gminę Stare Pole, miasto Malbork, gminę Malbork i gminę Miloradz, w mniejszym stopniu – z drogą krajową nr 55 i drogą wojewódzką nr 515.
- Hałas kolejowy ma mniejsze znaczenie, zarówno ze względu na mniejsze natężenie ruchu, jak i na fakt, że linie kolejowe są na większości swego przebiegu oddalone od zabudowy. Pewna uciążliwość występuje tylko w rejonie stacji kolejowej w Malborku oraz okresowo w Szymankowie.
- Hałas spowodowany przez urządzenia przemysłowe i obiekty usługowe ma znaczenie ściśle lokalne.

Ustawa „Prawo ochrony środowiska” formułuje obowiązek oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian w ramach państwowego monitoringu środowiska. Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się obowiązkowo dla aglomeracji o liczbie mieszkańców więcej niż 100 tysięcy (art. 117). Ponadto zarządzający drogą, linią kolejową lub lotniskiem zaliczonymi do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, zobowiązany jest sporządzać co 5 lat mapę akustyczną terenu, na którym eksploatacja obiektu może powodować przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (art. 179).

Zgodnie z informacjami zawartymi na Portalu Map Akustycznych Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad na obszarze powiatu malborskiego występują dwa odcinki drogi krajowej 22, dla których sporządzone zostały mapy akustyczne (łącznie 1,3 km).

W 2004 r. opracowana została „Prognoza warunków akustycznych centrum miasta Malborka w perspektywie 2015 roku w 3 wariantach – bez obwodnicy miasta i 2 wariantach przebiegu obwodnicy”. Opracowano mapę akustyczną rejonu Śródmieścia Malborka. Mapy akustyczne pozwalają z dużym przybliżeniem określić zmiany jakości klimatu akustycznego danego obszaru w wyniku realizacji konkretnego przedsięwzięcia.

1.6. Planowane inwestycje na rzecz ochrony środowiska

Jednym z kluczowych problemów wynikających z położenia powiatu jest właściwe zabezpieczenie przeciwpowodziowe. W połowie stycznia 2009 roku przyjęty został program pt. „Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław – etap I”. Program ten obejmie 10 powiatów z województwa pomorskiego (w tym Gdańsk) oraz warmińsko-mazurskiego (w tym Elbląg). Program będzie wdrażany do 2015 roku. „Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław” to kluczowy projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Celem projektu jest zmniejszenie ryzyka powodzi na obszarze

Żuław Wiślanych poprzez wykonanie niezbędnych prac związanych z odbudową i modernizacją systemu zabezpieczeń powodziowych Żuław, w tym podniesienie bezpieczeństwa wałów przeciwpowodziowych, sprawne funkcjonowanie systemu odwodnieniowego, utrzymanie odpowiedniej głębokości w nurcie Wisły, umożliwiającej pracę lodołamaczy wraz z odprowadzeniem wód wezbraniowych do Zatoki Gdańskiej. Efektem realizacji projektu będzie poprawa bezpieczeństwa powodziowego, zabezpieczenie egzystencji i majątku ludzi, poprawa bezpieczeństwa prowadzenia działalności gospodarczej. W przypadku powiatu malborskiego główne zadania dotyczą modernizacji wałów przeciwpowodziowych na Wiśle⁷.

Ze względu na znaczne obniżenie poziomu dofinansowania przez Unię Europejską nie doszedł do skutku wspólny projekt czterech gmin: „Kompleksowe rozwiązanie gospodarki ściekowej na terenie zlewni oczyszczalni ścieków Czerwone Stogi w Malborku”. Celem projektu było uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta Malborka, gminy Malbork, gminy Nowy Staw oraz gminy Lichnowy. Zakres rzeczowy projektu obejmował modernizację oczyszczalni ścieków, budowę kanalizacji sanitarnej w: m. Malborku, gm. Malbork, gm. Nowy Staw, gm. Lichnowy, budowę stacji uzdatniania wody wraz z magistralami wodociągowymi w m. Malborku. Wartość projektu szacowana była na ok. 150 milionów złotych, z czego 85% miało pochodzić z pieniędzy unijnych z Funduszu Spójności. Zmniejszenie poziomu dofinansowania do ok. 50% uniemożliwiło realizację projektu.

Obecnie każdy z samorządów musi sam sobie poradzić z problemami wodno-kanalizacyjnymi mieszkańców. Nie będzie to łatwe dla gmin wiejskich ze względu na ograniczone budżety, bogatszy Malbork próbuje częściowo zrealizować zadania z własnych środków. Wybudowano stację uzdatniania wody u zbiegu ulic Kwiatkowskiego i Kotarbińskiego, planowana jest rozbudowa oczyszczalni ścieków dla miasta i gmin powiatu⁸. Stacja uzdatniania wody jest Malborku niezbędna ze względu na nadmiar fluorków i jonów amonowych. W kwietniu 2007 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia dostosowujące ilość jonów amonowych do przepisów unijnych. Okazało się, że w malborskich rurach i kranach tych jonów jest za dużo. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji musi fluorki i jony amonowe doprowadzić do wymaganych parametrów⁹.

Kolejna inwestycja to „Zaprojektowanie i wykonanie przebudowy i rozbudowy Stacji Odwadniania Osadów”, Przedsiębiorstwo „Nogat” Sp. z o.o. w Kałdowie Wsi, gm. Malbork. W kwietniu 2009 r. wybrany został wykonawca. Wartość zamówienia brutto wynosi 1 178 520 zł¹⁰.

W 2009 r. Gmina Lichnowy otrzymała dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 na realizację projektu „Budowa

⁷ Dane ze strony internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego: www.warmia.mazury.pl

⁸ Powiat malborski. Nie będzie wielomilionowej inwestycji wodno-kanalizacyjnej z udziałem czterech gmin, Dziennik Bałtycki, 21.12.2007 r.

⁹ Malbork. Rokowania dla stacji uzdatniania i kieszeni mieszkańców – „wodociągi” pożyczą, miasto doloży, Dziennik Bałtycki, 13.06.2008 r.

¹⁰ Biuletyn Informacji Publicznej Przedsiębiorstwa Nogat Sp. z o.o. w Kałdowie Wsi, informacja z 2.04.2009 r., <http://bip.nogat.malbork.pl/>

kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lichnowy w gminie Lichnowy”. Wartość projektu wynosi: 3 649 291,56 zł¹¹.

Interesujące w tym zakresie są również opinie uczestników badań jakościowych¹², które można podzielić na dwie grupy. Pierwsza składająca się z przedstawicieli przedsiębiorców nie zauważa szczególnych działań w zakresie ochrony środowiska. Może to wynikać z faktu, że się takimi sprawami nie interesują. Natomiast druga grupa osób reprezentujących instytucje podkreśla m.in. takie działania jak modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa stacji uzdatniania wody oraz nowych elektrowni wiatrowych. Część respondentów podejrzewa, że aktywne działania w zakresie ochrony środowiska wynikają z wymogów unijnych. Jako dowód na niewystarczające działania proekologiczne respondenci podają zaniedbany, zanieczyszczony potok Jurand, który również wzbudza zdziwienie turystów.

---

¹¹ Dane ze strony internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, Departament Programów Regionalnych, lista projektów wybranych w ramach RPO, stan na 30.06.2009 r., <http://dpr.woj-pomorskie.pl/>

¹² Raport z wyników badania jakościowego przeprowadzonego przez PBS DGA Sp. z o.o. na terenie Malborka w dniach 21-22.07.2009 r.

2. Zasoby ludzkie w powiecie malborskim

2.1 Podstawowe dane demograficzne

Na dzień 30.03.2009 roku w powiecie malborskim mieszkało wg stałego miejsca zameldowania 63.049 osób, w tym 51,55% stanowiły kobiety. Porównując dane dotyczące liczby ludności powiatu malborskiego w latach 2004-2008 (tabela 2.1) można stwierdzić, że systematycznie liczba ludności zmniejsza się. Jest to spadek niewielki w granicach 0,5%, przy czym warto podkreślić, że zdecydowanie zmalała liczba mieszkańców miasta Malbork a wzrosła w gminie Malbork. O ponad 3% zmalała też liczba ludności w gminie Miłoradz.

Tabela 2.1. Ludność powiatu malborskiego wg miejsca zameldowania i płci w latach 2004-2008

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	Liczba kobiet na 100 mężczyzn [2008 r.]
Liczba ludności ogółem w powiecie	63 350	63 332	63 217	63 047	63 049	106,4
w tym kobiety	32 635	32 660	32 652	32 561	32 502	
Miasto Malbork	38 654	38 614	38 488	38 343	38 360	109,0
w tym kobiety	20 221	20 227	20 189	20 102	20 077	
Gmina Malbork	3 992	3 996	4 038	4 077	4 128	98,6
w tym kobiety	1 976	1 977	2 000	2 018	2 049	
Gmina Lichnowy	4 650	4 674	4 677	4 686	4 686	104,5
w tym kobiety	2 380	2 394	2 395	2 400	2 395	
Gmina Miłoradz	3 517	3 508	3 491	3 455	3 410	98,0
w tym kobiety	1 748	1 739	1 736	1 725	1 694	
Nowy Staw	7 912	7 909	7 882	7 869	7 812	102,0
w tym kobiety	4 014	4 017	4 013	3 997	3 963	
Nowy Staw – miasto	3 935	4 411	4 409	4 413	4 411	106,0
w tym kobiety	2 022	2 283	2 278	2 274	2 271	
Nowy Staw – obszar wiejski	3 977	3 498	3 473	3 456	3 401	99,0
w tym kobiety	1 992	1 734	1 735	1 723	1 692	
Gmina Stare Pole	4 625	4 631	4 641	4 644	4 653	99,8
w tym kobiety	2 296	2 306	2 319	2 319	2 324	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ludność powiatu malborskiego stanowi 2,85% ludności województwa pomorskiego. Największą jednostką terytorialną w ramach powiatu pod względem liczby ludności są: miasto Malbork, gminy Nowy Staw, Lichnowy oraz Stare Pole.

Analiza danych zawartych w tabeli 2.1. wskazuje na przewagę kobiet w stosunku do liczby mężczyzn. W powiecie malborskim współczynnik feminizacji wynosi 106,4 i jest prawie na niezmiennym poziomie od 2004 roku (2004 – 106,3; 2005 – 106,5; 2006 – 106,8; 2007 – 106,0).

W województwie pomorskim współczynnik feminizacji na dzień 31.12.2008 oraz 31.12.2004 wynosił tyle samo, tj. 105,0. Analizując zróżnicowanie współczynnika feminizacji można zauważyć, że w trzech gminach powiatu malborskiego (gmina Malbork, Miłoradz i Stare Pole) występuje przewaga mężczyzn nad kobietami. Jednocześnie należy zauważyć, iż w gminie Miłoradz współczynnik feminizacji jest najniższy i wynosi 98,0.

Tabela 2.2. Ludność w Polsce, województwie pomorskim i powiecie malborskim w latach 2004-2008 wg stałego miejsca zameldowania w podziale na miasto i wieś

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	Udział ludności na wsi w ogólnej liczbie mieszkańców [2008 r.]
Polska ogółem	38 173 835	38 157 055	38 125 479	38 115 641	38 135 876	0,39
w tym miasto	23 369 973	23 325 300	23 272 447	23 219 170	23 192 294	
w tym wieś	14 803 862	14 831 755	14 853 032	14 896 471	14 943 582	
Województwo pomorskie ogółem	2 189 419	2 195 420	2 199 979	2 207 130	2 216 302	0,34
w tym miasto	1 472 355	1 472 123	1 469 590	1 467 059	1 467 640	
w tym wieś	717 064	723 297	730 389	740 071	748 662	
Powiat malborski ogółem	63 350	63 332	63 217	63 047	63 049	0,32
w tym miasto	42 589	43 025	42 897	42 756	42 771	
w tym wieś	20 761	20 307	20 320	20 318	20 278	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując strukturę ludności wg miejsca zameldowania, można sformułować dwa wnioski. Po pierwsze, powiat malborski pod względem tej struktury jest bardzo blisko wyników dla całego województwa pomorskiego (32% ludności powiatu mieszka na wsi) i różni się dość znacznie od struktury w całym kraju (39% ludności mieszka na wsi).

Średnia gęstość zaludnienia w powiecie na koniec 2008 roku wynosiła 128 osób na 1 km² powierzchni powiatu; dla porównania w województwie pomorskim w analogicznym okresie gęstość zaludnienia wynosiła 121 osób.

Tabela 2.3. Ludność wg stałego miejsca zameldowania na 1 km² w powiecie malborskim w latach 2004-2008

Rok	2004	2005	2006	2007	2008
Powiat malborski	128	128	128	128	128
Miasto Malbork	2 274	2 271	2 264	2 255	2 256
Gmina Malbork	40	40	40	40	41
Gmina Lichnowy	52	53	53	53	53
Gmina Miłoradz	37	37	37	37	36
Nowy Staw	69	69	69	69	69
Nowy Staw – miasto	787	882	882	883	883
Nowy Staw – obszar wiejski	36	32	32	32	31
Gmina Stare Pole	58	58	59	59	59

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gęstość zaludnienia na obszarze powiatu jest zróżnicowana. Naturalnie najwyższa gęstość występuje w miastach powiatu, dominujące znaczenie ma miasto Malbork (średnio w całym okresie ponad 2.200 osób na 1 km²). Warto też odnotować przeciwstawne tendencje w zakresie kształtowania się wskaźnika gęstości pomiędzy dwoma miastami powiatu, w Malborku wskaźnik ten systematycznie maleje natomiast w Nowym Stawie w porównaniu z 2004 rokiem dość istotnie wzrósł. Spośród gmin wiejskich najwyższym wskaźnikiem charakteryzuje się gmina Nowy Staw - jako całość (69 osób na km²), przy czym jednocześnie obszar wiejski tej gminy ma wskaźnik gęstości zaludnienia na najniższym poziomie (31 osób na km²).

Tabela 2.4. Przyrost naturalny w powiecie malborskim w latach 2004-2008

Rok	2004	2005	2006	2007	2008
Przyrost naturalny ogółem w powiecie	63	42	35	134	97
Miasto Malbork	24	-25	-32	36	41
Gmina Malbork	4	8	9	24	0
Gmina Lichnowy	24	37	19	23	7
Gmina Miłoradz	-3	9	12	9	10
Nowy Staw – razem	9	9	12	29	28
Nowy Staw – miasto	6	-2	5	9	12
Nowy Staw – obszar wiejski	3	11	7	20	16
Gmina Stare Pole	5	4	15	13	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Badany okres charakteryzuje się dość zróżnicowanym poziomem przyrostu naturalnego, z wyraźną dominacją przyrostu w roku 2007 i dość niskim poziomem w latach 2005 i 2006 (w mieście Malbork wystąpiły w tych latach ujemne wartości przyrostu).

Struktura demograficzna ludności w powiecie malborskim wg grup wieku została przedstawiona poniżej.

Tabela 2.5. Ludność powiatu malborskiego wg grup wieku w latach 2004-2008 (wg faktycznego miejsca zamieszkania)

Rok	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba ludności łącznie w tym w przedziałach:	63 129	63 051	62 867	62 712	62 681
0-19	16 485	15 968	15 412	15 000	14 732
20-29	10 485	10 692	10 699	10 598	10 467
30-39	8 130	8 169	8 333	8 569	8 758
40-49	9 984	9 621	9 166	8 736	8 355
50-59	8 404	9 004	9 500	9 801	10 067
60-69	4 648	4 466	4 522	4 652	4 912
70 i więcej	4 993	5 131	5 235	5 356	5 390

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

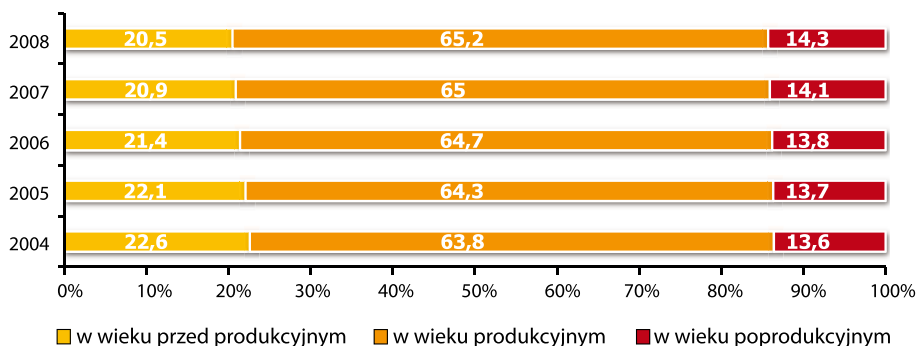
Z danych przedstawionych w powyższej tabeli wynika, że przy ogólnym spadku liczby ludności zamieszkującej powiat:

- maleje liczba ludności w przedziałach wiekowych 0-19, 20-29 oraz 40-49 lat,
- rośnie w niewielkim stopniu liczba ludności w przedziale 30-39 lat,
- rośnie istotnie liczba ludności powyżej 50 roku życia (we wszystkich przedziałach wiekowych). Wskaźnik procentowy udziału ludności powyżej 50 roku życia w ludności ogółem wzrósł z 28,6% w 2004 r. do 32,5% w 2008 r.

Generalnie można stwierdzić, że struktura ludności wg grup ekonomicznych w powiecie jest zbliżona do struktury w województwie pomorskim. Podobne także są tendencje zmian w tej strukturze tzn. maleje udział osób w wieku przedprodukcyjnym a rośnie udział osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Na tle tych ogólnych tendencji nieco odmiennie kształtuje się sytuacja w poszczególnych gminach powiatu. Od tego schematu odróżniają się gminy Malbork, Stare Pole i Lichnowy, w których maleje odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 2.1. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w powiecie malborskim w latach 2004-2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 2.6. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w województwie pomorskim i w powiecie malborskim w latach 2004-2008

Rok		2004	2005	2006	2007	2008
Województwo pomorskie	%					
	w wieku przedprodukcyjnym	22,3	21,8	21,3	20,9	20,6
	w wieku produkcyjnym	63,9	64,3	64,5	64,6	64,6
	w wieku poprodukcyjnym	13,8	13,9	14,2	14,5	14,8
Powiat malborski	%					
	w wieku przedprodukcyjnym	22,6	22,1	21,4	20,9	20,5
	w wieku produkcyjnym	63,8	64,3	64,7	65,0	65,2
	w wieku poprodukcyjnym	13,6	13,7	13,8	14,1	14,3
Miasto Malbork	%					
	w wieku przedprodukcyjnym	21,0	20,5	19,7	19,1	18,8
	w wieku produkcyjnym	64,9	65,3	65,8	65,9	65,9
	w wieku poprodukcyjnym	14,1	14,2	14,6	14,9	15,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły w 2008 roku 14,3% ludności powiatu. Najwyższy odsetek tej grupy ludności wystąpił w miastach Malbork i Nowy Staw – 15,3% oraz w gminie Nowy Staw – 14,3%. Najniższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym zaznacza się w gminie Lichnowy – 11,2% oraz Gminie Malbork – 11,7%. Co do trzeciego przedziału wiekowego tj. ludności w wieku przedprodukcyjnym zdecydowanie nad innymi gminami wyróżnia się gmina Lichnowy, w której wskaźnik w 2008 roku wyniósł 26,4% (dla porównania w województwie w analogicznym okresie było to 20,6%, a w powiecie 20,5%). Najgorzej natomiast było w mieście Malbork gdzie wskaźnik wynosił 18,8%.

Tabela 2.7. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w gminach powiatu malborskiego w latach 2004-2008

		Rok	2004	2005	2006	2007	2008
Gmina Malbork	%	w wieku przedprodukcyjnym	24,9	24,1	23,8	23,2	23,0
		w wieku produkcyjnym	62,8	63,9	64,3	64,8	65,4
		w wieku poprodukcyjnym	12,3	12,0	11,9	11,9	11,7
Gmina Lichnowy	%	w wieku przedprodukcyjnym	28,3	27,9	27,4	26,5	26,4
		w wieku produkcyjnym	59,9	60,6	61,1	62,0	62,3
		w wieku poprodukcyjnym	11,8	11,6	11,5	11,5	11,2
Gmina Miłoradz	%	w wieku przedprodukcyjnym	25,4	25,2	24,5	23,6	22,2
		w wieku produkcyjnym	62,0	62,0	62,7	63,4	64,4
		w wieku poprodukcyjnym	12,7	12,8	12,7	12,9	13,4
Nowy Staw	%	w wieku przedprodukcyjnym	23,6	23,3	22,9	22,6	22,1
		w wieku produkcyjnym	62,4	62,6	63,0	63,1	63,6
		w wieku poprodukcyjnym	14,1	14,2	14,1	14,3	14,3
Nowy Staw – miasto	%	w wieku przedprodukcyjnym	22,0	22,3	21,9	21,5	21,1
		w wieku produkcyjnym	63,2	62,9	63,3	63,4	63,6
		w wieku poprodukcyjnym	14,8	14,8	14,8	15,1	15,3
Nowy Staw – obszar wiejski	%	w wieku przedprodukcyjnym	25,1	24,6	24,2	24,0	23,4
		w wieku produkcyjnym	61,6	62,1	62,8	62,7	63,5
		w wieku poprodukcyjnym	13,3	13,3	13,1	13,3	13,1
Gmina Stare Pole	%	w wieku przedprodukcyjnym	24,5	23,7	23,1	22,7	22,3
		w wieku produkcyjnym	62,9	63,9	64,6	65,1	65,5
		w wieku poprodukcyjnym	12,7	12,5	12,3	12,2	12,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2008 roku najwyższy odsetek populacji powiatu malborskiego w wieku produkcyjnym wystąpił w mieście Malbork 65,9%, gminie Stare Pole – 65,5% oraz w gminie Malbork – 65,4% a najniższy zaś w gminie Lichnowy – 62,3%.

Dopełnieniem tej analizy może być ocena kształtowania się tzw. wskaźnika obciążenia demograficznego, który buduje się jako następujące relacje:

- liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 2.8. Wskaźnik obciążenia demograficznego w Polsce, woj. pomorskim oraz w powiecie malborskim w latach 2004-2008

Rok		2004	2005	2006	2007	2008
Polska	(1)	57,5	56,3	55,7	55,3	55,1
	(2)	72,3	74,9	78,1	81,2	84,3
	(3)	24,1	24,1	24,4	24,8	25,2
Województwo pomorskie	(1)	56,5	55,4	54,9	54,8	54,8
	(2)	61,7	63,7	66,5	69,3	72,0
	(3)	21,6	21,6	21,9	22,4	23,0
Powiat malborski	(1)	56,7	55,6	54,5	53,8	53,4
	(2)	60,4	62	64,6	67,6	69,9
	(3)	21,4	21,3	21,4	21,7	22,0
Miasto Malbork	(1)	54,0	53,1	52,1	51,7	51,9
	(2)	67,3	69,5	74,0	78,2	81,5
	(3)	21,7	21,8	22,1	22,7	23,3
Gmina Malbork	(1)	59,2	56,5	55,6	54,3	53,0
	(2)	49,1	50,1	50,2	51,4	50,9
	(3)	19,5	18,9	18,6	18,4	17,9
Gmina Lichnowy	(1)	66,9	65,1	63,7	61,2	60,4
	(2)	41,5	41,5	42,1	43,2	42,5
	(3)	19,6	19,1	18,9	18,5	18,0
Gmina Miłoradz	(1)	61,3	61,3	59,4	57,7	55,3
	(2)	49,9	50,7	51,8	54,7	60,3
	(3)	20,4	20,6	20,3	20,4	20,8
Nowy Staw	(1)	60,4	59,8	58,6	58,5	57,3
	(2)	59,7	60,8	61,4	63,2	64,8
	(3)	22,6	22,6	22,3	22,6	22,5
Nowy Staw – miasto	(1)	58,3	59,1	58,0	57,7	57,1
	(2)	67,4	66,4	67,7	69,9	72,3
	(3)	23,5	23,6	23,4	23,8	24,0
Nowy Staw – obszar wiejski	(1)	62,5	60,9	59,3	59,5	57,5
	(2)	53,0	54,1	54,0	55,3	56,0
	(3)	21,6	21,4	20,8	21,2	20,7
Gmina Stare Pole	(1)	59,1	56,6	54,8	53,6	52,7
	(2)	51,8	52,7	53,1	54	54,8
	(3)	20,2	19,5	19,0	18,8	18,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Oceniając tylko kształtowanie się wskaźnika (3) można zaobserwować negatywną tendencję wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Tendencja ta charakteryzuje zarówno zmiany w strukturze ludności w całym kraju, województwie i powiecie malborskim. Odmiennie natomiast kształtuje się poziom tego wskaźnika w gminach Malbork, Lichnowy, Nowy Staw i Stare Pole.

2.2 Sytuacja na rynku pracy w powiecie malborskim

2.2.1 Zatrudnienie w powiecie malborskim

Tabela 2.9. ukazuje zmiany w liczbie pracujących w powiecie. Zatrudnienie w latach 2004-2008 wzrosło o 1%, przy dość dużym spadku w roku 2005. Są to wyniki gorsze niż w całym kraju (wzrost o 12%) oraz w województwie (wzrost o 13%) w analogicznych latach.

Tabela 2.9. Pracujący w głównym miejscu pracy w Polsce, województwie pomorskim, powiecie malborskim oraz gminach powiatu malborskiego w latach 2004-2008

Rok		2004	2005	2006	2007	2008	[2008 /2004]
Polska	Ogółem	7 670 167	7 835 758	8 038 145	8 372 169	8 624 189	112,0
	Mężczyźni	3 975 287	4 075 837	4 183 972	4 331 347	4 450 690	111,0
	Kobiety	3 694 880	3 759 921	3 854 173	4 040 822	4 173 499	112,0
Województwo Pomorskie	Ogółem	437 528	448 433	464 156	481 806	496 783	113,0
	Mężczyźni	225 435	232 731	240 527	248 216	255 638	113,0
	Kobiety	212 093	215 702	223 629	233 590	241 145	113,0
Powiat Malborski	Ogółem	10 048	9 970	10 313	10 307	10 180	101,0
	Mężczyźni	5 184	5 155	5 267	5 072	5 013	97,0
	Kobiety	4 864	4 815	5 046	5 235	5 167	106,0
Miasto Malbork	Ogółem	7 817	7 637	8 113	8 278	8 199	104,0
	Mężczyźni	3 926	3 779	4 057	4 028	4 023	102,0
	Kobiety	3 891	3 858	4 056	4 250	4 176	107,0
Gmina Malbork	Ogółem	382	452	294	380	387	101,0
	Mężczyźni	230	303	151	227	225	98,0
	Kobiety	152	149	143	153	162	107,0
Gmina Lichnowy	Ogółem	291	297	328	358	336	115,0
	Mężczyźni	150	147	174	176	179	119,0
	Kobiety	141	150	154	182	157	111,0
Gmina Miłoradz	Ogółem	286	229	230	240	196	68,0
	Mężczyźni	170	123	119	124	89	52,0
	Kobiety	116	106	111	116	107	92,0

Tabela 2.9. Pracujący... (ciąg dalszy)

Gmina Nowy Staw	Ogółem	744	893	911	728	729	98,0
	Mężczyźni	420	510	507	363	348	83,0
	Kobiety	324	383	404	365	381	118,0
Gmina Stare Pole	Ogółem	528	462	437	323	333	63,0
	Mężczyźni	288	293	259	154	149	52,0
	Kobiety	240	169	178	169	184	76,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ciekawie kształtuje się dynamika tych zmian z uwzględnieniem kryterium płci. Mianowicie, w powiecie malborskim zmalała liczba pracujących mężczyzn a wzrosła liczba zatrudnionych kobiet. W skali kraju jak i województwa dynamika wzrostu zatrudnienia kobiet i mężczyzn kształtuje się na identycznym poziomie natomiast w powiecie malborskim interesująca jest rozbieżność tych trendów. Warto podkreślić, że najsilniej zjawisko to widać w odniesieniu do takich gmin jak Miłoradz czy Stare Pole.

Kolejne zestawienie charakteryzuje zatrudnienie wg głównych sektorów ekonomicznych. Liczby różnią się od podanych w tabeli wyżej (są wyższe), gdyż nie uwzględniają faktu pracy jednej osoby w kilku miejscach.

Tabela 2.10. Pracujący wg sektorów ekonomicznych w Polsce, województwie pomorskim oraz w powiecie malborskim w latach 2004-2008

Rok		2004	2005	2006	2007	2008
Polska	Ogółem pracujący wg sektorów ekonomicznych	9 730 285	9 895 876	10 098 263	10 432 287	10 684 307
	Sektor rolniczy	2 127 111	2 125 605	2 124 786	2 124 053	2 125 193
	Sektor przemysłowy	2 840 326	2 887 330	2 985 836	3 121 099	3 163 361
	Sektor usługowy ogółem	4 762 848	4 882 941	4 987 641	5 187 135	5 395 753
	Sektor usługowy – usługi rynkowe	2 618 536	2 710 870	2 807 226	2 987 052	3 172 872
	Sektor usługowy – usługi nierynkowe	2 144 312	2 172 071	2 180 415	2 200 083	2 222 881
Województwo pomorskie	Ogółem pracujący wg sektorów ekonomicznych	492 301	503 206	518 929	536 579	551 556
	Sektor rolniczy	60 101	60 103	59 959	59 761	59 786
	Sektor przemysłowy	154 148	160 350	169 064	177 070	180 871
	Sektor usługowy ogółem	278 052	282 753	289 906	299 748	310 899
	Sektor usługowy – usługi rynkowe	154 973	158 572	165 279	174 726	183 917
	Sektor usługowy – usługi nierynkowe	123 079	124 181	124 627	125 022	126 982

Tabela 2.10. Pracujący... (ciąg dalszy)

Powiat malborski	Ogółem pracujący wg sektorów ekonomicznych	11 674	11 596	11 939	11 933	11 806
	Sektor rolniczy	2 001	1 920	1 911	1 901	1 905
	Sektor przemysłowy	3 409	3 559	3 744	3 622	3 418
	Sektor usługowy ogółem	6 264	6 117	6 284	6 410	6 483
	Sektor usługowy – usługi rynkowe	3 327	3 214	3 276	3 629	3 476
	Sektor usługowy – usługi nierynkowe	2 937	2 903	3 008	2 781	3 007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Najwięcej pracujących w powiecie malborskim pracuje w sektorze usług. Na koniec 2008 roku pracowało tam 6.483 osób, co stanowiło 54,9% ogółu pracujących, co jest wskaźnikiem wyższym niż w kraju (50%) i niższym niż w województwie pomorskim (56,4%). Analizując okres 2004/2008 w powiecie malborskim spadło zatrudnienie w rolnictwie o 5% co także należy odnieść do zmian w kraju (spadek zatrudnienia zaledwie o 0,1%) i województwie (spadek zatrudnienia w rolnictwie zaledwie o 0,5%). Wzrosło natomiast o 0,26% zatrudnienie w sektorze przemysłowym w powiecie malborskim, w tym przypadku jednak jest to wzrost słabszy niż w województwie (wzrost aż o 17,3%) oraz w kraju (wzrost o 11,4%).

W opiniach ekspertów uczestniczących w badaniu jakościowym¹³ sytuacja na rynku pracy ma dwoisty charakter. Z jednej strony firmy mają problemy ze zdobyciem wykształconych, wykwalifikowanych specjalistów. Z drugiej - w przypadku osób nisko wykształconych panuje dość duże bezrobocie. Jest to dość powszechne zjawisko nie tylko odnoszące się do sytuacji w powiecie.

Przedstawiciele pracodawców uczestniczący w tym badaniu oceniają, że pozyskanie pracowników jest łatwiejsze niż jeszcze 2 lata temu. Jednak trudno jest znaleźć osoby wykwalifikowane ze znajomością języka obcego, a także doświadczonych operatorów maszyn. Zdarza się, że konieczne jest zatrudnianie mieszkańców Gdańska, którzy dojeżdżają do pracy do Malborka.

Badani podkreślają dość łatwy dostęp do wykształconej młodej kadry, wynika to z wielu możliwości kształcenia w Trójmieście. Problem jednak polega na tym, że często brakuje ofert pracy na miejscu, a jeżeli są to na gorszych warunkach płacowych. Dlatego też absolwenci decydują się często na podjęcie pracy w Trójmieście.

W przypadku wykwalifikowanych robotników w ostatnim czasie problemem były masowe wyjazdy do pracy za granicą. Teraz jednak ten trend się uspokoił. Respondenci podkreślają także, że problemem dla pracodawców są wysokie wymagania płacowe młodych ludzi, często nieadekwatne do ich umiejętności.

¹³ Raport z wyników badania jakościowego przeprowadzonego przez PBS DGA Sp. z o.o. na terenie Malborka w dniach 21-22.07.2009 r.

Struktura demograficzna oraz kwalifikacyjna ludności powoduje, że niektórzy przedsiębiorcy obawiają się, iż po przejściu ich pracowników produkcji na emerytury, będą mieli trudności ze znalezieniem zastępstwa na rynku. Prawdopodobnie nadal będzie bowiem brakować doświadczonych i wykwalifikowanych robotników.

2.2.2 Bezrobocie w powiecie malborskim

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie malborskim na dzień 30 czerwca 2009 r. wynosiła ogółem 4.002 osoby.

Tabela 2.11. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie malborskim na tle województwa pomorskiego i Polski w tysiącach osób w latach 2004-2009 (stan na 30.06.2009)

Rok/ Stan na dzień	2004		2005		2006		2007		2008		2009
	30.06	31.12	30.06	31.12	30.06	31.12	30.06	31.12	30.06	31.12	30.06
Polska	3 071,2	2 999,6	2 827,4	2 773,0	2 487,6	2 309,4	1 895,1	1 746,6	1 455,3	1 473,8	1 658,7
Województwo Pomorskie	189,2	179,7	173,8	159,9	141,9	126,0	102,9	86,9	70,4	67,8	81,9
Powiat malborski	7,7	7,3	7,0	6,5	6,2	5,4	5,0	4,4	4,0	3,5	4,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MPIPS.

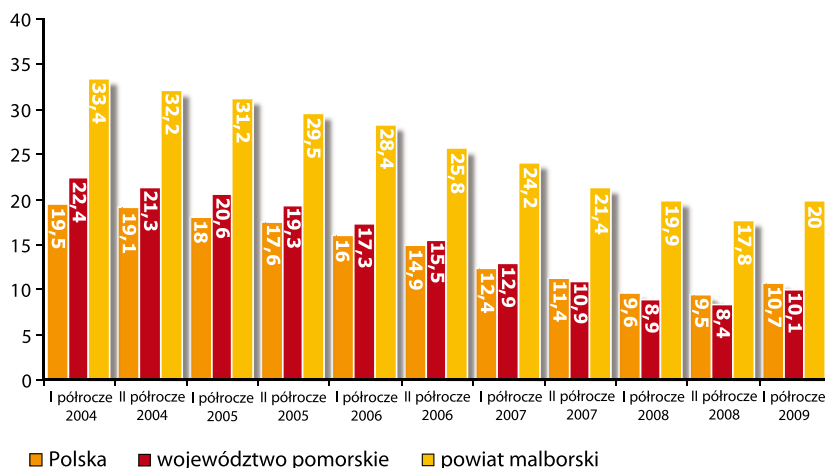
W okresie 2004-2008 bezwzględna liczba zarejestrowanych bezrobotnych systematycznie spadała. Na koniec 2008 roku w kraju było zarejestrowanych o 50% mniej bezrobotnych niż w 2004 roku, w województwie pomorskim aż o 62,3% natomiast w powiecie malborskim o 52,4%. A zatem zmiany te były słabsze niż w województwie pomorskim. Odwrócenie tendencji spadkowych nastąpiło w 2009 roku, w którym liczba zarejestrowanych bezrobotnych wg stanu na dzień 30.06 była wyższa o blisko 15% w powiecie (w województwie o 21% a w kraju o 14%).

Tendencje te znalazły także swoje odzwierciedlenie w kształtowaniu się stopy bezrobocia, która we wszystkich przekrojach (kraj, województwo, powiat) w 2009 roku wzrosła. Pozytywny kierunek zmian stopy bezrobocia w latach 2004-2008 nie oznaczał jednak dla powiatu malborskiego dobrej sytuacji, gdyż stopa ta utrzymywała się na niebezpiecznie wysokim poziomie w całym analizowanym okresie.

Tabela 2.12. Stopa bezrobocia w powiecie malborskim na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2004-2009 (stan na 30.06.2009)

Rok/ Stan na dzień	2004		2005		2006		2007		2008		2009
	30.06	31.12	30.06	31.12	30.06	31.12	30.06	31.12	30.06	31.12	30.06
Polska	19,5	19,1	18,0	17,6	16,0	14,9	12,4	11,4	9,6	9,5	10,7
Województwo Pomorskie	22,4	21,3	20,6	19,3	17,3	15,5	12,9	10,9	8,9	8,4	10,1
Powiat malborski	33,4	32,2	31,2	29,5	28,4	25,8	24,2	21,4	19,9	17,8	20,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MPIPS.

Wykres 2.2. Stopa bezrobocia w powiecie malborskim na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2004-2009 (stan na 30.06.2009)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dość istotne zmiany zachodzą w strukturze bezrobotnych wg wykształcenia. Dominujące znaczenie w całym okresie miały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej. Porównując zmiany struktury, jakie dokonały się w całym okresie warto podkreślić wzrost odsetka bezrobotnych osób z wykształceniem wyższym, średnim ogólnokształcącym oraz istotny spadek w strukturze bezrobotnych osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Tabela 2.13. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie malborskim wg poziomu wykształcenia w latach 2004-2009 (stan na 30.06.2009)

Rok		2004	2004 [%]	2005	2006	2007	2008	30.06.2009	2009 [%]
Wykształcenie	Wyższe	202	2,8	193	192	158	168	191	4,77
	Policealne, średnie zawodowe	1 555	21,2	1 407	1 199	913	706	830	20,74
	Średnie ogólnokształcące	475	6,5	455	428	397	338	417	10,42
	Zasadnicze zawodowe	2 625	35,9	2 199	1 682	1 307	1036	1234	30,84
	Gimnazjalne i poniżej	2 462	33,6	2 216	1 880	1 598	1237	1330	33,23
Ogółem		7 319	100	6 470	5 381	4 373	3 485	4002	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz PUP Malbork.

Tabela 2.14. Zarejestrowani bezrobotni w gminach powiatu malborskiego w latach 2004-2009 (stan na 30.06.2009)

Opis/Rok	2004	2004 [%]	2005	2006	2007	2008	30.06.2009	2009 [%]
Miasto Malbork	3 992	54,54	3 491	2 869	2 291	1 812	2 156	53,87
Gmina Malbork	482	6,59	411	339	290	255	262	6,55
Gmina Lichnowy	663	9,06	559	461	378	269	347	8,67
Gmina Miłoradz	481	6,57	418	361	278	241	276	6,90
Nowy Staw - miasto	500	6,83	484	406	367	311	313	7,82
Nowy Staw - wieś	565	7,72	505	424	348	285	288	7,19
Gmina Stare Pole	636	8,69	602	521	421	312	360	9,00
Razem powiat:	7 319	100	6 470	5 381	4 373	3 485	4 002	100
- w tym kobiety	4 151	56,72	3 889	3 470	2 888	2 284	2 323	58,05
- w tym miasto	4 492	61,37	3 975	3 275	2 658	2 123	2 469	61,69
- w tym wieś	2 827	38,63	2 495	2 106	1 715	1 362	1 533	38,31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Malborku.

Jak wynika z powyższej tabeli najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie malborskim pochodzi z miasta Malbork. Najmniej bezrobotnych jest w gminie Malbork. Pod tym względem sytuacja na koniec czerwca 2009 nieznacznie się zmieniła i jest niższa w odniesieniu do roku 2004. Struktura bezrobocia w roku 2009 wg miejsca zamieszkania różni się od struktury w roku 2004. Kobiety stanowią 58,0% ogółu bezrobotnych i jest to wzrost o 1,33% w stosunku do 2004 roku.

Na dzień 30.06.2009 roku w powiecie malborskim było 968 osób z prawem do zasiłku. Najwięcej osób bezrobotnych z prawem do zasiłku pochodzi z Malborka - 581 osób, gminy Stare Pole – 86 osób, następnie z gminy Lichnowy 79 - osób.

Tabela 2.15. Zarejestrowani bezrobotni wg wieku na terenie powiatu malborskiego w latach 2004-2009 (stan na 30.06.2009)

Rok/ Stan na dzień	2004		2005		2006		2007		2008		2009
	30.06	31.12	30.06	31.12	30.06	31.12	30.06	31.12	30.06	31.12	30.06
Ogółem zarejestrowani bezrobotni w tym wg wieku:	7 680	7 319	7 046	6 470	6 220	5 381	5 016	4 373	4 040	3 485	4 002
18-24	1 905	1 683	1 617	1 402	1 342	1 069	982	758	765	612	819
25-34	2 118	2 024	1 952	1 788	1 674	1 431	1 320	1 146	1 000	887	1 138
35-44	1 713	1 647	1 486	1 387	1 316	1 142	1 053	947	823	702	750
45-54	1 730	1 724	1 719	1 612	1 595	1 431	1 324	1 189	1 107	992	983
55-59	190	216	240	250	251	263	295	285	298	253	269
60-64 lata	24	25	32	31	42	45	42	48	47	39	43

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Malbork.

Analizując zmiany jakie zaszły w strukturze bezrobotnych w okresie od 2004 (stan na koniec roku) do 2009 (I półrocze) warto podkreślić najważniejsze trendy. Otóż:

- ♦ Najwyższym wskaźnikiem udziału w strukturze bezrobotnych charakteryzowały się w obu okresach grupy wiekowe 25-34 (27,7% i 28,5%) oraz 45-54 (23,6% i 24,6%).
- ♦ Zmalał udział osób bezrobotnych w najniższym przedziale wiekowym tj. 18-24 z 23% do 20,5%.
- ♦ Niebezpiecznie wzrósł udział osób powyżej 55 roku życia z 3% do 6,7%.

2.2.3. Oferty pracy, zawody nadwyżkowe i deficytowe w powiecie malborskim

W ciągu pierwszego półrocza 2009 r. do Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku wpłynęły ogółem 1832 oferty pracy, w tym:

- ♦ oferty pracy subsydiowanej: 1569,
- ♦ oferty pracy niesubsydiowanej: 263,
- ♦ dla osób niepełnosprawnych: 16.

Tabela 2.16. Liczba ofert pracy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Malborku na dzień 30.06.2009 r.

Rok	2005	2006	2007	2008	30.06.2009
Oferty pracy ogółem	1 726	2 439	2 551	3 276	1 832
- subsydiowane	1 272	2 119	2 276	2 555	1 569
- niesubsydiowane	454	320	275	721	263
- dla niepełnosprawnych	104	50	62	68	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Malborku.

Warto odnotować fakt, iż obserwuje się systematyczny wzrost liczby ofert pracy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Malborku. Malejący jest jednak trend w zakresie liczby ofert dla osób niepełnosprawnych. W 2008 roku do PUP w Malborku wpłynęło ogółem 3276 ofert pracy (w porównaniu z rokiem 2005 było to o blisko 90% więcej) i przeznaczone one były przede wszystkim dla:

- ♦ robotników gospodarczych,
- ♦ sprzedawców,
- ♦ pracowników biurowych,
- ♦ robotników budowlanych.

Tabela 2.17. Zgłoszone do PUP w Malborku oferty pracy w 2008 r. (ponad 10 ofert)

Nazwa zawodu	Liczba zgłoszeń	[%]
- Robotnik gospodarczy	1 673	51,07
- Sprzedawca	241	7,36
- Pracownik biurowy (zawód szkolny: Technik prac biurowych)	166	5,07
- Robotnik budowlany	72	2,20
- Pracownik administracyjny (zawód szkolny: Technik administracji)	63	1,92
- Murarz	52	1,59
- Sprzątaczką	51	1,56
- Magazynier	50	1,53
- Pozostali kelnerzy i pokrewni	34	1,04
- Pozostali operatorzy maszyn gdzie indziej niesklasyfikowani	30	0,92
- Szwaczka	28	0,85
- Opiekunka dziecięca	26	0,79
- Pomoc kuchenna	26	0,79
- Malarz budowlany	25	0,76
- Pozostali robotnicy przetwórstwa surowców roślinnych	24	0,73
- Kucharz	20	0,61
- Opiekunka domowa	20	0,61
- Stolarz	19	0,58
- Monter/składacz okien	17	0,52
- Przedstawiciel handlowy (przedstawiciel regionalny)	16	0,49
- Kierowca samochodu osobowego	16	0,49
- Pokojowa (w hotelu)	16	0,49
- Animator kultury	14	0,43

Tabela 2.17. Zgłoszone... (ciąg dalszy)

- Kelner	14	0,43
- Konserwator budynków	13	0,40
- Mechanik pojazdów samochodowych	13	0,40
- Kierowca samochodu ciężarowego	13	0,40
- Recepcjonista	12	0,37
- Pakowacz	12	0,37
- Specjalista do spraw marketingu i handlu (sprzedaży)	11	0,34
- Ślusarz	11	0,34
- Introligator poligraficzny	11	0,34
- Zaopatrzeniowiec	10	0,31
- Bufetowy (barman)	10	0,31
- Fryzjer (zawody szkolne: Fryzjer, Technik usług fryzjerskich)	10	0,31
- Kosmetyczka (zawód szkolny: Technik usług kosmetycznych)	10	0,31
- Tokarz	10	0,31
- Kierowca operator wózków jezdniowych	10	0,31
- Gонец	10	0,31
Razem	3 276	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Malborku.

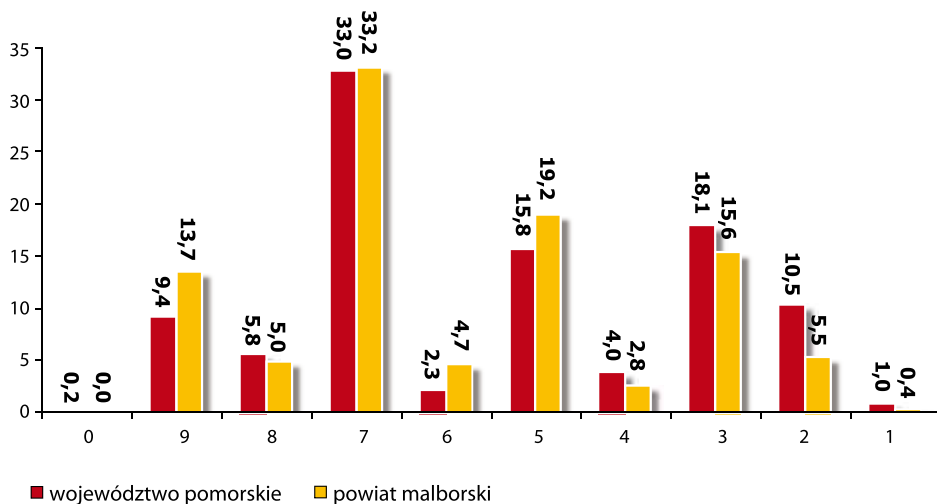
Prawie połowa zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie należała do jednej z dwóch wielkich grup zawodów. Były to grupy: robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (grupa 7) – 33% oraz pracownicy usług osobistych i sprzedawcy (grupa 5) – 19%¹⁴

Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie jest zbliżona do struktury bezrobotnych w województwie pomorskim. Warto podkreślić, iż różnice które w tej mierze występują dotyczą takich grup zawodów jak: grupa 9 - pracownicy przy pracach prostych – ich udział jest większy w przypadku powiatu malborskiego oraz grupa 2 – specjaliści- ich udział jest mniejszy w strukturze bezrobocia.

Na koniec czerwca 2009 r. w powiatowych urzędach pracy województwa pomorskiego zarejestrowało się 81.897 osób a pracodawcy zgłosili 28.840 ofert pracy. Największa liczba ofert dotyczyła zawodów grupy 9, tak w powiecie jak i w województwie pomorskim. Przy czym zwraca uwagę ogromna dominacja tej grupy zawodów w strukturze ofert pracy w powiecie malborskim (71,4% złożonych ofert). Tym samym zdecydowanie mniejszy jest udział ofert pracy w powiecie malborskim w pozostałych grupach zawodów.

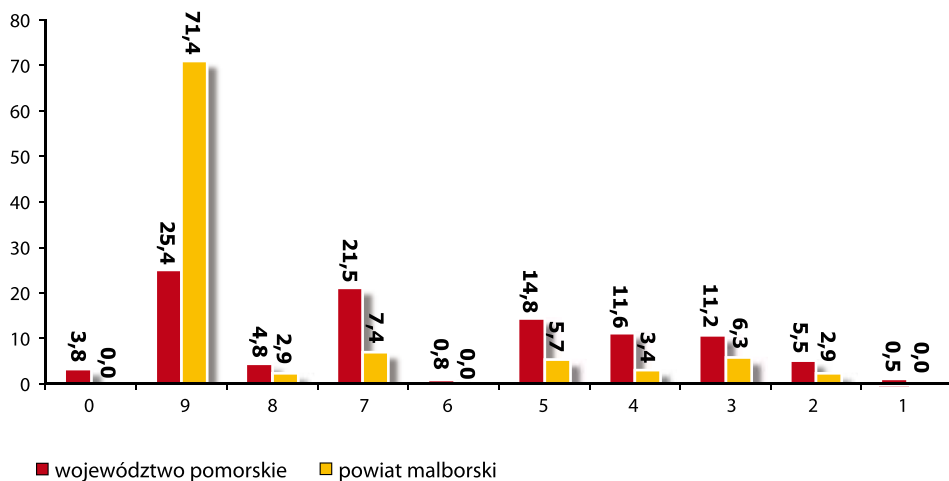
¹⁴ *Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie pomorskim w 2008 r.* WUP w Gdańsku, Gdańsk 2009 r.

Wykres 2.3. Bezrobotni według wielkich grup zawodów, zarejestrowani w powiatowych urzędach pracy województwa pomorskiego oraz powiatu malborskiego w dniu 30.06.2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP Gdańsk i PUP Malbork

Wykres 2.4. Oferty pracy zgłoszone do powiatowych urzędów pracy województwa pomorskiego według wielkich grup zawodów (stan na 30 czerwca 2009 r).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP Gdańsk i PUP Malbork

Legenda do wykresów 2.3/2.4: 1 – Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy, 2 – Specjaliści, 3 – Technicy i inny średni personel, 4 - Pracownicy biurowi, 5 – Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy, 6 – Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy, 7 – Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, 8 – Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń, 9 – Pracownicy przy pracach prostych, 0 – Siły zbrojne

W oparciu o nadsyłane oferty pracy i rejestr osób bezrobotnych, Powiatowy Urząd Pracy w Malborku prowadzi monitoring zawodów deficytowych oraz nadwyżkowych. W zależności od zmieniającej się koniunktury na rynku pracy, lista zawodów deficytowych i nadwyżkowych zmienia się. Przez zawód deficytowy należy rozumieć taki zawód, na który występuje na rynku pracy większe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie. Natomiast zawód nadwyżkowy to taki, w którym liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie jest większa od zapotrzebowania na rynku. Jednocześnie należy zauważyć, iż na rynku pracy występują jeszcze zawody w równowadze, to oznacza, iż występuje równowaga między liczbą poszukujących pracy w danym zawodzie a zgłaszanymi ofertami pracy.

W 2008 r. w powiecie malborskim zdiagnozowano 38 zawodów deficytowych (najwyższy wskaźnik intensywności wynosił 34)¹⁵, m.in.:

- ♦ pozostali kelnerzy i pokrewni,
- ♦ pozostali robotnicy przetwórstwa surowców roślinnych,
- ♦ goniec,
- ♦ asystentka stomatologiczna,
- ♦ operator maszyn prężalniczych,
- ♦ pracownik administracyjny (zawód szkolny: technik administracji).

PUP w Malborku w 2008 r. zarejestrował 61 zawodów maksymalnie deficytowych, czyli takich na które wystąpiło zapotrzebowanie ze strony rynku pracy, jednakże w rejestrze nie widniały osoby bezrobotne z takimi kwalifikacjami. Do takich zawodów zakwalifikowano m.in.:

- ♦ kierownik wewnętrznej jednostki działalności podstawowej w budownictwie,
- ♦ administrator systemów komputerowych,
- ♦ nauczyciel języka obcego w szkole podstawowej,
- ♦ wykładowca na kursach (edukator, trener),
- ♦ pozostali specjaliści do spraw finansowych,
- ♦ specjalista do spraw reklamy.

Do zawodów nadwyżkowych zarejestrowanych przez PUP w Malborku w 2008 r., należą między innymi:

- ♦ krawiec,
- ♦ handlowiec (zawód szkolny: technik handlowiec),
- ♦ stolarz budowlany,
- ♦ pozostali mechanicy pojazdów samochodowych,
- ♦ ogrodnik terenów zieleni,
- ♦ terapeuta zajęciowy.

Nieco inaczej ujmują problem deficytowych zawodów uczestnicy badania jakościowego¹⁶. Poniżej przedstawiono przykładowe zawody, które, zdaniem badanych, (a nie w oparciu o zgłoszone oferty pracy) są poszukiwane przez pracodawców w powiecie malborskim.

¹⁵ *Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie malborskim w 2008 roku – część diagnostyczna*, PUP w Malborku, marzec 2009

¹⁶ Raport z wyników badania jakościowego przeprowadzonego przez PBS DGA Sp. z o.o. na terenie Malborka w dniach 21-22.07.2009 r.

Rysunek 2.1. Zawody deficytowe w powiecie malborskim w opinii uczestników badania jakościowego

Źródło: raport z wyników badania jakościowego przeprowadzonego przez PBS DGA Spółka z o.o. na terenie Malborka w dniach 21-22.VII.2009 r.

2.3. Sytuacja na rynku pracy w powiecie malborskim w porównaniu z wybranymi powiatami województwa pomorskiego

Oceniając sytuację na rynku pracy w powiecie malborskim warto odnieść się do sytuacji w innych powiatach województwa pomorskiego. W tym zakresie uwzględniono powiaty ościenne tj. nowodworski, tczewski, sztumski oraz leżący w bliskim sąsiedztwie powiat kwidzyński.

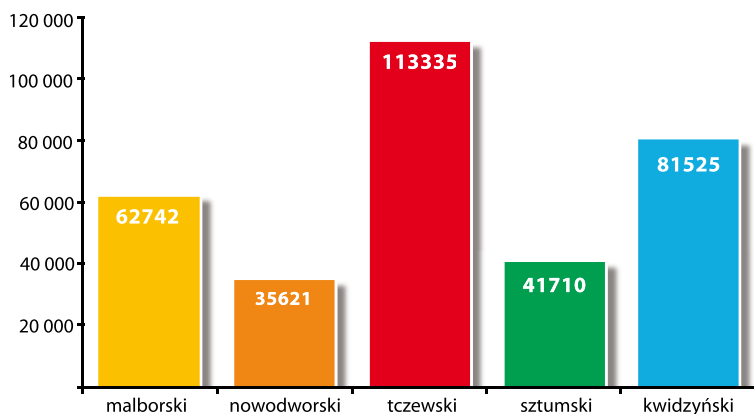
Pod względem liczby ludności powiat malborski na tle pozostałych czterech powiatów kształtuje się jako średniej wielkości. Zdecydowanie wraz z pozostałymi powiatami pozostaje w tyle za powiatem tczewskim.

Porównanie sytuacji powiatu malborskiego pod względem struktury ludności według miejsca zamieszkania wypada na korzyść tego powiatu, spośród wszystkich porównywanych powiat malborski charakteryzuje się najwyższym odsetkiem ludności w miastach. Warto podkreślić, że na zbliżonym, ale nieco mniejszym poziomie kształtuje się także odsetek ludności w miastach w powiecie tczewskim.

Liczba pracujących w poszczególnych powiatach jest zróżnicowana co wynika w głównej mierze z liczby ludności w poszczególnych powiatach. Aby móc porównać sytuację dotyczącą aktywności zawodowej ludności wykorzystano wskaźnik udziału liczby osób pracujących w stosunku do liczby ludności wg stałego miejsca zameldowania. Wskaźnik ten przyjmuje od-

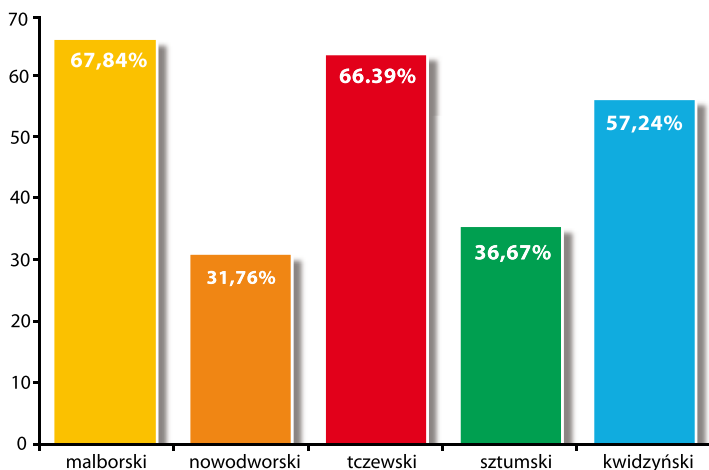
powiednio wartości: powiat nowodworski: 0,17; powiat kwidzyński: 0,29; powiat malborski: 0,19; powiat tczewski: 0,25; powiat sztumski: 0,19.

Wykres 2.5. Liczba mieszkańców w wybranych powiatach województwa pomorskiego na dzień 30.03.2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Wykres 2.6. Ludność w miastach w % ogółu ludności w wybranych powiatach województwa pomorskiego na dzień 30.03.2009 r.

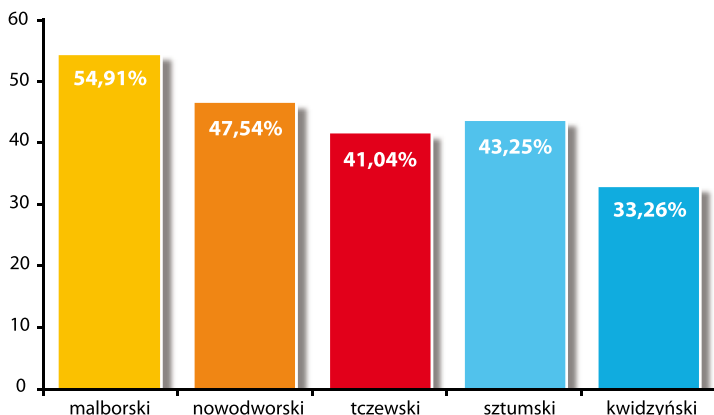

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

We wszystkich badanych powiatach dominującą rolę, pod względem zatrudnienia, odgrywa sektor usługowy, jakkolwiek jego udział w zatrudnieniu w poszczególnych powiatach jest zróżnicowany od 33,31% w powiecie kwidzyńskim do blisko 55% w powiecie malborskim, co jest najwyższym wskaźnikiem w porównywanych powiatach.

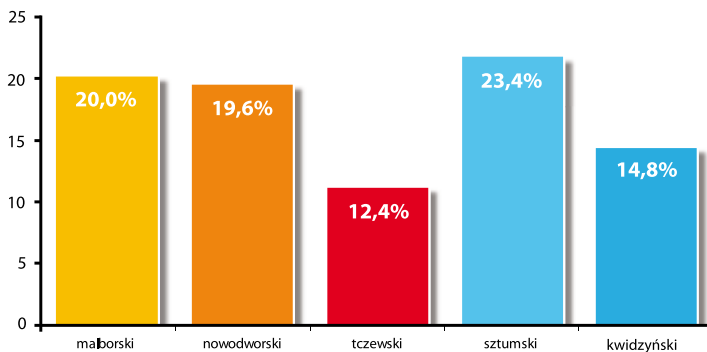
Wykres 2.7. Pracujący w sektorze usług w % ogółu pracujących w wybranych powiatach województwa pomorskiego w dniu 31.12.2008 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

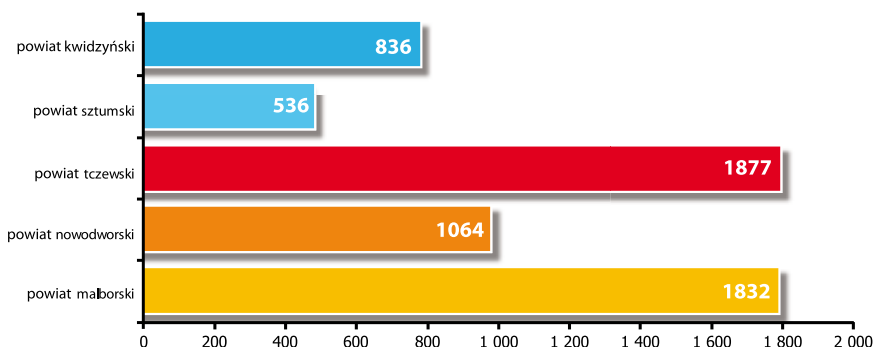
Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiecie sztumskim, najniższą w tczewskim. Stopa bezrobocia w powiecie malborskim kształtowała się na poziomie 20%.

Wykres 2.8. Stopa bezrobocia w wybranych powiatach województwa pomorskiego na dzień 30.06.2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS

Największa liczba ofert wśród porównywanych powiatów wystąpiła w powiecie tczewskim - 1877, w powiecie malborskim, drugim pod tym względem liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędu pracy wyniosła 1832. Zdecydowanie najmniej ofert zgłoszono w powiecie sztumskim.

Wykres 2.9. Liczba ofert pracy zgłoszonych do wybranych powiatowych urzędów pracy w I półroczu 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP Gdańsk „Oferty pracy zgłoszone do Powiatowych Urzędów Pracy województwa pomorskiego w I półroczu 2009 roku”

Oferty pracy zgłaszane do powiatowych urzędów pracy, chociaż stanowią tylko część wszystkich ofert pojawiających się na rynku, również dają obraz sytuacji na lokalnym rynku pracy, w szczególności w odniesieniu do stanowisk robotniczych (które w większym stopniu, niż inne stanowiska pracodawcy zgłaszają do urzędów pracy). W celach porównawczych można jeszcze dokonać interpretacji wskaźnika liczby bezrobotnych przypadających na jedną ofertę pracy zgłoszoną do powiatowego urzędu pracy.

Tabela 2.18. Liczba bezrobotnych przypadających na jedną ofertę pracy w wybranych powiatowych urzędach pracy w I półroczu 2009 r.

Powiat	Liczba bezrobotnych przypadających na jedną ofertę pracy 30.06.2009
Malborski	23
Nowodworski	12
Tczewski	29
Sztumski	149
Kwidziński	34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WUP Gdańsk.

Biorąc pod uwagę wskaźnik liczby bezrobotnych przypadających na jedną ofertę pracy, przedstawiony w tabeli 2.18., najmniej ofert pracy mieli do wyboru bezrobotni w powiecie nowodworskim. Powiat malborski pod tym względem znalazł się na drugim miejscu ze wskaźaniem 23 bezrobotnych na jedną ofertę pracy.

2.4 Zaplecze edukacyjne w powiecie malborskim¹⁷

Na dzień 01.09.2009 r. na terenie powiatu malborskiego funkcjonują następujące jednostki oświatowo-wychowawcze:

- ♦ Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Malborku
- ♦ Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Malborku
- ♦ Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 w Malborku
- ♦ Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Malborku
- ♦ Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 5 w Nowym Stawie
- ♦ Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Malborku
- ♦ Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Malborku
- ♦ Specjalny Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem w Malborku
- ♦ Centrum Edukacji Zawodowej w Malborku
- ♦ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Malborku
- ♦ Powiatowe Ognisko Plastyczne w Malborku
- ♦ Centrum Edukacji Zawodowej
- ♦ Zespół Szkół Katolickich.

W powiecie malborskim funkcjonuje pięć placówek kształcenia ustawicznego:

- ♦ Ośrodek Kształcenia Zawodowego Nr 7 w Malborku
- ♦ Centrum Szkoleniowe w Malborku
- ♦ Ośrodek Szkolenia i Usług w Malborku
- ♦ Szkoła Języków Obcych YES!
- ♦ Krajowe Centrum Edukacji Archiwalnej Stowarzyszenia Archiwistów Polskich

W ramach niepublicznych szkół ponadgimnazjalnych na dzień 01.09.2009 r. funkcjonują:

- ♦ Policealne Studium Informatyczne przy Centrum Szkoleniowym w Malborku
- ♦ Prywatne Policealne Studium Zawodowe „Wiedza” w Malborku
- ♦ Prywatne Liceum Ogólnokształcące Uzupełniające dla Dorosłych „Wiedza” w Malborku
- ♦ Prywatne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Wiedza” w Malborku
- ♦ Pomorskie Centrum Edukacyjne „Matel Service” w Malborku
- ♦ Elitarna Szkoła Służb Ochrony i Biznesu „Cobra” w Malborku

W powiecie malborskim funkcjonuje Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy oraz Szczecińska Szkoła Wyższa Collegium Balticum.

¹⁷ Opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Malborku, Kuratorium Oświaty w Gdańsku oraz GUS

Tabela 2.19. Szkolnictwo w powiecie malborskim w latach 2006-2008

Opis/Rok		2006	2007	2008
Szkolnictwo podstawowe	Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych):	16	16	16
	Uczniowie	4 416	4 239	4 007
	Absolwenci	818	1 164	777
	Szkoły podstawowe specjalne dla dzieci i młodzieży	2	2	2
	Uczniowie	112	107	103
	Absolwenci	42	33	30
Szkolnictwo gimnazjalne	Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych)	14	14	14
	Uczniowie	2 687	2 526	2 522
	Absolwenci	878	963	772
	Gimnazja dla dzieci i młodzieży specjalne	2	2	2
	Uczniowie	161	151	140
	Absolwenci	41	48	32
Szkolnictwo zasadnicze zawodowe	Ponadgimnazjalne szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne	1	1	1
	Uczniowie	33	25	19
	Absolwenci	0	10	13
	Ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży (bez specjalnych)	3	3	3
	Uczniowie	446	450	470
	Absolwenci	133	106	127
	Ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży specjalne	1	1	1
	Uczniowie	42	39	34
	Absolwenci	14	12	8
	Szkolnictwo średnie zawodowe i artystyczne	Licea profilowane dla młodzieży (bez specjalnych)	3	2
Uczniowie		238	138	58
Absolwenci		138	100	58
Ponadgimnazjalne technika dla młodzieży (bez specjalnych)		3	3	3
Uczniowie		1 125	1 083	1 059
Absolwenci		223	267	237
Ponadgimnazjalne technika uzupełniające dla dorosłych (bez specjalnych)		2	1	1
Uczniowie		102	66	54
Absolwenci		0	0	0

Tabela 2.19. Szkolnictwo... (ciąg dalszy)

Szkolnictwo średnie zawodowe i artystyczne	Szkoły artystycznie nie dające uprawnień zawodowych	1	1	1
	Uczniowie	156	96	95
	Absolwenci	22	10	10
	Szkoły artystycznie dające uprawnienia zawodowe	1	1	1
	Uczniowie	25	64	44
	Absolwenci	-	-	-
Szkolnictwo ogólnokształcące	Licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży (bez specjalnych)	5	4	0
	Uczniowie	1 330	1 403	0
	Absolwenci	-	-	-
	Licea ogólnokształcące ponadpodstawowe dla dorosłych	0	3	0
	Uczniowie	0	189	0
	Absolwenci	32	57	0
	Licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla dorosłych	1	-	-
	Uczniowie	177	-	-
	Absolwenci	-	-	-
	Uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych	2	1	1
	Uczniowie	82	41	0
	Absolwenci	27	19	0
Szkolnictwo policealne dla dorosłych	Szkoły policealne dla dorosłych	3	3	3
	Uczniowie	231	185	109
	Absolwenci	60	89	36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na podstawie przedstawionych wyżej danych trudno o ich jednoznaczną interpretację. Można jedynie w tym zakresie posłużyć się opiniami uczestników badania jakościowego¹⁸, którzy uważają, że malborska oferta edukacyjna w dużym stopniu odzwierciedla potrzeby pracodawców. Jest to zasługa samorządu i urzędu pracy, które biorą pod uwagę zdanie przedsiębiorców współdecydując o kierunkach kształcenia. Dzięki temu powstały w powiecie szkoły kształcące na potrzeby: poligrafii, policji, służby celnej, turystyki i gastronomii.

Z drugiej strony pracodawcy (szczególnie firmy produkcyjne) boleśnie odczuwają brak szkół zawodowych. Kiedyś normą były praktyki uczniów tych szkół w lokalnych zakładach, dzięki czemu pracodawca miał okazję poznać potencjalnych pracowników oraz przeszkolić ich pod własne potrzeby.

¹⁸ Raport z wyników badania jakościowego przeprowadzonego przez PBS DGA Sp. z o.o. na terenie Malborka w dniach 21-22.07.2009 r.

2.5. Ocena zamożności gospodarstw domowych

Z uwagi na istniejącą metodologię badania zamożności gospodarstw domowych nie ma możliwości zaprezentowania pełnych i aktualnych wyników dla powiatu malborskiego. Badanie tego typu może być oparte o wyniki Spisu Powszechnego, przy czym należy podkreślić, że ostatni spis w Polsce dotyczył roku 2002, a najbliższy planowany jest na rok 2011.

Aktualne dane statystyczne, na podstawie których można wnioskować o kształtowaniu się zamożności gospodarstw domowych, występują w większych agregatach i tym samym nie dają możliwości odniesienia ich do poziomu powiatu i gmin go tworzących.

Niemniej jednak można na podstawie nielicznych pośrednich miar wnioskować o zmianach, jakie w tym obszarze zachodzą. Po pierwsze miarą taką jest poziom wynagrodzenia przypadający na 1 mieszkańca.

Tabela 2.20. Poziom wynagrodzeń przypadający na 1 mieszkańca w latach 2004 i 2008

Rok Obszar	2004	2008	Dynamika % 2008/2004
Polska	2409,69	3158,48	131,1
Województwo pomorskie	2374,71	3167,7	133,4
Powiat malborski	2007,41	2657,47	132,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na tle województwa pomorskiego oraz całego kraju widać, że tempo wzrostu wynagrodzeń w powiecie malborskim jest zbliżone do tempa wzrostu w pozostałych obszarach, tzn. jest wyższe od tempa w całym kraju i nieznacznie niższe od tempa wzrostu w województwie pomorskim.

Kolejnym dostępnym obszarem informacji są dane dotyczące przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania przypadającej na jedną osobę.

Tabela 2.21. Powierzchnia użytkowa mieszkań przypadająca na 1 osobę w latach 2004 i 2008

Rok Obszar	2004	2008	Dynamika % 2008/2004
Polska	22,9	24,2	105,7
Województwo pomorskie	22,0	23,4	106,3
Powiat malborski	20,3	21,6	106,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z analizy powyższych danych wynika, że poziom życia mieszkańców powiatu malborskiego w aspekcie powierzchni mieszkania przypadającej na 1 mieszkańca zwiększa się.

Warto też podkreślić, iż wzrost ten jest na zbliżonym poziomie, jak w całym województwie pomorskim i - co należy odnotować jako pozytywne zjawisko - szybszy niż w skali całego kraju.

Dalsza charakterystyka zamożności może być jedynie dokonana w oparciu o dane w układzie wojewódzkim, wskazujące na kształtowanie się budżetów gospodarstw domowych.

Wg danych Urzędu Statystycznego w Gdańsku przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny (suma bieżących dochodów pieniężnych i niepieniężnych gospodarstwa domowego pomniejszonych o podatki od dochodów, spadków, darowizn i nieruchomości, przeznaczony na wydatki na cele konsumpcyjne, pozostałe wydatki oraz oszczędności) w 2008 roku w całym województwie pomorskim wynosił 1102,19 PLN i był wyższy o 72,03 PLN w porównaniu z 2007 rokiem.

Tabela 2.22. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach domowych oraz miesięczne wydatki w latach 2006-2008

Wyszczególnienie	Województwo pomorskie			Polska 2008
	2006	2007	2008	
Przychody ogółem	910,51	1030,16	1102,19	1045,52
Dynamika przychodów w stosunku do roku poprzedniego		113,2	107,0	
W % z pracy najemnej	51,7	55,4	56,6	53,6
W % z pracy na własny rachunek	12,57	11,6	11,0	8,8
W % ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej	28,3	23,4	24,8	28,6
Wydatki ogółem	785,06	863,82	916,80	904,27
Dynamika wydatków w stosunku do roku poprzedniego		110,0	106,1	
Różnica	125,45	166,34	185,39	141,25

Źródło: Budżety gospodarstw domowych w województwie pomorskim w 2008 roku, Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk październik 2009

W największym stopniu dochody gospodarstw domowych w województwie pomorskim pochodziły z pracy najemnej. Warto jest też odnotować to, iż były one wyższe w latach 2007 i 2008 w województwie w porównaniu z poziomem dochodów w kraju. Województwo cechuje się także wyższym w stosunku do całego kraju udziałem dochodów z pracy na własny rachunek i niższym udziałem dochodów z tytułu świadczeń społecznych.

Jednocześnie należy odnotować szybszą dynamikę przychodów w stosunku do wydatków. Kluczową pozycję w strukturze wydatków ludności zajmuje żywność i napoje bezalkoholowe (ponad 25%), drugą w kolejności pozycję stanowią wydatki związane z użytkowaniem mieszkania i nośniki energii (około 17%), przy czym udział tego rodzaju wydatków jest niższy niż przeciętnie w kraju o 1%.

Poziom zamożności gospodarstw domowych można także ocenić na podstawie wyposażenia gospodarstw w przedmioty trwałego użytkowania. W tym zakresie sytuacja w województwie jest dobra, gdyż w większości przypadków odsetek gospodarstw wyposażonych w określony rodzaj przedmiotu przewyższa wskaźniki dla całego obszaru kraju. Największe różnice występują w przypadku odsetka gospodarstw posiadających, np. komputer z dostępem do Internetu, urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej czy telefon komórkowy.

3. Warunki prowadzenia biznesu

3.1. Lokalizacja powiatu malborskiego na mapie komunikacyjnej kraju

Malbork jest bardzo korzystnie zlokalizowany na mapie komunikacyjnej kraju. Przez miasto przebiega szlak kolejowy, dzięki któremu można dotrzeć bezpośrednio między innymi do Warszawy, Olsztyna i Gdańska. Gród nad Nogatem usytuowany jest w sąsiedztwie dróg krajowych: nr 22 (Berlin – Kaliningrad), nr 7 (Gdańsk - Warszawa) oraz budowanej autostrady A-1. Przejście graniczne w Gronowie (około 110 kilometrów od Malborka) oraz bezpośrednie połączenia kolejowe z Kaliningradem (poprzez przejście graniczne w Mamonowie) sprzyjają wymianie handlowej z przedsiębiorcami z obszaru Obwodu Kaliningradzkiego. Bliskość portu handlowego w Gdyni ułatwia połączenia z całym światem. Malbork znajduje się także w odległości 60 km od Lotniska im. Lecha Wałęsy w Rębiechowie, a 3 kilometry od miasta funkcjonuje lotnisko wojskowe w Królewie Malborskim, które od 2006 roku może przyjmować samoloty cywilne.

3.2. Drogi i transport kolejowy

Inwestycje w infrastrukturę drogową stanowią jeden z niezbędnych czynników rozwoju miasta. Stąd władze Malborka na bieżąco podejmują szereg działań mających na celu polepszenie rozwiązań komunikacyjnych w mieście. Priorytetem jest budowa drugiej nitki mostu na rzece Nogat oraz obwodnicy miasta. Natomiast największą inwestycją drogową zrealizowaną w okolicy Malborka (węzeł Swaróżyn ok. 25 km) jest fragment autostrady A-1 z Gdańska do Nowych Marz¹⁹.

Koszty prowadzenia działalności gospodarczej w powiecie są o ok. 37% niższe w porównaniu z aglomeracją trójmiejską. W promieniu do 30 km od Malborka znajduje się ok. 30 znaczących przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym m.in.: Jabil, International Paper Kwidzyn S.A., Flextronics International. Bliskość Trójmiasta i Elbląga to atrakcyjny rynek zbytu dla wielu firm²⁰. Szkielet układu drogowego powiatu stanowią drogi:

- ♦ droga krajowa nr 22, przechodząca przez teren gminy Stare Pole, miasto Malbork, gminę Malbork i gminę Miłoradz,
- ♦ droga krajowa nr 55, przechodząca przez miasto Malbork, gminę Malbork i gminę Nowy Staw,
- ♦ droga wojewódzka nr 515, przechodząca przez miasto i gminę Malbork.

Sieć drogową powiatu charakteryzuje poniższa tabela.

¹⁹ Informator Gospodarczy Malborka.

²⁰ Strona internetowa www.powiat.malbork.pl

Tabela 3.1. Drogi publiczne w powiecie malborskim

Gmina	Długość dróg [km]				
	krajowe	wojewódzkie	powiatowe	gminne	
				ogółem	utwardzone
Lichnowy	-	-	45,2	54,0	11,0
Miasto Malbork	11,0	2,0	55,4	18,0	10,6
Malbork	11,1	2,6	47,9	134,0	13,0
Miłoradz	7,1	-	44,4	28,1	12,8
Nowy Staw	7,5	-	65,4	39,9	15,9
Stare Pole	13,0	-	55,5	9,4	5,8
Powiat malborski	49,7	4,6	313,8	283,4	69,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska Powiatu Malborskiego, Zakład Geologii Stosowanej Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa, Warszawa 2004, str. 18.

Przedstawiciele pięciu samorządów z powiatu malborskiego podpisali porozumienie w sprawie kompleksowego remontu tras powiatowych leżących na terenie gmin Nowy Staw, Lichnowy, Miłoradz, Stare Pole i wiejskiej Malbork.

Zarząd Powiatu oraz wójtowie wszystkich wspomnianych gmin zadeklarowali wyłożenie na ten cel ponad 20 mln zł²¹.

Malbork oddalony jest między innymi od:

- ♦ Warszawy 315 km
- ♦ Poznania 280 km
- ♦ Krakowa 590 km
- ♦ Szczecina 350 km
- ♦ Kaliningradu (Rosja) 135 km
- ♦ Berlina 490 km
- ♦ Brukseli 1260 km

Przez teren powiatu malborskiego przechodzą ważne linie kolejowe:

- ♦ w kierunku północno-południowym tj. Gdańsk-Warszawa,
- ♦ w kierunku południowym do Grudziądza,
- ♦ w kierunku północno-wschodnim – Elbląg, Olsztyn, Kaliningrad.

Tym samym miasto Malbork stanowi ważny węzeł komunikacji kolejowej. Rozwinięta jest także komunikacja PKS i transport oferowany przez prywatnych przewoźników.

²¹ Strona internetowa <http://malbork.naszemiasto.pl/wydarzenia/947751.html>, z dnia 17.01.2009 r.

3.3. Sieć dróg wodnych

Wisła i Nogat stanowią żeglowne drogi wodne w niewielkim stopniu wykorzystywane, ale utrzymywane łącznie z jazami i śluzami na skanalizowanym Nogacie w Białej Górze, Szonowie, Rakowcu i Michałowie. Szlaki te są powiązane bezpośrednio przez śluzę Biała Góra i pośrednio przez Szkarpawę i śluzę Gdańska Głowa. Przy jazie w Malborku-Rakowcu funkcjonuje niewielka elektrownia wodna (0,54 MW). Malbork posiada niewielki port rzeczny. System żeglowny ma powiązania z Gdańskiem przez śluzę Przegalina i Martwą Wisłę, Elblągiem przez Kanał Jagielloński (5,83 km), a także Kaliningradem przez Zalew Wiślany. Nogat (62 km), Szkarpawa (25,4 km) i Wisła powyżej Tczewa (między Białą Górą i Tczewem 23,4 km) to drogi wodne klasy II, poniżej Tczewa Wisła stanowi drogę wodną klasy III (od Tczewa do śluzy Gdańska Głowa 21,2 km)²².

Niewielkie znaczenie gospodarcze sieci dróg wodnych wynika bezpośrednio z ich stanu oraz warunków funkcjonowania armatorów śródlądowych. Aktywizacja transportu wodnego w obszarze Zalewu Wiślanego oraz Dolnej Wisły wiąże się ze spełnieniem wielu warunków, od wykreowania popytu na przewozy barkowe począwszy po budowę odpowiednich jednostek pływających o niskim zanurzeniu. Oddzielnym zagadnieniem jest znaczenie dróg wodnych dla turystyki i rekreacji.

3.4. Transport lotniczy

Na terenach wiejskich na wschód od Malborka w gminie Stare Pole zlokalizowany jest „obiekt infrastruktury lotniskowej” Królewo Malborskie²³. Obiekt należy do Wojskowej Bazy Lotniczej w Malborku. Dostęp do obiektu jest możliwy z drogi krajowej nr 22 (Malbork-Elbląg). Infrastruktura lotnicza jest w bardzo dobrym stanie. Baza ma charakter zamknięty – odbywają się tu przede wszystkim wojskowe operacje lotnicze, operacje cywilne wykonywane są za zgodą właściwego organu. Jak pokazują badania i analizy PriceWaterhouseCoopers jest mało prawdopodobne aby region taki jak powiat malborski mógł wygenerować znaczące zapotrzebowanie na komercyjne usługi lotnicze, bez względu na to czy będą to usługi pasażerskie czy towarowe. W dokumentach strategicznych²⁴, lotnisko w Malborku zostało zakwalifikowane do grupy 3 tzw. lotnisk o małym potencjale lub pozbawionych potencjału rozwojowego.

Szanse dla zwiększonego wykorzystania lotniska wiążą się z wycofaniem wojska z użytkowania obiektu lub określeniem warunków ewentualnej współpracy. Nie można jednak zapomnieć o tym, że taka infrastruktura może pełnić ważne funkcje w ramach usług ratunkowych a także dla działalności gospodarczej np. w sektorze rolniczym.

²² Program Ochrony Środowiska Powiatu Malborskiego, 2004, str. 19.

²³ Studium Strategicznego Rozwoju Sieci Lotnisk na terenie województwa pomorskiego do 2025 roku, Warszawa 2008

²⁴ Regionalna Strategia Rozwoju Transportu w województwie pomorskim na lata 2007-2020

3.5. Ocena dostępności komunikacyjnej powiatu w świetle badań jakościowych²⁵

Respondenci badania jakościowego podkreślają, że z jednej strony silną stroną powiatu jest położenie na trasie Gdańsk – Warszawa, zarówno z punktu widzenia komunikacji samochodowej, jak i kolejowej. Z drugiej strony badani zgodnie przyznają, że komunikację znacznie utrudnia jednopasmowa droga na moście przez Nogat. To wąskie gardło, które dokucza mieszkańcom, turystom oraz przedsiębiorcom i może wpływać negatywnie na atrakcyjność powiatu dla inwestorów. Jest to szczególne utrudnienie dla tych przedsiębiorstw, które eksportują swoje towary drogą morską lub lotniczą. W obu przypadkach transport musi trafić do Gdańska. Badani podkreślają potrzebę wybudowania drugiej nitki drogi. Według nich są już zaawansowane plany z tym związane, jednak miasto nie ma na razie środków na jej wybudowanie.

Kolejnym problemem komunikacyjnym jest, zdaniem respondentów, brak obwodnicy Malborka. Samorząd pracuje nad tym, aby mogła powstać.

Pojedyncze osoby zauważają, że ograniczenie kursów komunikacji autobusowej na terenie powiatu malborskiego sprawia problemy przedsiębiorcom, których pracownicy nie są w stanie dojechać do siedziby firmy. Przedsiębiorstwa są zmuszone organizować pracownikom inne formy komunikacji. Od niedawna w ocenie respondentów ułatwieniem w dojeździe do powiatu jest autostrada A1.

3.6. Oferta inwestycyjna²⁶

Oferta inwestycyjna powiatu dotyczy przede wszystkim samego miasta Malbork. W 1997 roku Malbork został uznany przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową za jedno z dwunastu miast średniej wielkości w Polsce najbardziej atrakcyjnych dla potencjalnych inwestorów. Sytuacja ta, mimo upływu lat, się nie zmienia. Miasto nadal posiada atrakcyjne tereny przeznaczone pod rozwój przedsiębiorczości. Władze samorządowe dodatkowo zachęcają biznesmenów do lokowania tu swojego kapitału, poprzez prowadzoną politykę ulg i zwolnień podatkowych. W mieście powstają nowe zakłady, które wpisują się w ideę przedsiębiorstw innowacyjnych, a inne modernizują swoją działalność w zakresie innowacji.

Skupienie władz Malborka na rozwoju miasta znajduje swój wyraz w szeregu przedsięwzięć inwestycyjnych, podejmowanych w celu poprawy infrastruktury drogowej i turystycznej,

²⁵ Raport z wyników badania jakościowego przeprowadzonego przez PBS DGA Sp. z o. o. na terenie Malborka w dniach 21-22.07.2009 r.

²⁶ Opracowanie własne na podstawie Informatora Gospodarczego (Urząd Miasta Malbork), danych ze stron internetowych miast i gmin w powiecie malborskim, strony internetowej Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz danych GUS.

a tym samym spowodowania, by Malbork stał się miejscem jeszcze bardziej atrakcyjnym dla kolejnych inwestorów. W mieście trwają intensywne prace związane z remontem dróg i ulepszeniem możliwości komunikacyjnych w jego granicach.

Miasto Malbork dysponuje licznymi propozycjami lokalizacyjnymi dla przedsiębiorców i osób prywatnych zainteresowanych ulokowaniem swojej inwestycji w Malborku. Dotyczy to zarówno przemysłu jak i mieszkalnictwa czy też usług. Wśród ofert inwestycyjnych Malborka znajdują się tereny przeznaczone pod hotele, obiekty rekreacji i sportu, budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne i jednorodzinne, obiekty handlowe, usługi oraz produkcję. Lokalizacja niektórych z nich (głównie tych pod inwestycje hotelowe, usługi oraz handel) położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie zamku, co decyduje o ich wyjątkowej atrakcyjności.

W celu przyspieszenia procesów rozwojowych oraz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta, rozumiejąc potrzebę realizacji nowych inwestycji infrastrukturalnych, Rada Miasta Malborka w dniu 14 września 2007 roku podjęła strategiczne w tej kwestii decyzje związane ze zmianą miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla następujących obszarów:

- ♦ **Centrum Miasta – rejon ulicy Solnej**

Głównym celem dokonanych zmian jest wydzielenie intensywnej strefy rozwoju usług poprzez: wyznaczenie terenów pod usługi centrotwórcze (tzw. forum miejskie – kompleks hotelowo-konferencyjny wraz z funkcjami towarzyszącymi), uporządkowanie terenów centrum, zabezpieczenie miejsc parkingowych dla ruchu turystycznego (parking podziemny) oraz dostosowanie układu komunikacyjnego do potrzeb ruchu turystycznego.

- ♦ **Centrum Miasta – rejon Śródmieście**

Głównym celem planu jest uporządkowanie przestrzenne rejonu Śródmieścia poprzez: umiejscowienie targowiska miejskiego, stworzenie podstaw do zmian przestrzennych przedwojennych wewnątrz urbanistycznych, uporządkowanie układu komunikacyjnego, stworzenie strefy parkingów oraz wyznaczenie terenów pod wielopoziomowe parkingi zbiorowe.

- ♦ **Przedmieścia Malborka od strony Sztumu**

Plan dla Rejonu ulic Zapolskiej, Słowackiego, Sprzymierzonych, Rodziewiczówny, Armii Krajowej i Bażyńskiego, dla którego głównym celem jest uporządkowanie przestrzenne obszaru poprzez: przygotowanie przestrzenne do reurbanizacji; wprowadzenie intensywnej zabudowy wielorodzinnej i usług; wprowadzenie nowego układu komunikacyjnego; wydzielenie kwartału wokół dawnego cmentarza przy Szpitalu Jerozolimskim.

- ♦ **Dzielnicy przemysłowej Piaski**

W tym miejscu zlokalizowane są głównie tereny pod działalność przemysłową z największymi zakładami produkcyjnymi miasta oraz firmami umiejscowionymi na terenie Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Głównym celem zmian jest przygotowanie dodatkowych terenów pod inwestycje, uporządkowanie komunikacji oraz przygotowanie

podstaw pod scalenia gruntu dla atrakcyjnych działek inwestycyjnych²⁷. Wybrana oferta inwestycyjna miasta Malborka została przedstawiona w załączniku.

3.7. Ocena atrakcyjności inwestycyjnej powiatu malborskiego w świetle badań jakościowych²⁸

Ocena atrakcyjności inwestycyjnej powiatu może być dokonana jedynie w oparciu o badania jakościowe. Aktualne badania za 2008 rok, prowadzone przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkowa w Gdańsku, przedstawiają wyniki oceny atrakcyjności w ujęciu wojewódzkim i tzw. podregionalnym (łącznie wyodrębniono 54 podregiony). W przypadku powiatu malborskiego oznacza to, że jest on włączony do tzw. podregionu starogardzkiego i tylko w takim zestawieniu można oceniać poziom atrakcyjności inwestycyjnej.

Rysunek 3.1. Co może zachęcać, a co zniechęcać firmy do inwestowania w Malborku?

Źródło: raport z wyników badania jakościowego przeprowadzonego przez PBS DGA Sp. z o.o. na terenie Malborka w dniach 21-22.07.2009 r.

²⁷ Informator Gospodarczy Malborka, str. 15, 40-41.

²⁸ Raport z wyników badania jakościowego przeprowadzonego przez PBS DGA Sp. z o.o. na terenie Malborka w dniach 21-22.07.2009 r.

Badanie jakościowe udowodniło iż nie ma zgodności wśród ekspertów co do faktycznej atrakcyjności inwestycyjnej powiatu. Wskazują zarówno na jego mocne jak i słabe strony w tej dziedzinie. Część zauważa spore zainteresowanie inwestorów, inni podkreślają ostatnie wycofane lub odłożone w czasie inwestycje (Philips, Ikea). Niektórzy respondenci za przykład skutecznego pozyskiwania inwestorów podają Kwidzyn. Tam, dzięki widocznym działaniom władz (ulgi dla inwestorów) udało się pozyskać fabrykę Jabil.

Respondenci wskazują, że powiat malborski jest bardziej atrakcyjny dla małych firm, szczególnie tych z lokalnym kapitałem oraz dla tych związanych z branżą turystyczną. Respondenci uważają, że atrakcyjność inwestycyjna powiatu poprawi się, o ile:

- ♦ będzie lepsze połączenie kolejowe do Warszawy,
- ♦ gminy będą samodzielnie rozdysponowywać środki na swoje potrzeby,
- ♦ poprawi się oferta edukacyjna,
- ♦ wójtowie gmin i władze Malborka będą wspólnie zdobywać inwestorów.

3.7.1. Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna Sp. z o.o. - tereny inwestycyjne Malbork²⁹

Miasto Malbork posiada tereny inwestycyjne włączone do Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (PSSE) o łącznej powierzchni 8,16 ha Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna (PSSE) obejmuje obecnie piętnaście podstref o łącznym obszarze 1161,87 ha: 448,3 ha w województwie pomorskim. W 2003 roku PSSE została wzbogacona o tereny zlokalizowane w gminie miasta Malbork (tereny poprzemysłowe), w bliskim sąsiedztwie trasy krajowej nr 55 z możliwością wykorzystania portu rzecznego na Nogacie i bocznicę kolejowej. Infrastruktura techniczna terenów strefy w Malborku wyposażona jest w wodociąg, kanalizację, gaz ziemny, energię elektryczną, linie telefoniczne. Na dzień dzisiejszy powierzchnia strefy została w pełni zagospodarowana.

Warunki prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej określają przepisy ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 grudnia 2006 r. w sprawie Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej z późniejszymi zmianami oraz ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej z dnia 30 kwietnia 2004 r. wraz z wydanymi do nich przepisami wykonawczymi.

Zgodnie z przywołanymi powyżej przepisami, zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Strefy, udzielone przez zarządzającego strefą w imieniu ministra właściwego ds. gospodarki, uprawnia przedsiębiorcę do korzystania z pomocy publicznej.

Zezwolenie, udzielane po przeprowadzeniu przetargu lub rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia, określa przedmiot działalności gospodarczej oraz warunki dotyczące w szczególności:

- ♦ dokonania przez przedsiębiorcę inwestycji na terenie strefy o wartości przewyższającej określoną kwotę,

²⁹ Źródło: Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna, strona internetowa www.strefa.gda.pl

- ♦ zatrudnienia przez przedsiębiorcę przy prowadzeniu działalności gospodarczej na terenie strefy przez określony czas określonej liczby pracowników.

Przedsiębiorca, który spełni warunki określone zezwoleniem, będzie mógł uzyskać pomoc regionalną w formie zwolnień podatkowych z tytułu:

- ♦ kosztów nowej inwestycji i/lub
- ♦ tworzenia nowych miejsc pracy.

Pomoc w Strefie może być udzielana łącznie z inną pomocą na nowe inwestycje lub tworzenie nowych miejsc pracy, bez względu na jej źródło i formę pod warunkiem, że łącznie wartość pomocy nie przekroczy dopuszczalnej wielkości pomocy publicznej.

Na obszarze Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – Malbork działają następujące przedsiębiorstwa:

- ♦ **Biopaliwa S.A.** - pierwsza inwestycja na terenie Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Malborku. Spółka - córka należy do spółki akcyjnej Elstar Oils S.A.. Zajmuje się produkcją komponentów do biopaliwa (50 ton a potem 100 ton estrów rocznie do paliwa biodiesel). Malborska fabryka jest pierwszym, wybudowanym od podstaw, zakładem produkcji biopaliw w naszym kraju. Przedsiębiorstwo zaliczane jest do kategorii dużych. Kapitał większościowy pochodzi z Polski.
- ♦ **Pemalux Sp. z o.o.** - firma z branży okien, drzwi i fasad aluminiowych. Pemalux jest wyposażona w jedną z najnowocześniejszych w Polsce linii do produkcji ślusarki aluminiowej. Dzięki niej zakład produkuje wysokiej jakości ślusarkę aluminiową na eksport do Skandynawii i do Niemiec. Planuje również sprzedaż swoich wyrobów na rynku polskim. W niedalekiej przyszłości planowana jest rozbudowa zakładu. Przedsiębiorstwo zaliczane jest do kategorii średnich. Kapitał większościowy pochodzi z Luksemburga.

Na terenie PSSE w Malborku zarejestrowana jest jeszcze firma SCEMA Sp. z o.o. ale nie rozpoczęła jeszcze rzeczywistej działalności. W sierpniu 2009 r. cofnięte zostało pozwolenie na działalność w strefie przedsiębiorstwu D&H MANUFACTURING POLAND S.A.

Pod patronatem Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej znajdują się tereny inwestycyjne w Malborku. Jest to dobrze przygotowana i korzystnie ulokowana działka inwestycyjna, która może być objęta granicami strefy na potrzeby konkretnego inwestora (załącznik).

Wartych zastanowienia informacji na temat strefy dostarczają wypowiedzi uczestników badania jakościowego³⁰, z których wynika, że przedsiębiorcy mało wiedzą na ten temat i uważają, że działalność PSSE powinna być bardziej nagłośniona. Przedstawiciele instytucji uczestniczący w badaniu natomiast zapewniają, że strefa się sprawdza i jest prawie w 100% już wykorzystana. A zatem poziom ich wiedzy w tym zakresie jest większy. Pojawiają się jednak opinie, że strefa powstała zbyt późno w stosunku do tych w innych powiatach. Niektórzy respondenci żałują, że w PSSE działają jedynie stosunkowo niewielkie przedsiębiorstwa.

³⁰ Raport z wyników badania jakościowego przeprowadzonego przez PBS DGA Sp. z o.o. na terenie Malborka w dniach 21-22.07.2009 r.

3.7.2. Idea parku inwestycyjnego Malbork – Sztum³¹

W roku 2001 Unia Europejska wsparła wysiłki zmierzające do utworzenia „Parku Inwestycyjnego Malbork-Sztum”. Miasto Malbork otrzymało dotację z Funduszu Małych Projektów Programu Współpracy Przygranicznej Phare na realizację projektu: „Współpraca parków inwestycyjnych w Euroregionie Bałtyk” oraz organizację międzynarodowej konferencji promującej powstający Park wśród władz samorządowych na szczeblu regionalnym i lokalnym oraz wśród partnerów zagranicznych z miast partnerskich ze Szwecji i Niemiec. Partnerami w tym projekcie były gminy współtworzące Park: Gmina Malbork oraz Miasto i Gmina Sztum. Celem projektu było:

- zwiększenie aktywności gospodarczej regionu poprzez udostępnienie nowych terenów inwestycyjnych dla małych i średnich przedsiębiorstw;
- stworzenie odpowiednich warunków do prowadzenia działalności gospodarczej poprzez uzbrojenie terenów przeznaczonych pod inwestycje oraz zapewnienie do nich dojazdu.

Najważniejszymi działaniami w projekcie była międzynarodowa konferencja, która odbyła się w Malborku we wrześniu 2001 r. Projekt osiągnął swoje cele a idea tworzenia Parku Inwestycyjnego w tym rejonie uzyskała poparcie. Dodatkowym efektem po zrealizowaniu projektu było opracowanie studium wykonalności dla projektu stworzenia Parku Inwestycyjnego na terenie Gminy Miejskiej Malbork, Gminy Malbork oraz Miasta i Gminy Sztum i przygotowanie wniosku aplikacyjnego o fundusze UE do programu PHARE 2003 – SSG.

Kontynuacją projektu „Współpraca parków inwestycyjnych w Euroregionie Bałtyk” był zrealizowany w 2003 roku projekt „Misja gospodarcza Związku Międzygminnego „Park Inwestycyjny Malbork – Sztum” – Kaliningrad drogą do wzajemnej współpracy”. Celem projektu było umożliwienie przedsiębiorcom z Malborka i Sztumu nawiązanie kontaktów gospodarczych z przedsiębiorcami z Obwodu Kaliningradzkiego. Efektem projektu była misja gospodarcza polskich przedsiębiorców do Kaliningradu i kaliningradzkich do Polski (Forum Gospodarcze 24-25.04.2003 r.) oraz publikacja „Informatora gospodarczego Malbork-Sztum” zawierającego dane o firmach działających na rynku sztumsko-malborskim oraz warunkach funkcjonowania firm w Obwodzie Kaliningradzkim. W wyniku realizacji projektu 7 polskich przedsiębiorców nawiązało kontakty gospodarcze z firmami kaliningradzkimi.

3.8. Nakłady inwestycyjne w powiecie malborskim

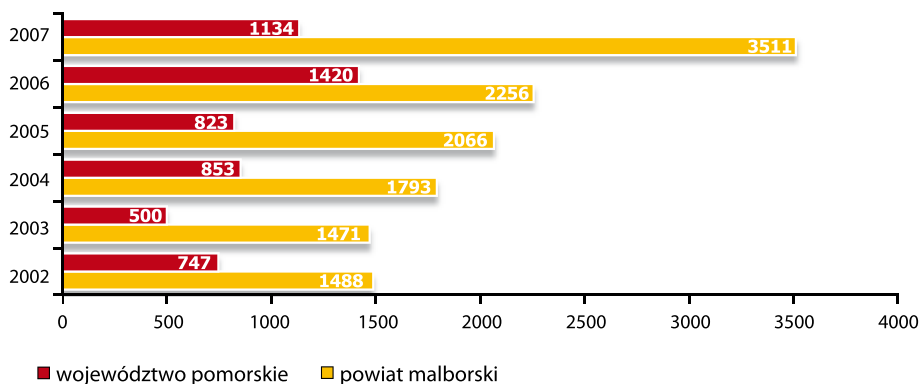
Na poniższych wykresach przedstawione zostały dane GUS na temat nakładów inwestycyjnych dokonywanych w przedsiębiorstwach powiatu malborskiego w kolejnych latach. Analiza danych wskazuje, że poziom nakładów inwestycyjnych przypadających na mieszkańca jest rażąco niski w porównaniu ze średnim poziomem w województwie. W ostatnim z analizowanych lat poziom ten stanowi zaledwie 32% poziomu wojewódzkiego.

³¹ Źródło: Malbork, Urząd Miasta, www.malbork.pl

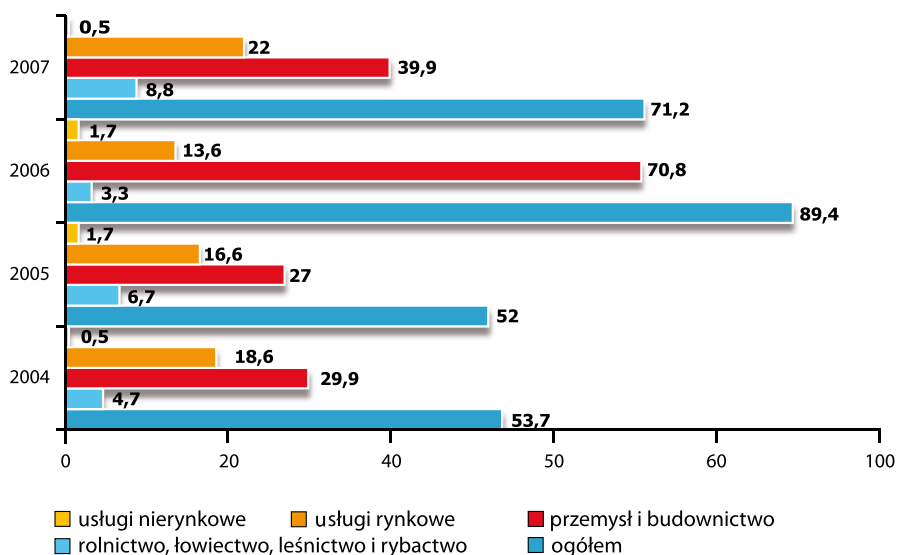
Tak niekorzystnej sytuacji nie ma w żadnym z porównywanych lat. Ponadto warto także podkreślić, że zahamowana została pozytywna tendencja wzrostu tego wskaźnika w roku 2007 w porównaniu z poprzednimi latami, w których obserwowano jego wzrost. Spadek ten wyrażony jest także w liczbach bezwzględnych z 89,4 mln PLN w 2006 do 71,2 mln PLN w 2007 roku.

Wykres 3.1. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiecie malborskim na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2002-2007 [zł]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 3.2. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie malborskim w latach 2004-2007 [mln zł]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Powyższe dane wskazują, iż najgłębszy spadek w latach 2006-2007 dotyczył działalności inwestycyjnej w przemyśle i budownictwie. Tej negatywnej tendencji nie uległ natomiast sektor usług rynkowych.

3.9. Instrumenty wspierania rozwoju biznesu

3.9.1. Rola władz samorządowych

Rozwojowi przedsiębiorczości w Malborku służy wiele programów powstających z inicjatywy władz lokalnych. Jednym z kluczowych elementów prorozwojowej polityki gospodarczej miasta jest podjęta w 2004 roku i znowelizowana w 2007 roku uchwała Nr 168/XXII/04 z dnia 29 kwietnia 2004 roku o zwolnieniu od podatku od nieruchomości. Uchwała zawiera specjalny pakiet korzyści dla przedsiębiorców, którzy zdecydują się zlokalizować swoją inwestycję na terenie miasta Malborka. Zwolnienie od podatku od nieruchomości przysługuje przedsiębiorcom podejmującym po raz pierwszy działalność gospodarczą na terenie miasta Malborka. Zwolnienie obejmuje grunty, budynki, budowle lub ich części zajęte na prowadzenie takiej działalności i przysługuje na okres jednego roku.

Zwolnienie dla nowo powstałych przedsiębiorców ulega przedłużeniu na okres:

- a) 2 lat, jeżeli utworzono co najmniej 5 nowych miejsc pracy,
- b) 3 lat, jeżeli utworzono co najmniej 10 nowych miejsc pracy,
- c) 4 lat, jeżeli utworzono co najmniej 15 nowych miejsc pracy,
- d) 5 lat, jeżeli utworzono co najmniej 50 nowych miejsc pracy,
- e) 10 lat, jeżeli utworzono co najmniej 100 nowych miejsc pracy.

Dla przedsiębiorców funkcjonujących już na terenie miasta Malborka przewidziano dwa rodzaje zwolnień od podatku od nieruchomości:

- a) z tytułu wzrostu zatrudnienia,
- b) z tytułu realizacji nowej inwestycji polegającej na uruchomieniu działalności produkcyjnej lub usługowej.

Łącznie udzielona pomoc publiczna dla jednego przedsiębiorcy nie może przekroczyć 200.000 EURO w okresie 3 lat.

Władze miejskie wychodząc naprzeciw nowym inwestycjom gwarantują również inwestorom pomoc na każdym etapie realizacji inwestycji oraz współfinansowanie inwestycji w zakresie budowy infrastruktury technicznej, tj. uzbrojenie terenów inwestycyjnych czy poprawę rozwiązań komunikacyjnych w obrębie planowanej inwestycji. W przypadku nieruchomości będących własnością miasta nie wyklucza się żadnej z możliwych opcji wejścia przez inwestora w posiadanie gruntu, od zawiązania spółki z miastem, poprzez wieloletnią dzierżawę aż do sprzedaży gruntu włącznie³².

---

³² Informator Gospodarczy Malborka, str. 41.

3.9.2. Konkursy i wyróżnienia dla Miasta Malborka w sferze aktywizacji gospodarki

Konkurs Firma Roku w Malborku. Od 2005 roku organizowany jest miejski konkurs dla przedsiębiorców, w którym zostają uhonorowane najlepsze podmioty gospodarcze. Organizacja konkursu umożliwia prezentację dorobku działających firm na rynku lokalnym. Sprzyja promocji dobrych relacji gospodarczych oraz uhonorowaniu podmiotów, które są dobrze zarządzane, produkują dobrej jakości wyroby i dbają o zasoby ludzkie. W 2007 roku ranga konkursu została podniesiona poprzez podjęcie uchwały Rady Miasta Malborka z dnia 25 stycznia 2007r. w sprawie regulaminu przyznawania Nagrody Firma Roku w Malborku. Nagrodę przyznaje Burmistrz Miasta Malborka, przy udziale prezydium Rady Miasta Malborka. Nagrodę stanowi przyznanie tytułu Firma Roku, którego używać można na swoich wyrobach handlowych, drukach promocyjnych i firmowych, jednocześnie dodając rok, w którym firma otrzymała tytuł. Podmiot, który w danym roku otrzyma tytuł Firma Roku otrzymuje możliwość wyjazdu na krajowe branżowe targi gospodarcze współfinansowane przez budżet miasta Malborka.

Malbork jest laureatem konkursu „**Innowacyjna Gmina 2006**” w kategorii gminy miejskie (małe miasta), zorganizowanego w ramach projektu „Przygotowanie koncepcji utworzenia Systemu Wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Pomorza (RIS-P) i uruchomienie działalności Biura Wdrażania RISP (BW RIS-P) – I etap – inicjacja działań”. Projekt był realizowany przez konsorcjum w składzie: Politechnika Gdańska, Pomorska Izba Rzemieślnicza Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna i Gdański Związek Pracodawców, który był bezpośrednim organizatorem przedsięwzięcia. Celem konkursu była promocja przedsięwzięć innowacyjnych, które dokonują się na terenie gmin województwa pomorskiego, mających wpływ na rozwój regionalny województwa pomorskiego.

W konkursie „**Gmina – Manager 2006**” Miasto Malbork otrzymało wyróżnienie w rankingu na najlepiej zarządzaną gminę w woj. pomorskim w kategorii gmin miejskich i miejsko – wiejskich.

Malbork w 2007 roku zajął I miejsce w woj. pomorskim w II Ogólnopolskim Konkursie „**Grunt na medal**”, organizowanym przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych oraz Zarządy Województw, pod patronatem Ministra Gospodarki³³. Grunt na medal to działka inwestycyjna o powierzchni 5,3 ha położona w dzielnicy Piaski, w obrębie ulic Aleja Wojska Polskiego, Koszykowa i Piaskowa, na całej swojej długości przylegająca do terenów PKP. Zwycięstwo w konkursie oznacza promocję terenu na forum międzynarodowym a w konsekwencji, większą szansę na przyciągnięcie inwestycji zagranicznych do gminy.

³³ Źródło: <http://www.paiz.gov.pl>

3.9.3. Ocena aktywności władz powiatu wobec potencjalnych inwestorów

Respondenci prezentują sprzeczne opinie na temat aktywności władz w pozyskiwaniu i współpracy z inwestorami³⁴. Część badanych zauważa i docenia, że obecne władze znacznie bardziej niż wcześniejsze starają się zachęcać inwestorów i współpracują z przedsiębiorstwami. Zauważa się wkład lokalnego Urzędu Pracy w proces pozyskania inwestorów. Niektórzy są zdania, że władze ograniczają się do udostępniania firmom terenów inwestycyjnych (w tym w Pomorskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej).

Część respondentów zauważa, że samorząd bardziej dba o dobro mieszkańców ze względu na ich potencjalne głosy w wyborach. W związku z tym obawiają się udzielać wsparcia „niebezpiecznym” inwestorom, którzy mogą wzbudzić protesty ludności (np. elektrownie wiatrowe). Inni dostrzegają starania o znaczących inwestorów, podkreślając przy tym brak wsparcia dla małych firm, które chcą rozwijać działalność. Badani wymieniają różne działania podejmowane przez władze, które zostały syntetycznie zestawione na rys. 3.4.

Rysunek 3.4. Działania władz powiatu malborskiego w opinii uczestników badania

Źródło: Raport z wyników badania jakościowego przeprowadzonego przez PBS DGA Sp. z o.o. na terenie Malborka w dniach 21-22.07.2009 r.

³⁴ Raport z wyników badania jakościowego przeprowadzonego przez PBS DGA Sp. z o.o. na terenie Malborka w dniach 21-22.07.2009 r.

3.9.4. Instytucjonalne zaplecze biznesowe³⁵

W powiecie malborskim istnieją różnorodne instytucje tworzące zaplecze dla funkcjonującego biznesu. **Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości** oferuje przyszłym przedsiębiorcom usługi doradcze, szkoleniowe, prowadzi ośrodek wspierania przedsiębiorczości i punkt konsultacyjny, gdzie można skorzystać z usług prawnika, finansisty, czy też uzyskać pomoc przy napisaniu wniosku aplikacyjnego o fundusze unijne.

Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości zajmuje się działalnością szkoleniową i stara się nieść wsparcie osobom nie posiadającym zatrudnienia poprzez przekwalifikowanie zawodowe oraz pomoc w rozpoczęciu własnej działalności gospodarczej. Jednocześnie współuczestniczy w tworzeniu oraz rozwijaniu małych i średnich przedsiębiorstw.

Punkt Konsultacyjny świadczy bezpłatne usługi informacyjne dla przedsiębiorców oraz osób fizycznych planujących rozpocząć działalność gospodarczą.

Malborskie Centrum Informacji Gospodarczej (MCIG) działa w strukturach Urzędu Miasta Malborka. Centrum opracowuje aktualną bazę danych malborskich firm i przekazuje im informacje związane z promocją przedsiębiorczości. Centrum powstało przy współpracy ze Stowarzyszeniem Wspierania Przedsiębiorczości i Powiatowym Urzędem Pracy. Jego zadaniem jest wspieranie rozwoju gospodarczego miasta poprzez zapewnienie wszystkim dostępu do informacji na tematy dotyczące biznesu. MCIG jest bezpośrednim kontaktem między lokalnymi przedsiębiorcami a administracją. Utworzona w ciągu sześciu lat baza firm, pozwala na szybkie komunikowanie się za pomocą poczty elektronicznej z ponad 200 większymi podmiotami prywatnymi w mieście. Widząc dobre rezultaty tworzonej bazy, podejmuje się dalsze inicjatywy celem jej poszerzenia i przetwarzania. Zadaniem Centrum jest uwypuklenie roli informacji i umiejętnego jej wykorzystania poprzez szerokie kręgi gospodarcze, a szczególnie przez średnie, małe i mikrofirmy w celu umacniania swej pozycji na rynku.

Cech Rzemiosł Różnych w Malborku zrzesza około 50 rzemieślników w 11 zawodach, zajmuje się szkoleniem przyszłych czeladników i wspiera rozwój nowych rzemiosł na malborskim rynku pracy.

Malborska Izba Gospodarcza jest stowarzyszeniem założonym przez lokalnych przedsiębiorców. Celem działania Malborskiej Izby Gospodarczej jest wspomaganie rodzimych podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie powiatu malborskiego i okolic. Organizacja zabiega o sprzyjające warunki funkcjonowania i rozwoju malborskich podmiotów gospodarczych, poprzez propozycje własnych opracowań i koncepcji zagospodarowania terenów inwestycyjnych, a następnie prezentowanie jej władzom samorządowym i promowanie ich realizacji. Malborska Izba Gospodarcza wspiera i uzupełnia działania samorządu w organizowaniu działalności gospodarczej miasta.

---

³⁵ Opracowanie własne na podstawie Informatora Gospodarczego Malborka, danych ze stron internetowych miast i gmin powiatu malborskiego, serwisów informacyjnych tj. www.pf.pl, www.pup.malbork.pl

Malborska Rada Biznesu to stowarzyszenie, którego celem jest gospodarcza promocja miasta Malborka i powiatu malborskiego oraz aktywizacja społeczności lokalnej. W szczególności Stowarzyszenie kładzie nacisk na rozwijanie postaw oraz działań sprzyjających rozwojowi miasta, wytwarzanie atmosfery zaufania oraz szacunku dla miejscowych inicjatyw gospodarczych.

Centrum Pożyczkowo – Poręczeniowe, Biuro w Malborku. Biuro dwóch Spółek: Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego Sp. z o.o. i Pomorskiego Regionalnego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o., w których udziałowcami jest m.in. miasto Malbork. Wspólna praca dwóch spółek w jednym biurze ma poprawić dostępność wsparcia finansowego dla mikro, małych i średnich firm regionu pomorskiego. Dotyczy to zarówno firm już istniejących jak i przedsiębiorców stawiających w tym sektorze swoje pierwsze kroki. Taka forma pomocy jest szczególnie ważna dla tych, którzy mają kłopoty z uzyskaniem finansowania inwestycji w firmę z zewnątrz, ponieważ nie posiadają zdolności kredytowej lub wystarczających zabezpieczeń spłaty kredytu.

Sektor usług finansowych. W Malborku działa 19 placówek bankowych i 4 instytucje ubezpieczeniowe³⁶. Bank Spółdzielczy w Malborku posiada oddziały w samym Malborku a także w Starym Polu i Szymankowie oraz punkt kasowy w Lichnowach. Ponadto bank posiada oddziały poza obszarem powiatu. Bank Spółdzielczy funkcjonuje także w Nowym Stawie. Biorąc pod uwagę liczbę placówek można stwierdzić, iż średnio na jedną placówkę w powiecie przypada około 3.320 mieszkańców powiatu, co jest bliskie średniej w województwie pomorskim, wynoszącej obecnie 3.200.

---

³⁶ Strona internetowa www.pf.pl

4. Turystyka w powiecie malborskim³⁷

4.1. Walory powiatu malborskiego dla rozwoju turystyki

Bogata historia oraz zróżnicowanie etniczne ludności Żuław determinowały budowane przez wieki bogactwo zabytków kultury materialnej. Najstarsze zachowane zabytki gotyckiej architektury sakralnej pochodzą z XIII-XIV wieku. Największą atrakcją stanowi położony na prawym brzegu Nogatu największy w Europie ceglany zamek gotycki, niegdyś stolica Zakonu Krzyżackiego. W 1997 r. zamek został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO. Co roku odwiedzany jest przez ponad 500.000 turystów. Do bardzo interesujących zabytków, stanowiących o specyfice regionu, należą pozostałości kultury materialnej społeczności mennonitów – domy podcieniowe i cmentarze.

Atrakcyjność turystyczną powiatu kształtują także walory przyrodnicze. Na terenie powiatu malborskiego występują dwa rezerваты przyrody, oba na terenie gminy Miłoradz:

- ♦ Rezerwat Las Łęgowy nad Nogatem (32,3 ha),
- ♦ Rezerwat Las Mątowski (231,78 ha).

Zarówno dolina Wisły, jak również dolina Nogatu, zostały uznane za korytarze ekologiczne rangi międzynarodowej w sieci ekologicznej ECONET. W Krajowym Systemie Obszarów Chronionych są one objęte ochroną – na terenie powiatu malborskiego w randze obszaru chronionego krajobrazu. Są to części dwu obszarów chronionego krajobrazu:

- ♦ Środkowożuławski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- ♦ Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Nogat.

Obecnie na terenie powiatu malborskiego nie ma parków krajobrazowych. Obszary prawnie chronione zajmują łącznie w powiecie malborskim 4080,2 ha, na terenie powiatu znajdują się 73 pomniki przyrody³⁸.

Szczegółowe zestawienie obiektów i terenów chronionych, obszarów zasobowych i obiektów zabytkowych w powiecie malborskim prezentuje tabela 4.1.

---

³⁷ Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Informatora gospodarczego Malborka, danych ze stron internetowych miast i gmin powiatu malborskiego oraz ze strony internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego.

³⁸ Dane ze strony internetowej Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku, 2007 r.: www.infoeko.pomorskie.pl/Archiwum/2007/Malborski

Tabela 4.1. Obiekty i tereny chronione, obszary zasobowe, baza turystyczna i obiekty zabytkowe w powiecie malborskim

Miasto/ Gmina	Obiekty i tereny chronione	Obszary zasobowe	Baza turystyczna	Obiekty zabytkowe
Miasto Malbork	<ul style="list-style-type: none"> Obszar chronionego krajobrazu: <ul style="list-style-type: none"> rzeki Nogat Zamek Pomniki przyrody: 14 drzew objętych ochroną 	<p>Główne ciek wodne:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rzeka Nogat Młynówka Malborska (Kanał Juranda) Kanał Ulgi 	Hotele, pensjonaty, schroniska, pole namiotowe	Zamek Krzyżacki, Kościół p.w. Św. Jana, Chrzcziciela, Kościół p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, Brama Mariacka, Ratusz, Szpital Jerozolimski, Budynek Szkoły Łacińskiej, Zespół Zabudowań Zamkowych, Brama Garncarska, Młyn Górny
Gmina Malbork	Pomniki przyrody: 5 drzew objętych ochroną	<ul style="list-style-type: none"> ok. 15 km Rzeki Nogat 11 km - Rzeka Święta 44,1 km - kanały i strugi 20,32 km² - jeziora 	Pole namiotowe, gospodarstwa agroturystyczne	Cmentarz mennonicki w Stogach, Kościół z XIX wieku w Szawałdzie, Kościół z XIX wieku w Lasowicach Wielkich, domy podcieniowe w Stogach, Lasowicach Wielkich, Lasowicach Małych, Kościeleczkach
Gmina Lichnowy	<ul style="list-style-type: none"> Obszar chronionego krajobrazu: Dolina Wisły Pomniki przyrody: 6 drzew objętych ochroną 	<p>Ważniejsze ciek wodne to rzeki: Wisła, Święta, Mała Święta, Duża Święta, Rowy melioracyjne i kanały mają łączną długość 36,9 km</p>	Brak bazy turystycznej	<p>Boręty: Kościół parafialny p.w. Św. Katarzyny - szachulcowy 1841 - 1842 rok, Spichlerz (obecnie stodoła) - murowany z XIX wieku,</p> <p>Lichnowy: Kościół parafialny p.w. Św. Urszuli, murowany, XIX wiek,</p> <p>Lisewo: Kościół pomocniczy p.w. Św. Mikołaja, murowany i drewniany z 1316 roku, Most samochodowy nad Wisłą droga do Tczewa z Lisewa - murowany i stalowy, Most Kolejowy nad Wisłą odcinek między Szymankowem i Tczewem - murowany i stalowy</p>
Gmina Miłoradz	<ul style="list-style-type: none"> Rezerwat przyrody Las Łęgowy nad Nogatem Rezerwat Las Mątowski Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Nogat Środkowozuławski Obszar Chronionego Krajobrazu 14 pomników przyrody 	<p>Ważniejsze ciek wodne:</p> <ul style="list-style-type: none"> rzeka Wisła rzeka Nogat rzeka Duża Święta rzeka Mała Święta <p>Długość rzek wynosi 30,52 km. Obszary wodne w tym dwa oczka wodne w Pogorzalej Wsi, w Mątowicach Wielkich oraz w Gnojewie stanowią razem z rowami 482 ha</p>	Noclegi w prywatnych kwaterach	Kapliczka - Bystrze, Budynek mieszkalny podcieniowy - Bystrze, Kościół p.w. Św. Szymona i Judy - Gnojewo, Kapliczka przydrożna - Gnojewo, Cmentarz przykościelny - ewangelicki - Gnojewo, Kościół p.w. Wniebowzięcia N.M.P. - Kończewice, Kościół p.w. Św. Piotra i Pawła - Mątowy Wielkie, Kościół p.w. Św. Michała - Miłoradz, Cmentarz, dzwonnica - Miłoradz, Kościół p.w. Św. Mikołaja - Pogorzała Wieś, Kościół p.w. Św. Jerzego - Stara Kościelnica

Tabela 4.1. Obiekty... (ciąg dalszy)

Miasto i Gmina Nowy Staw	<ul style="list-style-type: none"> • Pomniki przyrody: 14 drzew objętych ochroną • W gminie Nowy Staw został wyznaczony planem regionalnym obszar chronionego krajobrazu rzeki Nogat 	Strefa obejmująca rzeki: Nogat, Świętą i Małą Świętą. Dodatkowo na terenie gminy znajdują się mało znaczące kanały, strugi oraz jeziora	Gospodarstwa agroturystyczne	Kościół p.w. Podwyższenia Krzyża w Myszewie - parafia rzymsko-katolicka Świerki, Cmentarz z układem zieleni wysokiej w Myszewie, Kościół p.w. Św. Bartłomieja w Świerkach, Budynek mieszkalny - dom podcieniowy w Świerkach, Kościół p.w. Św. Mateusza w Nowym Stawie, Kościół poewangelicki przy Rynku Kościuszki, Układ urbanistyczny rynku w Nowym Stawie, Budynek mieszkalny - dom podcieniowy przy ul. Gdańskiej, Budynek mieszkalny przy ul. Westerplatte 32, Wieża ciśnień wraz z budynkiem stacji pomp przy ul. Sportowej
Gmina Stare Pole	<ul style="list-style-type: none"> • Na terenie gminy występuje Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Nogat • Pomniki przyrody: 20 drzew objętych ochroną 	Główne ciek wodne: <ul style="list-style-type: none"> • Rzeka Nogat • Rzeka Stary Nogat • Rzeka Fiszewka • Rzeka Tyna 	Zajazd PODR, dwa gospodarstwa agroturystyczne	Cmentarz mennonicki w Szaleńcu, domy podcieniowe we wsiach Klecie i Złotowo z XVIII wieku, pozostałości z dawnego założenia pałacowo-dworskiego w Kraszewie, cmentarz rzymsko-katolicki przy kościołach w Starym Polu i Królewie kościół parafialny w Starym Polu z 1879 roku, kościół parafialny w Królewie z 1820 roku, kościół parafialny „w Krzyżanowie z XIV wieku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego powiatu malborskiego 2002-2012, str. 5-24, danych ze strony internetowej Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku, 2007 r.: www.infoeko.pomorskie.pl/Archiwum/2007/Malborski oraz danych ze stron internetowych miast i gmin powiatu malborskiego.

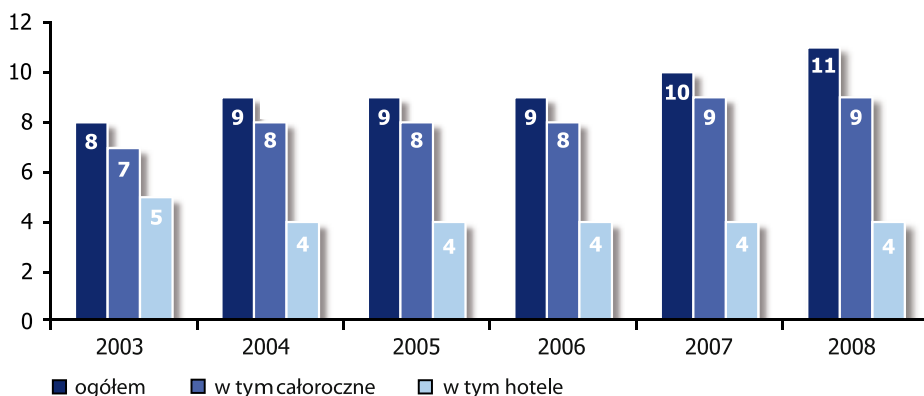
Turystyka jako sektor gospodarki ma ogromny wpływ na wskaźniki rozwoju gospodarczego powiatu malborskiego oraz na jego poziom bezrobocia. Odpowiednia polityka w zakresie turystyki, wykorzystująca zasoby infrastrukturalne (miejsca noclegowe, połączenia komunikacyjne itp.) w połączeniu z występującymi walorami przyrodniczymi i historycznymi ma ogromny wpływ na poziom życia mieszkańców. Polski rynek turystyczny, pomimo wielu atrakcji oraz ciekawych do zwiedzenia miejsc nadal traci na znaczeniu, przez niedostosowaną do aktualnie panującego poziomu infrastrukturę.

Z taką właśnie sytuacją mamy do czynienia na terenie powiatu malborskiego, który posiada bogatą średniowieczną historię, na jego terenie znajduje się jeden z największych na świecie zamków gotyckich, z czym wiąże się duża liczba cyklicznie odbywających się imprez tematycznych („Oblężenie Malborka”, „Festiwal Kultury Dawnej”), powiat należy do elitarnego stowarzyszenia gmin „Polskie Zamki Gotyckie”, położenie geograficzne ziemi malborskiej na Żuławach Wiślanych jest również zaletą turystyczną.

4.2 Oferta turystyczna

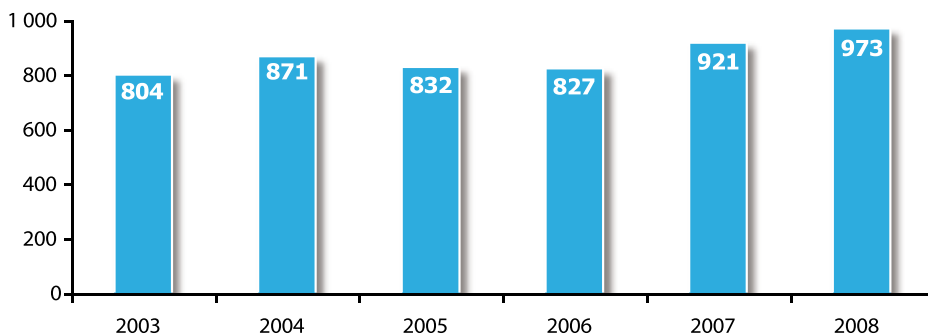
Pomimo widocznego postępu, turystyka w powiecie malborskim nadal nie jest wystarczająco rozwinięta. Przyjeżdżający do Malborka turyści zostają najczęściej jeden dzień, gdyż oprócz Zamku Krzyżackiego powiat nie posiada atrakcyjnej dla nich oferty. Baza noclegowa liczy niecałe 1.000 miejsc. Jest to o wiele za mało, biorąc pod uwagę to, że na imprezę „Obleżenie Malborka” (jedną z największych tego typu w Polsce) w ciągu kilku dni do miasta przybywa ponad 100.000. osób. Powiatowi nadal brakuje też nowoczesnych obiektów turystyczno-rekreacyjnych. Poniższe wykresy prezentują liczbę obiektów zbiorowego zakwaterowania w powiecie (hotele, motele, schroniska, pensjonaty, domy wycieczkowe itp.), miejsca noclegowe oraz liczbę korzystających z noclegów turystów polskich i zagranicznych.

Wykres 4.1. Obiekty zbiorowego zakwaterowania w powiecie malborskim w latach 2003-2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS 2003-2008 r.

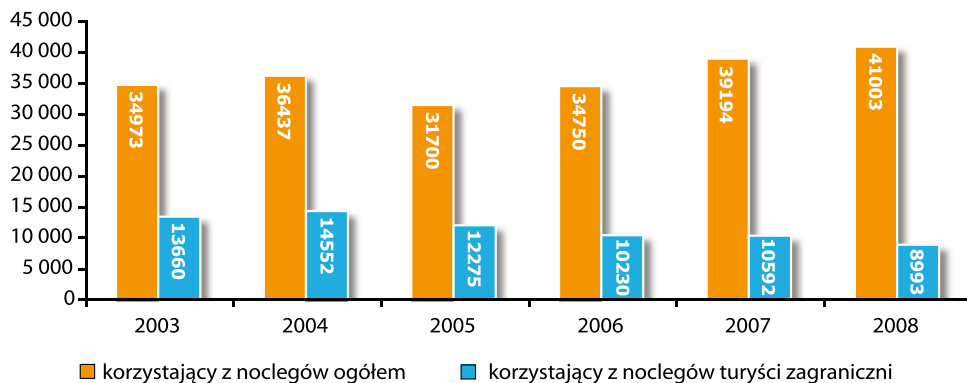
Wykres 4.2. Miejsca noclegowe ogółem w powiecie malborskim w latach 2003-2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS 2003-2008 r.

Powiat malborski posiada ubogą bazę hotelową, liczba miejsc noclegowych wzrosła w latach 2003-2008 o 169 miejsc. Warto podkreślić, że liczba korzystających z noclegów ogółem rośnie systematycznie od roku 2005, natomiast negatywnie należy ocenić malejącą w tym samym okresie liczbę turystów zagranicznych korzystających z noclegów.

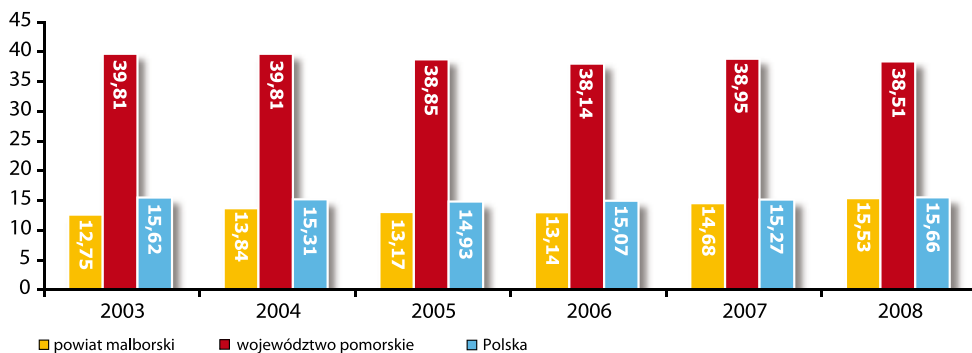
Wykres 4.3. Korzystający z noclegów ogółem oraz korzystający z noclegów turyści zagraniczni w powiecie malborskim w latach 2003-2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS 2003-2008 r.

Liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania na 1.000 ludności w powiecie malborskim wyniosła w roku 2008 - 15,53. Wskaźnik ten jest zbliżony do średniej krajowej (15,66), ale znacznie niższy niż średnia dla województwa pomorskiego, która wynosi 38,51 (wykres 4.4.).

Wykres 4.4. Obiekty zbiorowego zakwaterowania na 1000 ludności w powiecie malborskim na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2003 -2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS 2003-2008 r.

W powiecie malborskim występuje także oferta agroturystyczna. Obiekty agroturystyczne znaleźć można w takich gminach jak Malbork, Nowy Staw, Stare Pole. Są one jednak nie-

liczne. Na stronach internetowych powiatu odnaleźć można jedynie informacje o 10 obiektach agroturystycznych. 21 września 2009 r. w Dworze Artusa w Gdańsku odbyło się uroczyste podsumowanie Pomorskiego Konkursu Agroturystycznego 2009 r. oraz wojewódzkiego Konkursu „Piękna Wieś”. Finalistami, zdobywcami trzeciego miejsca w drugiej edycji konkursu agroturystycznego organizowanego przez Marszałka Województwa Pomorskiego zostali Państwo Joanna i Marek Kownaccy ze wsi Dębina, gmina Nowy Staw.

Turyści biznesowi odwiedzający Malbork mają możliwość skorzystania ze specjalnej oferty Ośrodka Konferencyjnego Karwan, który zapewnia nowoczesnie wyposażoną salę konferencyjną z zapleczem i umożliwia atrakcyjne spędzenie czasu wolnego, wzięcie udziału w nocnym zwiedzaniu muzeum z pokazami walk rycerskich i poczęstunkiem na terenie zamku. Ośrodek Konferencyjny KARWAN decyzją Meetings Management - wydawcy międzynarodowego katalogu „Konferencje w Polsce” - znalazł się wśród 10 najlepszych obiektów konferencyjnych w zabytkach.

W 2007 r. powstało Malbork Welcome Center – Centrum Turystyki w Malborku oferujące usługi z zakresu obsługi grup wycieczkowych, informacji turystycznej czy wynajmu sali konferencyjnej. Do głównych zadań Centrum należy zapewnienie łatwego i pełnego dostępu do informacji na temat Miasta Malborka, regionu i całego kraju.

Dobiega końca budowa deptaka w ciągu ul. Kościuszki. To przedsięwzięcie połączone z intensywnym wprowadzaniem zieleni do centrum miasta, poprzez nowe nasadzenia drzew i krzewów ma sprawić, że ta część miasta uzyska zupełnie nowy wizerunek. Deptak stanowić będzie nie tylko trakt spacerowy, miejsce organizacji imprez oraz pasaż handlowo-usługowy, ale poprzez podniesienie zagospodarowania uzyska krajobraz i atmosferę atrakcyjną dla turystów.

Dla podniesienia walorów turystycznych regionu pomorskiego przygotowany został w 2008 roku projekt pt. Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej. Gmina miejska Malbork jest partnerem tego projektu. Bezpośrednie efekty realizacji tego projektu dla gminy oznaczać będą budowę przystani żeglarskiej „Park Północny” oraz budowę przystani pasażerskiej na rzece Nogat.

W 2009 r. zaplanowano rozpoczęcie budowy nowego czterogwiazdkowego hotelu w bezpośrednim sąsiedztwie krzyżackiego zamku. Inwestycja Europejskiego Funduszu Hipotecznego będzie kosztowała 120 mln zł i zakończy się w 2010 r. Nowy hotel będzie oferował 175 pokoi gościnnych, sale konferencyjne oraz 2 restauracje. Do dyspozycji gości oddany będzie również basen i centrum SPA.

Lokalny Program Rewitalizacji dla miasta Malborka na lata 2007-2013 przewiduje dekompozycję Parku Północnego w Malborku i przywrócenie mu dawnych funkcji rekreacyjnych oraz turystycznych. W założeniu park miejski, wyposażony w ścieżki rowerowe oraz ławki, z dominującą funkcją zieleni, ma być miejscem aktywnego spędzania wolnego czasu dla mieszkańców miasta i turystów. Sprzyjać temu będzie fakt, iż w bezpośrednim sąsiedztwie parku znajdować się będzie zmodernizowany kompleks sportowo-rekreacyjny Ośrodka Sportu i Rekreacji, gdzie dostępne będą miejsca hotelowe, gastronomia i oferta typu SPA.

Rysunek 4.1. Schemat systemu Pętli Żuławskiej – rozwój turystyki wodnej

Źródło: Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej, Gdańsk 2008, strona internetowa: www.wrotapomorza.pl/pl/turystyka/projekty/petla_zulawska

4.3 Ocena rozwoju turystyki w świetle badań jakościowych

Badania przeprowadzone na terenie Malborka w lipcu 2009 r.³⁹ pokazują, że nadal brakuje w mieście i powiecie:

- ♦ bazy noclegowej (szczególnie hoteli wyższej klasy umiejscowionych na Starym Mieście oraz dostosowanych do potrzeb konferencji),
- ♦ bazy gastronomicznej (szczególnie kawiarni z ogródkami),
- ♦ ścieżek rowerowych,
- ♦ informacji turystycznej dotyczącej całego powiatu,
- ♦ galerii handlowych,
- ♦ aquaparku,
- ♦ zagospodarowania otoczenia zamku.

Respondenci zgadzają się, że obecnie głównym celem w zakresie turystyki jest przekonanie gości do dłuższego pozostania w powiecie malborskim niż tylko samo zwiedzanie zamku. Pomocne w realizacji tego założenia byłoby wydanie spójnego przewodnika po powiecie malborskim oraz stworzenie wspólnej informacji turystycznej, a może instytucji animatora kultury, który zachęcałby turystów do odwiedzenia innych ciekawych miejsc. Nie bez znaczenia jest lepsze porozumienie i bliższa współpraca samorządu i dyrekcji zamku. Tylko wtedy tereny wokół zabytku mogłyby zostać zagospodarowane.

Badani zauważają również, że w ostatnich kilku latach zmienił się znacznie profil przyjeżdżających do powiatu malborskiego turystów. Kiedyś przyjeżdżały przede wszystkim grupy zorganizowane, a jeśli chodzi o turystów zagranicznych, byli to głównie starsi Niemcy. Obecnie coraz większy udział stanowią turyści indywidualni. Pojawia się także coraz więcej turystów zza wschodniej granicy. Jest to istotny trend, ponieważ pokolenie Niemców odwiedzających te tereny ze względu na swoje dawne związki z nimi odchodzi. Stąd ważne jest, aby ofertę turystyczną dostosować do osób młodszych i turystów indywidualnych.

Respondenci są zdania, że w związku z aktywnymi działaniami związanymi z wykorzystaniem potencjału turystycznego miasta znacznie zwiększy się atrakcyjność turystyczna powiatu. Niektórzy wierzą, że przy dobrej organizacji cały powiat mógłby się przez okrągły rok utrzymać właśnie z turystyki. Przypominają, że przed wojną to turystyka, a nie przemysł była dominującą branżą w Malborku.

Badani potwierdzają ponadto wcześniej opisane działania rozwojowe na analizowanym obszarze, zauważając, że w najbliższych latach znacznie rozwinię się infrastruktura turystyczna, głównie hotele i restauracje. Są też plany budowy aquaparku i amfiteatru nad Nogatem. Mają się też rozwinąć tereny wokół zamku.

³⁹ Raport z wyników badania jakościowego przeprowadzonego przez PBS DGA Sp. z o.o. na terenie Malborka w dniach 21-22.07.2009 r.

Część respondentów ma także nadzieję na uporządkowanie terenów nad Nogatem oraz ewentualne powstanie mariny i żeglugę rzeczną.

Respondenci zgodnie przyznają, że gospodarstwa agroturystyczne w powiecie istnieją, jednak są wciąż rzadkością. Ich zdaniem, rolnicy nie zdają sobie sprawy, że istnieje taki rodzaj prowadzenia działalności. Badani dostrzegają potrzebę rozwoju agroturystyki w powiecie.

Żaden z respondentów nie był jednak w stanie podać przykładu produktu regionalnego. Jedynie definiując produkt regionalny szeroko, badani wskazywali na Zamek Krzyżacki jako symbol miasta oraz Oblężenie Malborka i nocne zwiedzanie zamku jako masowe imprezy. Okazuje się jednak, że jest kilka wyrobów lokalnych, które miałyby potencjał, przy odpowiedniej promocji, stać się „produktem regionalnym”. Badani wymieniali:

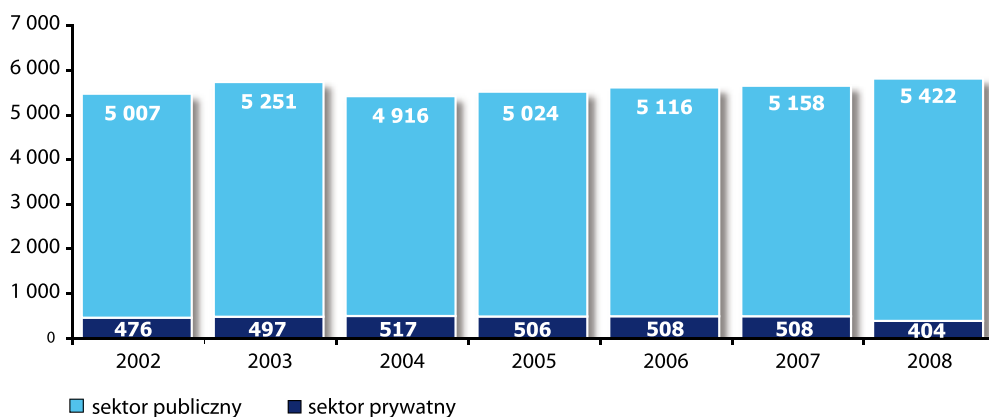
- ♦ wyroby piekarniczo-cukiernicze (ciastka krzyżackie w Cukierence Krzyżackiej, serca z piernika),
- ♦ Nalewka Krzyżacka,
- ♦ piwo,
- ♦ kuchnia krzyżacka,
- ♦ miód św. Jana,
- ♦ inne wyroby obecnie sprzedawane na lokalnych jarmarkach w gminach powiatu.

Respondenci zgadzają się, że produkt regionalny mógłby dodatkowo znacznie podnieść atrakcyjność turystyczną powiatu.

5. Analiza struktury i dynamiki zmian liczby podmiotów gospodarczych na terenie powiatu malborskiego

W powiecie malborskim od 2002 r. stopniowo rośnie liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. W 2008 roku indeks dynamiki zmiany liczby przedsiębiorstw ogółem wykazał najwyższy przyrost od ostatnich 5 lat, kształtując się na poziomie +2,82% w odniesieniu do 2007 roku. Należy podkreślić, iż w porównaniu ze zmianą liczby zarejestrowanych ogółem w Polsce przedsiębiorstw sytuację w powiecie malborskim można określić jako korzystną, gdyż przyrost liczby firm w sektorze prywatnym w skali ogólnopolskiej w analogicznym okresie był nieco niższy i wynosił +2,44%. Kształtowanie się liczby zarejestrowanych w powiecie malborskim jednostek gospodarczych w podziale na sektor własności w długim horyzoncie czasu zostało przedstawione na wykresie 5.1.

Wykres 5.1. Jednostki gospodarcze zarejestrowane w powiecie malborskim w latach 2002-2008 według sektorów własności (publiczny, prywatny)

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

W analizowanym okresie jedynie w 2004 roku odnotowany został ujemny indeks dynamiki, związany w głównej mierze ze zmniejszeniem się w tym czasie ogólnej liczby osób prowadzących na terenie powiatu malborskiego własną działalność gospodarczą (z 4.301 jednostek w 2003 r. do 3.935 podmiotów w 2004 r.). Natomiast bilans zamknięcia 2008 roku dla obszaru

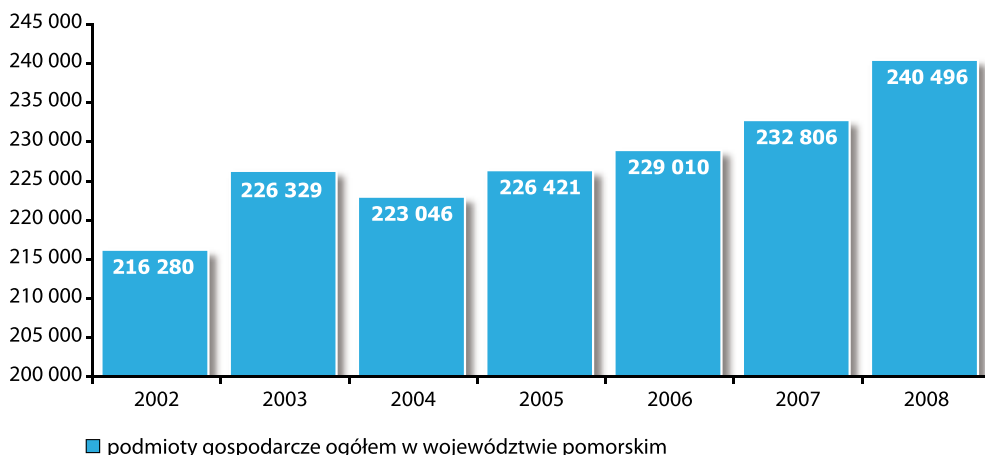

powiatu malborskiego to 5.826 podmiotów gospodarczych ogółem, z czego niemal 7% stanowiły podmioty gospodarcze funkcjonujące w sektorze publicznym. Ponad 93% jednostek gospodarczych tego obszaru (5.422 firmy) to przedsiębiorstwa działające w sektorze prywatnym. Struktura ta jest również bliska strukturze własnościowej podmiotów, jaką możemy zaobserwować w skali ogólnopolskiej, gdzie w sektorze prywatnym funkcjonuje 97% wszystkich działających w Polsce przedsiębiorstw.

5.1. Jednostki gospodarcze zarejestrowane w powiecie malborskim na tle danych regionalnych

Dla porównania danych przedstawionych dla powiatu malborskiego na wykresie 5.2 przedstawione zostało kształtowanie się w analogicznym okresie liczby zarejestrowanych w całym województwie pomorskim podmiotów gospodarczych. Natomiast analiza porównawcza dynamiki zmian omawianego zjawiska w skali ogólnopolskiej, a także w regionie województwa pomorskiego oraz w podregionie powiatu malborskiego została przedstawiona w tabeli 5.1.

Wykres 5.2. Jednostki gospodarcze zarejestrowane w województwie pomorskim w latach 2002-2008 (podmioty gospodarcze ogółem)

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Analiza danych zawartych w tabeli 5.1 pozwala zauważyć analogiczne kierunki zmian zachodzących w sferze gospodarczej powiatu malborskiego w porównaniu ze zmianą liczby podmiotów gospodarczych całego województwa pomorskiego. Warto również podkreślić, iż tendencja ta jest zbieżna z sytuacją zaobserwowaną na obszarze całego kraju. W 2008 r. w Polsce liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych przyrosła o 1,94%, podczas gdy w województwie

pomorskim liczba tych jednostek zwiększyła się o 3,30%, zaś na terenie powiatu malborskiego o 2,82%. Znamienne jest to, iż kierunki oraz siła zachodzących zmian w latach 2002-2008 były dla analizowanych regionów (podregionu i subregionu) niemal zawsze analogiczne. To pozwala postawić ogólną konkluzję o spójności zmian zachodzących na obszarze powiatu malborskiego w analogii do kształtowania się analizowanego zjawiska na poziomie ponadregionalnym.

Tabela 5.1. Analiza porównawcza dynamiki zmian liczby zarejestrowanych jednostek gospodarczych w Polsce, na obszarze województwa pomorskiego oraz na terenie powiatu malborskiego w latach 2002-2008

Liczba podmiotów gospodarczych ogółem na obszarze:	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Polska	3 468 218	3 581 593	3 576 830	3 615 621	3 636 039	3 685 608	3 757 093
- indeks dynamiki	-	3,27%	-0,13%	1,08%	0,56%	1,36%	1,94%
- kierunek zmiany	-	↑	↓	↑	↑	↑	↑
Województwo pomorskie	216 280	226 329	223 046	226 421	229 010	232 806	240 496
- indeks dynamiki	-	4,65%	-1,45%	1,51%	1,14%	1,66%	3,30%
- kierunek zmiany	-	↑	↓	↑	↑	↑	↑
Powiat Malborski	5 483	5 748	5 433	5 530	5 624	5 666	5 826
- indeks dynamiki	-	4,83%	-5,48%	1,79%	1,70%	0,75%	2,82%
- kierunek zmiany	-	↑	↓	↑	↑	↑	↑

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

5.2. Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstw powiatu malborskiego

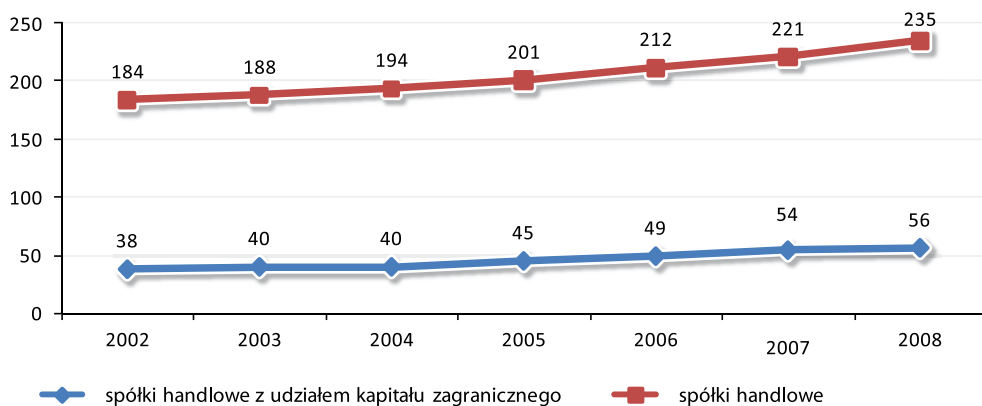
Spośród 404 jednostek sektora publicznego, jakie były zarejestrowane w Głównym Urzędzie Statystycznym na koniec 2008 roku w powiecie malborskim, aż 130 podmiotów stanowiły państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego. Natomiast w sektorze prywatnym, podobnie jak w strukturze ogólnopolskiej, dominujący udział stanowiły osoby fizyczne prowadzące samodzielnie pozarolniczą działalność gospodarczą. Te najprostsze struktury formalno-prawne stanowią w powiecie malborskim 77,8% ogółu funkcjonujących podmiotów. W skali całego kraju sytuacja ta wygląda niemal identycznie – udział działalności gospodarczych w ogóle zarejestrowanych w bazie REGON podmiotów gospodarczych na koniec 2008 roku wynosił 78,3%.

Przedstawiona wcześniej tendencja zmiany liczby zarejestrowanych w powiecie malborskim podmiotów gospodarczych charakteryzuje się stabilnością. Na uwagę zasługuje wspo-

mniana struktura organizacyjno-prawna funkcjonujących podmiotów, w której przeważający udział stanowią drobni przedsiębiorcy prowadzący własną działalność gospodarczą. Sytuacja ta jest z jednej strony korzystna, gdyż nie prowadzi do monopolizowania relacji rynkowych pomiędzy przedsiębiorcami, buduje właściwe fundamenty konkurencji wolnorynkowej, jak również skutecznie wpływa na dywersyfikację ryzyka związanego z przetrwaniem elastycznych, małych i mobilnych przedsiębiorstw. W opinii społecznej można usłyszeć, iż: „dzięki dotacjom unijnym oraz oszczędnościom z pracy za granicą przedsiębiorcy rozpoczynający działalność gospodarczą na terenie powiatu malborskiego mają na to środki. Tak duży udział małych firm, według niektórych respondentów, wpływa również na stabilność lokalnej gospodarki. Mniejsze firmy są bardziej elastyczne i łatwiej adaptują się do zmiennych realiów rynku, co jest ważne szczególnie w czasie kryzysu.”⁴⁰

Z drugiej jednak strony tego typu drobna przedsiębiorczość niestety w czasach kryzysu może w większej mierze ulegać problemom związanym z utrzymaniem płynności finansowej, pozyskaniem źródeł finansowania bieżącej działalności operacyjnej oraz uchronieniem się przed pułapką reakcji łańcuchowej związanej z niewypłacalnością większych kooperantów. Sytuację tę jednak należy rozpatrywać w szerszej perspektywie i na pewno, z uwagi na tożsamą strukturę podmiotów gospodarczych funkcjonujących w skali ogólnopolskiej, nie można przesądzać, iż na obszarze powiatu malborskiego mamy do czynienia z sytuacją niestandardową.

Wykres 5.3. Zmiany liczby spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego na tle liczby zarejestrowanych w powiecie malborskim spółek handlowych ogółem w latach 2002-2008

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Drugą grupę firm obszaru powiatu malborskiego, zidentyfikowaną pod względem liczebności, stanowią spółki handlowe, lecz ich liczba jest o wiele mniejsza, gdyż wynosi 235 firm (2008 r.), stanowiących niespełna 4,3% podmiotów sektora prywatnego tego obszaru.

⁴⁰ Na podstawie raportu z wyników badania jakościowego przeprowadzonego przez PBS DGA Spółka z o.o. na terenie Malborka w dniach 21-22.VII.2009 r.

Tu warto zauważyć, iż w porównaniu z liczebnością tych podmiotów w skali ogólnopolskiej (7,3% ogółu zarejestrowanych w REGON jednostek gospodarczych), na terenie powiatu malborskiego ich liczba jest relatywnie niska. Natomiast liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego w 2008 r. w powiecie malborskim w sektorze prywatnym ogółem na poziomie 1,03%, była tożsama ze strukturą tych podmiotów w ogóle zarejestrowanych w Polsce przedsiębiorstw sektora prywatnego (1,75%). Analiza zmiany liczby tych jednostek z uwzględnieniem źródła pochodzenia kapitału założycielskiego, w perspektywie ostatnich dziewięciu lat została przedstawiona na wykresie 5.3.

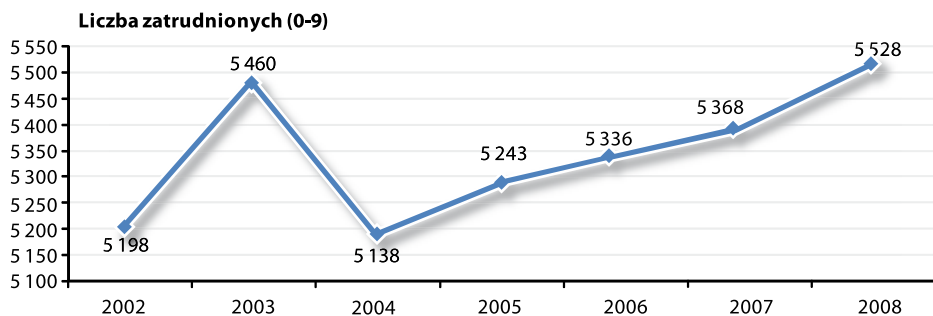
Analiza danych przedstawionych na wykresie 5.3. pozwala zauważyć, iż w analizowanym okresie sukcesywnie wzrasta na terenie powiatu malborskiego liczba spółek handlowych funkcjonujących w sektorze prywatnym. W tym obszarze również rok 2008 ocenić można najkorzystniej, gdyż przyrost firm w tym okresie w stosunku do roku ubiegłego był najwyższy spośród analizowanych lat. Bilans spółek handlowych zarejestrowanych na terenie powiatu malborskiego zwiększył się o 14 jednostek, podwyższając tym samym ich liczbę o 6,3%.

5.3. Podmioty gospodarcze powiatu malborskiego według klas wielkości

Podobnie jak w całym kraju, przedsiębiorstwa regionu powiatu malborskiego cechuje relatywnie niskie zatrudnienie. Najwięcej firm funkcjonujących na tym obszarze to mikro-firmy, w których zatrudnienie kształtuje się na poziomie od 0-9 pracowników. W 2008 roku takich przedsiębiorstw w analizowanym powiecie było 5.528, co stanowiło niemal 95% zarejestrowanych firm sektora prywatnego. Warto podkreślić również rosnący długookresowy trend liczby tego typu podmiotów funkcjonujących na terenie powiatu malborskiego – dane te zostały zaprezentowane na wykresie 5.4. W 2008 roku zmniejszyła się natomiast w analizowanym obszarze o 3 podmioty liczba małych firm, tj. zatrudniających nie więcej niż 49 pracowników, które zwiększając swoje zatrudnienie stały się średnimi przedsiębiorstwami (zatrudniającymi nawet do 249 pracowników). Wyjątkowo stabilny jest również udział firm dużych tego regionu, których liczba w okresie objętym badaniem we wszystkich analizowanych latach jest na poziomie sześciu jednostek. Szczegółowa analiza kształtowania się tego zjawiska została przedstawiona na kolejnych wykresach.

Udział podmiotów zatrudniających do 9 pracowników w strukturze wszystkich funkcjonujących na terenie powiatu malborskiego jednostek jest porównywalny do kształtowania się tego zjawiska w województwie pomorskim i w Polsce (ok. 95%).

Dynamika wzrostu liczby tych jednostek zaobserwowana w 2008 roku w stosunku do roku ubiegłego w powiecie malborskim wynosiła 2,98%, zaś w woj. pomorskim była nieco wyższa i wyniosła 3,31%. W całej Polsce w analogicznym okresie przyszło o 65.834 nowych podmiotów (zatrudniających 0-9 pracowników), co stanowiło jednak nieco mniejszy przyrost względem 2007 r. - na poziomie 1,88%.

Wykres 5.4. Podmioty gospodarcze w powiecie malborskim według klas wielkości (liczba osób zatrudnionych – 0-9 os.) w latach 2002-2008

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Tabela 5.2. Podmioty gospodarcze w powiecie malborskim (0-9 pracowników) na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2002-2008

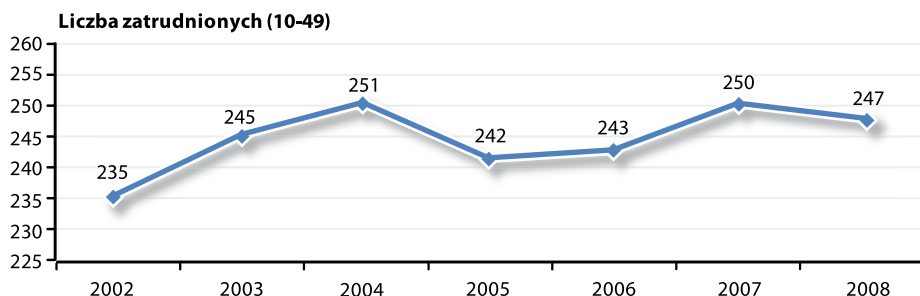
Liczba podmiotów gospodarczych (0-9 pracowników) na obszarze:	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Polska	3 302 411	3 410 233	3 402 150	3 436 841	3 455 565	3 502 303	3 568 137
- indeks dynamiki	-	3,26%	-0,24%	1,02%	0,54%	1,35%	1,88%
Województwo pomorskie	206 046	215 508	212 063	215 133	217 642	221 264	228 597
- indeks dynamiki	-	4,59%	-1,60%	1,45%	1,17%	1,66%	3,31%
Powiat malborski	5 198	5 460	5 138	5 243	5 336	5 368	5 528
- indeks dynamiki	-	5,04%	-5,90%	2,04%	1,77%	0,60%	2,98%

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Na wykresie 5.5. przedstawiona została tendencja kształtowania się w powiecie malborskim liczby podmiotów gospodarczych, w których zatrudnienie znalazło od 10-49 pracowników, zaś dane porównawcze zostały zamieszone w tabeli 5.3.

W powiecie malborskim w 2008 roku zarejestrowanych było 4,24% przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 pracowników w ogóle funkcjonujących na tym terenie jednostek gospodarczych. Struktura ta tożsama jest udziałowi tej grupy firm w ogóle działających na terenie całego województwa pomorskiego jednostek gospodarczych (4,07%), a także w strukturze ogólnopolskiej – 4,12%.

Wykres 5.5. Podmioty gospodarcze w powiecie malborskim według klas wielkości (liczba osób zatrudnionych – 10-49 os.) w latach 2002-2008

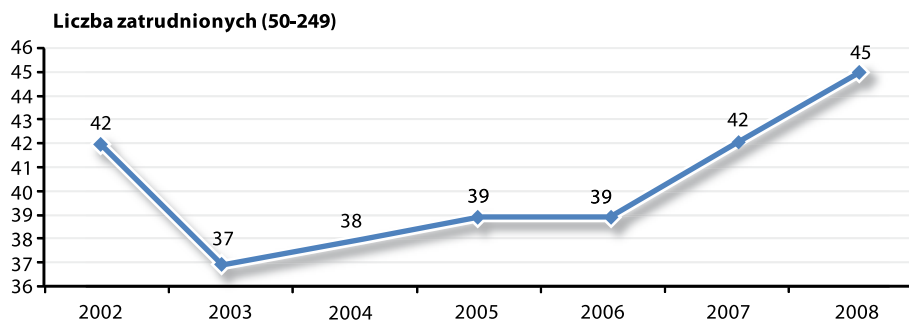
Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Tabela 5.3. Podmioty gospodarcze w powiecie malborskim (10-49 pracowników) na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2002-2008

Liczba podmiotów gospodarczych (10-49 pracowników) na obszarze:	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Polska	131 480	137 974	141 499	145 745	147 393	150 128	154 833
- indeks dynamiki	-	4,94%	2,55%	3,00%	1,13%	1,86%	3,13%
Województwo pomorskie	8 155	8 827	8 982	9 282	9 366	9,515	9 796
- indeks dynamiki	-	8,24%	1,76%	3,34%	0,90%	1,59%	2,95%
Powiat malborski	235	245	251	242	243	250	247
- indeks dynamiki	-	4,26%	2,45%	-3,59%	0,41%	2,88%	-1,20%

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Wykres 5.6. Podmioty gospodarcze w powiecie malborskim według klas wielkości (liczba osób zatrudnionych – 50-249 os.) w latach 2002-2008

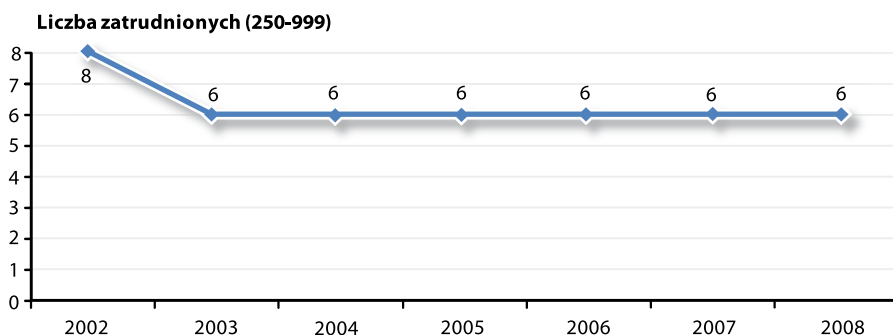
Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Tabela 5.4. Podmioty gospodarcze w powiecie malborskim (50-249 pracowników) na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2002-2008

Liczba podmiotów gospodarczych (50-249 pracowników) na obszarze:	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Polska	28 884	28 329	28 309	28 343	28 406	28 462	29 323
- indeks dynamiki	-	-1,92%	-0,07%	0,12%	0,22%	0,20%	3,03%
Województwo pomorskie	1 790	1 724	1 740	1 751	1 751	1,770	1 843
- indeks dynamiki	-	-3,69%	0,93%	0,63%	0,00%	1,09%	4,12%
Powiat malborski	42	37	38	39	39	42	45
- indeks dynamiki	-	-11,90%	2,70%	2,63%	0,00%	7,69%	7,14%

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Również stabilnie kształtuje się liczba podmiotów powiatu malborskiego, w których zatrudnienie znalazło od 50-249 pracowników. Wzrost ogólnej liczby takich przedsiębiorstw o trzy w 2008 r. w konsekwencji pozwolił uzyskać bardzo wysoki, 7,14%-owy wskaźnik dynamiki, który dla analizowanego regionu jest zdecydowanie wyższy w porównaniu z danymi wojewódzkimi i ogólnokrajowymi.

Wykres 5.7. Podmioty gospodarcze w powiecie malborskim według klas wielkości (liczba osób zatrudnionych – 250-999 os.) w latach 2002-2008

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Zgodnie z przedstawionymi na wykresach danymi w powiecie malborskim dominują mikroprzedsiębiorstwa. Zdaniem osób objętych badaniami jakościowymi na terenie Malborka w lipcu 2009 roku - jest to dobra tendencja, gdyż jak zauważają respondenci: „dzięki temu gospodarka jest bardziej stabilna i mniej zagrożona nagłą zapaścią z powodu ewentualnej upadłości jednego z zakładów”. W długim horyzoncie czasu zauważalna jest zarówno na poziomie Polski, jak również województwa pomorskiego wyraźna tendencja malejącej liczby największych

podmiotów gospodarczych, w których zatrudnienie znajdowało do 999 pracowników. Na obszarze powiatu malborskiego od 2003 roku utrzymuje się sześciu największych graczy tego regionu.

Tabela 5.5. Podmioty gospodarcze w powiecie malborskim (250-999 pracowników) na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2002-2008

Liczba podmiotów gospodarczych (250-999 pracowników) na obszarze:	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Polska	4 501	4 153	4 009	3 896	3 863	3 911	3 996
- indeks dynamiki	-	-7,73%	-3,47%	-2,82%	-0,85%	1,24%	2,17%
Województwo pomorskie	246	227	222	217	213	218	220
- indeks dynamiki	-	-7,72%	-2,20%	-2,25%	-1,84%	2,35%	0,92%
Powiat malborski	8	6	6	6	6	6	6
- indeks dynamiki	-	-25,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Jako liderów biznesu w powiecie malborskim respondenci wskazali przede wszystkim: Nyborg-Mawent S.A., Organikę S.A., Cukrownię Malbork S.A., Leier-Malbork Sp. z o.o., Prino-Plast Sp. z o.o. JV, a także Biopaliwa S.A.⁴¹

Rysunek 5.1. Liderzy biznesu w powiecie malborskim według wskazań respondentów badania opinii publicznej – lipiec 2009 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie znaków towarowych firm wskazanych przez respondentów badania jakościowego realizowanego przez PBS DGA Spółka z o.o. na terenie powiatu malborskiego w dniach 21-22.VII.2009 r.

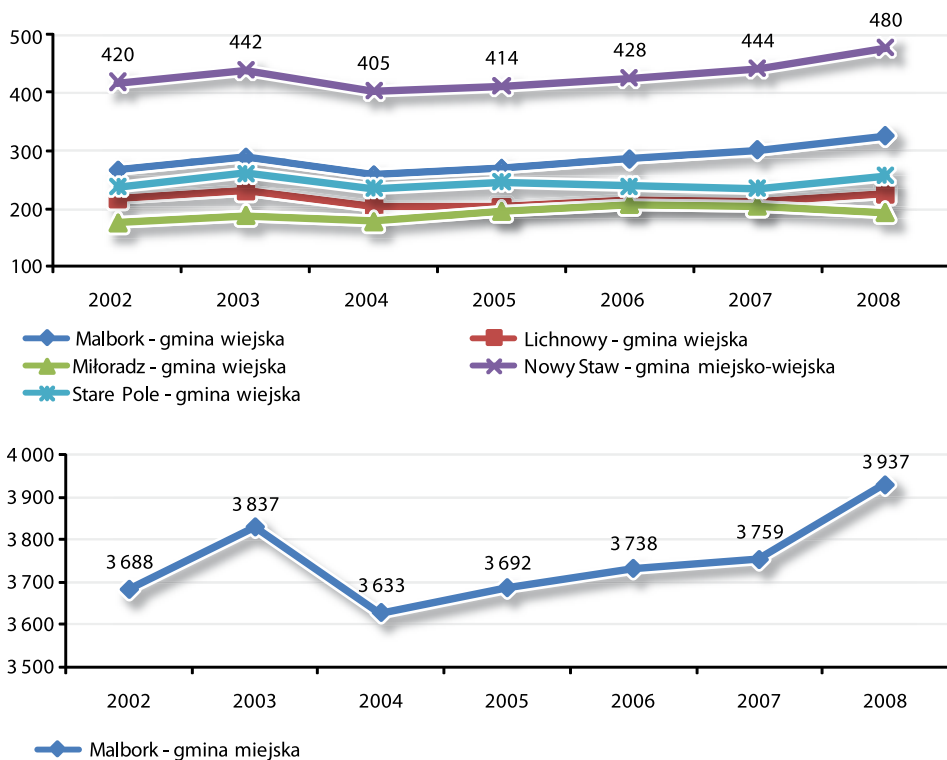
⁴¹ Na podstawie raportu z wyników badania jakościowego przeprowadzonego przez PBS DGA Spółka z o.o. na terenie Malborka w dniach 21-22.VII.2009 r.

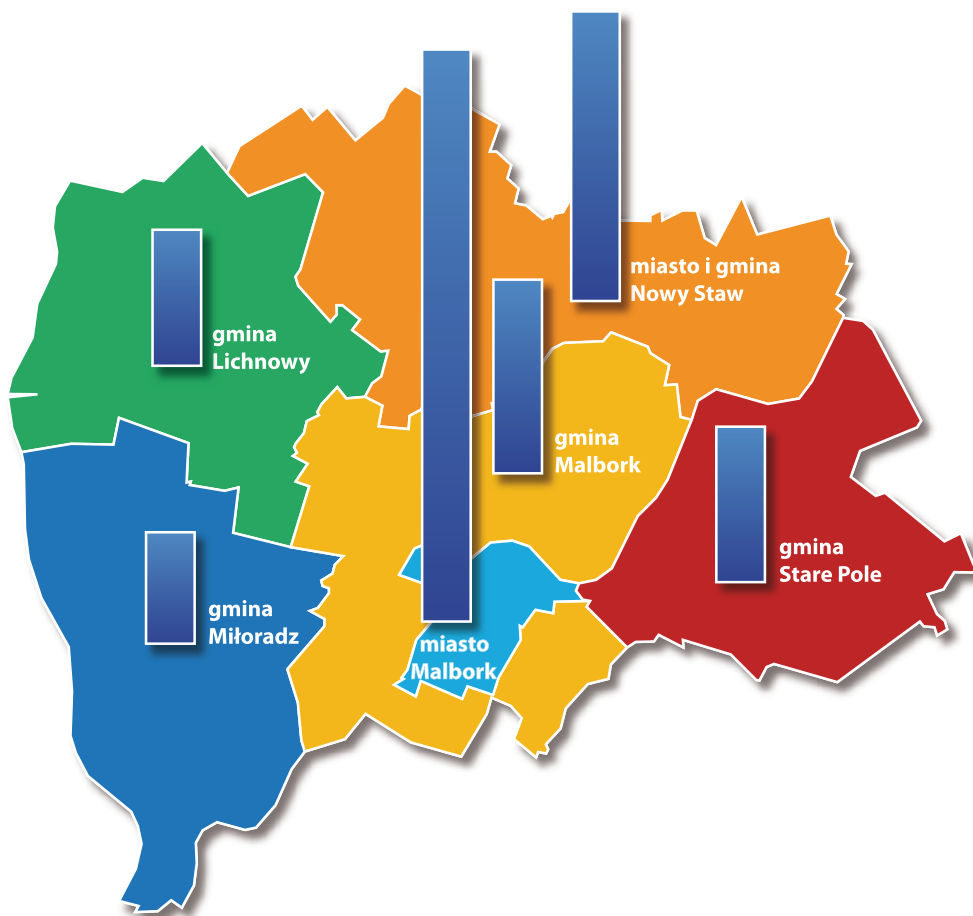
5.4. Przestrzenna intensyfikacja procesów gospodarczych na obszarze powiatu malborskiego

Podobnie jak w pozostałych regionach kraju, również w powiecie malborskim największy udział przedsiębiorstw zlokalizowanych jest w gminach miejskich, stanowiących nie tylko centra urbanistyczne, ale również centra edukacyjne oraz biznesowe. Wykresy 5.8./5.9. przedstawiają kształtowanie się liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sześciu gminach analizowanego powiatu w latach 2002-2008. Ze względu na dominującą liczbę podmiotów gospodarczych tego regionu mających siedzibę działalności na terenie miejskiej gminy Malbork, kształtowanie się zmiany liczby funkcjonujących tam firm w kolejnych latach analizy przedstawione zostało na oddzielnym wykresie.

Wykres 5.8./5.9. Analiza zmiany liczby podmiotów w sektorze prywatnym w sześciu gminach powiatu malborskiego w latach 2002-2008

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Rysunek 5.2. Geograficzna intensyfikacja aktywności gospodarczej w gminach powiatu malborskiego w 2008 r.

Źródło: opracowanie własne.

W 2008 roku w miejskiej gminie Malbork siedzibę działalności gospodarczej znalazło 72,83% przedsiębiorstw zlokalizowanych w całym powiecie malborskim. Biorąc pod uwagę widoczną na mapie (rysunek 5.2.) najmniejszą powierzchnię tej gminy w całym powiecie, należy podkreślić bardzo wysoki poziom koncentracji geograficznej firm tego regionu w obszarze miejskim. Na terenach stricte wiejskich powiatu malborskiego zlokalizowanych było 21,95% firm zarejestrowanych w całym powiecie. Największy odsetek, 9,18% ogółu podmiotów powiatu, które stanowiło 535 przedsiębiorstw, zlokalizowanych zostało w gminie Nowy Staw (obszar wiejski oraz aglomeracja miejska). Natomiast na obszarze gminy wiejskiej Malbork swoją siedzibę działalności gospodarczej w 2008 r. posiadało 333 podmiotów (5,72% firm regionu powiatu malborskiego), zaś w gminie Stare Pole zlokalizowanych było 270 firm (4,63%).

W dwóch ostatnich gminach regionu funkcjonowały w analizowanym okresie odpowiednio: 243 podmioty (4,17%) w gminie Lichnowy oraz 202 podmioty (3,47%) w gminie Miłoradz. Szczegółowa analiza aktywności gospodarczej w poszczególnych regionach powiatu malborskiego została opisana w dalszej części opracowania.

5.5. Procesy upadłościowe w woj. pomorskim oraz w powiecie malborskim w latach 2001-2009

Upadłość przedsiębiorstw stanowi bardzo specyficzny i przełomowy moment działalności gospodarczej, który obejmuje zaledwie 0,16% procesów likwidacyjnych toczących się w skali ogólnopolskiej.⁴² Zdecydowana większość przedsiębiorstw w Polsce kończąc swoją działalność nie podlega procedurom upadłościowym, lecz jest likwidowana i tym samym wykreślana z bazy REGON. Dowiadujemy się wówczas o bardzo ogólnych powodach zaprzestania dalszej działalności gospodarczej, które najczęściej dotyczą braku dostępu do źródeł finansowania działalności operacyjnej i inwestycyjnej, rzadziej również związane są z załamaniem popytu, bądź też z zaostrzającą się walką konkurencyjną pomiędzy dotychczasowymi oraz nowymi graczami na rynku. W bazie danych Krajowego Rejestru Sądowego, pomimo wykreślenia już z bazy REGON prowadzonej przez GUS, istnieją ślady toczących się postępowań upadłościowych wobec podmiotów zlokalizowanych na obszarze powiatu malborskiego. Według stanu bazy KRS na dzień 31.08.2009 r. istnieje dwanaście historycznych wpisów, dotyczących jednostek gospodarczych zlokalizowanych na terenie powiatu malborskiego. Szczegółowe dane o tych podmiotach zostały przedstawione w tabeli 5.6.

Tabela 5.6. Upadłości przedsiębiorstw w powiecie malborskim według danych KRS w latach 2001-2008

L.p.	KRS	REGON	Nazwa podmiotu postawionego w stan upadłości na terenie powiatu malborskiego	Gmina	Data zakończenia postępowania upadłościowego
2	79362	170383058	Energetyka Ciepła „Halex” sp. z o.o.	Dzierzgoń	2001-12-21
1	71356	170323369	„Multiplast” sp. z o.o.	Dzierzgoń	2006-06-29
5	154842	170188457	Gospodarstwo Rolne „Stogrol” sp. z o.o.	Malbork	2001-12-06
6	174947	513311716	Przedsiębiorstwo Budownictwa Rolniczego sp. z o.o. w likwidacji	Malbork	2002-12-12
4	154507	170738691	„Makop Matbud” sp. z o.o.	Malbork	2003-01-30
3	38453	1334418	Przedsiębiorstwo Usług Technologicznych „Technoteks” sp. z o.o.	Malbork	2008-03-06

⁴² P. Antonowicz: *Upadłości przedsiębiorstw w Polsce w 2007 r. oraz w I połowie 2008 r.*, Wyd. Assembly, Nowy Sącz 2009, s. 11.

Tabela 4.1. Obiekty... (ciąg dalszy)

7	204409	170046579	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Turystyczne „Produś-hotele” sp. z o.o.	Malbork	B.D.
8	103146	170503901	Spółka Udziałowa „Tardex J.B” sp. z o.o.	Mikołajki Pomorskie	2002-04-19
9	199455	191368743	„Ma-gra” sp. z o.o.	Miłoradz	2005-06-30
10	151909	170231414	Przedsiębiorstwo Rolno-Usługowe sp. z o.o.	Nowy staw	2002-09-04
11	214327	170155877	Przedsiębiorstwo „Rol-Pol” sp. z o.o. w Starym Polu	Stare pole	2004-04-29
12	14258	1358755	Przedsiębiorstwo Obrotu Paszami Importowanymi „Rolpasz” sp. z o.o. w likwidacji	Sztum	2006-02-15

Źródło: opracowanie własne na podstawie spisu podmiotów w upadłości zarejestrowanych w KRS na dzień: 6.09.2009 (Wersja 2.6, stan danych na dzień: 2009-08-31).

Tabela 5.7. Upadłości przedsiębiorstw w województwie pomorskim według danych MSiG w pierwszym półroczu 2009 r.

L.p.	KRS	REGON	Nazwa podmiotu postawionego w stan upadłości na terenie województwa pomorskiego w I połowie 2009 r.	Gmina	Postanowienie o ogłoszeniu upadłości
1	208420	193046127	MSB sp. z o.o. w likwidacji w upadłości	M.Gdańsk	2009-01-08
2	50700	770520803	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „AMG” sp. z o.o. w upadłości	Lębork	2009-01-30
3	230863	220022480	„Y&F” sp. z o.o. w upadłości	M.Słupsk	2009-02-24
4	249622	220156170	„C.B. Windenergy Słupsk” sp. z o.o. w upadłości	M.Słupsk	2009-03-02
5	23396	2834821	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „Stalbud” sp. z o.o. w upadłości	Pruszcz Gdański	2009-03-30
6	181670	191970687	„Nawitrans Pol” sp. z o.o. w upadłości	M.Gdańsk	2009-04-08
7	56073	770726545	Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego „Poltarex” sp. z o.o. w upadłości	Lębork	2009-03-24
8	133994	5329012	Wireland S.A. w upadłości	Bytów	2009-04-06

Źródło: opracowanie własne na podstawie MSiG 1-128/2009, BDR GUS, oraz danych KRS.

Z uwagi na opisaną wcześniej intensyfikację procesów gospodarczych na obszarach miejskich, również tam – w obrębie miasta Malbork odnotowanych zostało najwięcej upadłości. Spośród 12 przedstawionych w tabeli 5.6. przedsiębiorstw aż 5 firm postawionych w stan upadłości zlokalizowanych było w gminie Malbork. Warto również zauważyć, iż ostatnia odnotowana tam upadłość miała miejsce w marcu 2008 roku. Pozostałe dane dotyczące procesów upadłościowych dotyczą wyłącznie lat 2001-2006. Uzupełnieniem tych informacji są postano-

wienia sądowe publikowane przez sądy rejonowe, w których odnaleźć możemy przedstawione w tabeli 5.7. postawione w stan upadłości podmioty gospodarcze województwa pomorskiego w I połowie 2009 r.⁴³

W pierwszej połowie 2009 roku w województwie pomorskim postawionych zostało w stan upadłości osiem przedsiębiorstw, stanowiących zaledwie 3% ogółu upadłości zarejestrowanych w całej Polsce (267 jednostek gospodarczych). Wszystkie firmy upadłe zorganizowane były w formie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, zaś jedna funkcjonowała jako spółka akcyjna. Wśród nich żadne przedsiębiorstwo nie wykazało jako siedziby prowadzonej działalności gospodarczej powiatu malborskiego.

Zarówno dane dotyczące statystyki upadłości w województwie pomorskim, jak również w szczególności w powiecie malborskim napawać mogą optymizmem, czego jednak nie można powiedzieć o rosnącej liczbie upadłości w I półroczu 2009 r. w skali ogólnopolskiej. W stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego liczba upadłości w Polsce była niemal o 35% wyższa. Zamykając badanie w tym samym okresie (lipiec 2009 oraz lipiec 2008) należy zauważyć, iż w stan upadłości postawionych zostało w pierwszych sześciu miesiącach 2009 roku o 69 jednostek gospodarczych więcej w stosunku do bilansu zamknięcia pierwszego półrocza roku ubiegłego.

---

⁴³ Dane dotyczące upadłości przedsiębiorstw na obszarze województwa pomorskiego w I połowie 2009 r. obejmują postanowienia sądowe opublikowane do 3 lipca 2009 r. (MSiG 1-128/2009).

6. Aktywność gospodarcza w gminach powiatu malborskiego

Aktywność gospodarcza w powiecie malborskim jest bardzo zróżnicowana. Dominującą rolę w skali całego regionu przejęła miejska gmina Malbork, w której jak zostało opisane wcześniej, zlokalizowanych jest blisko 73% firm funkcjonujących w całym regionie. Z uwagi na bardzo dużą dysproporcję w natężeniu funkcjonujących na terenie analizowanego powiatu podmiotów kolejność ich opisu wyznacza malejąca liczba zarejestrowanych na koniec 2008 roku jednostek gospodarczych.

6.1. Malbork – gmina miejska

Na obszarze miejskiej gminy Malbork zlokalizowanych było na koniec 2008 roku 4.243 jednostek gospodarczych, z czego zaledwie 306 podmiotów funkcjonowało w sektorze publicznym. Ponad 72% firm tego obszaru stanowiły osoby fizyczne samodzielnie prowadzące działalność gospodarczą. W stosunku do roku ubiegłego ich liczba przyrosła o ponad 2,8%. We wszystkich analizowanych latach zdecydowanie najwięcej przedsiębiorstw tego obszaru prowadziło działalność gospodarczą związaną z sekcją G (tj. handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego). Analiza zmiany liczby podmiotów z uwzględnieniem profilu ich działalności została przedstawiona w tabeli 6.1. oraz na wykresie pomocniczym nr 6.1.

Poza wspomnianą już dominującą działalnością handlową w zakresie sprzedaży hurtowej oraz detalicznej, na obszarze miejskiej gminy Malbork należy zauważyć istotny udział podmiotów zajmujących się obsługą nieruchomości, a także wynajmem i usługami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej. Na wykresie 6.2. przedstawiona została zmiana struktury zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w mieście Malbork w latach 2002-2008.

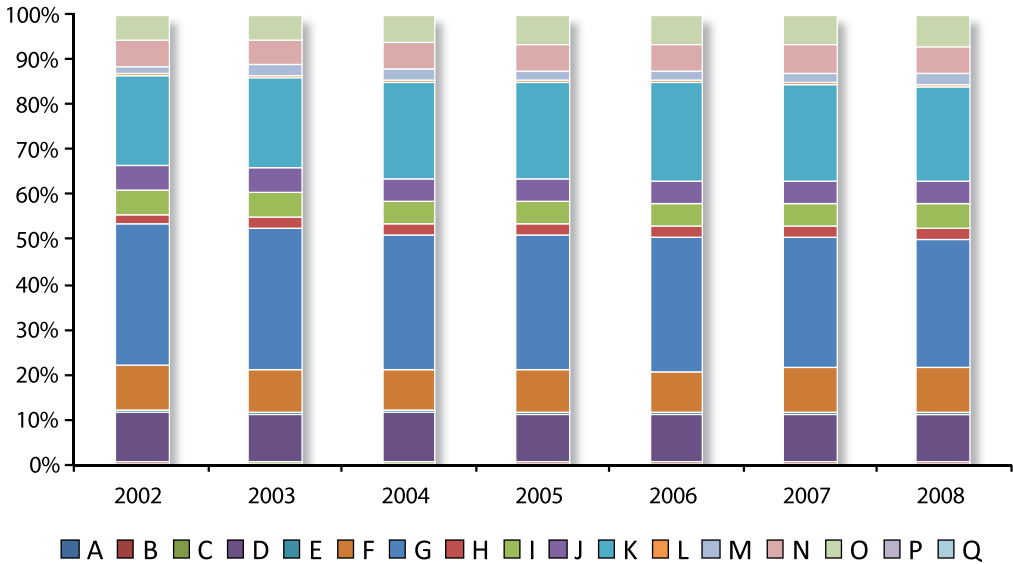

Tabela 6.1. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenie gminy miejskiej Malbork w latach 2002-2008

I.p.	sekcja	objaśnienie profilu działalności gospodarczej	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1	A	rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	26	24	23	21	23	25	28
2	B	rybactwo	2	2	2	1	1	1	1
3	C	górnictwo	0	1	1	0	0	0	0
4	D	przetwórstwo przemysłowe	460	462	448	453	455	452	445
5	E	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	6	5	4	4	4	4	4
6	F	budownictwo	391	397	364	369	371	409	442
7	G	handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	1283	1330	1219	1236	1230	1201	1204
8	H	hotele i restauracje	91	100	96	99	108	112	108
9	I	transport, gospodarka magazynowa i łączność	224	224	195	199	198	208	223
10	J	pośrednictwo finansowe	216	229	210	205	208	204	208
11	K	obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	805	865	873	878	904	892	905
12	L	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	21	20	20	20	20	22	21
13	M	edukacja	67	85	98	95	87	88	95
14	N	ochrona zdrowia i pomoc społeczna	253	243	241	243	247	253	269
15	O	działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	215	231	236	257	272	277	290
16	P	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0	0	0	0	0	0	0
17	Q	organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0	0	0
ogółem podmiotów gospodarki narodowej w gminie:			4060	4218	4030	4080	4128	4148	4243

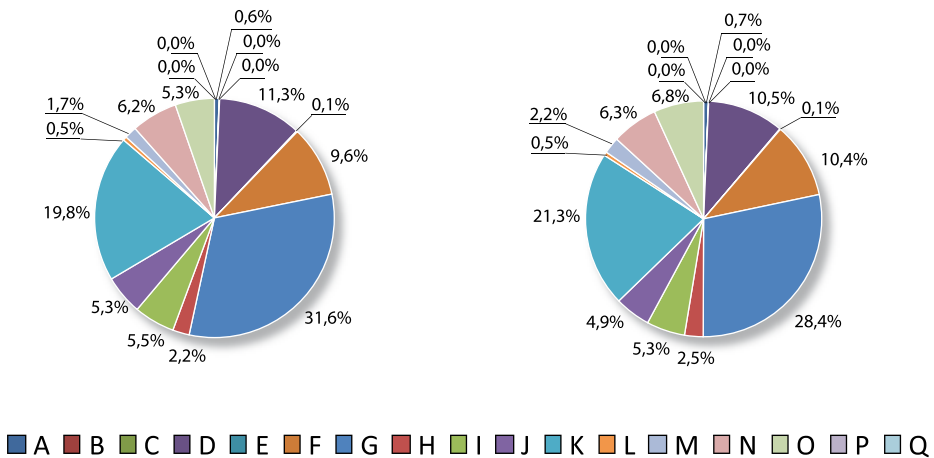
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 6.1. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenie gminy miejskiej Malbork w latach 2002-2008

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 6.2. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenie gminy miejskiej Malbork w 2008 r. w odniesieniu do 2002 r.

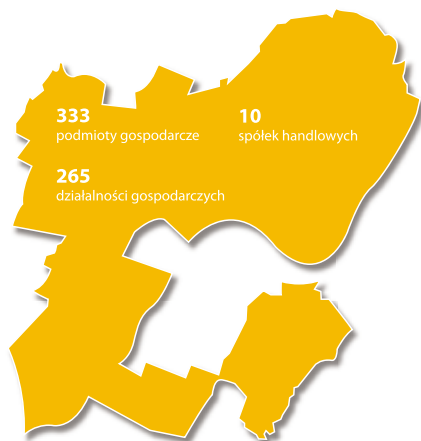
Źródło: opracowanie własne.

W analizowanym sześcioleciu na obszarze Malborka nie zmieniła się istotnie struktura profili prowadzonych działalności gospodarczych. Relatywnie wzrosła liczba firm, których

profil działalności wskazuje na realizację usług w zakresie szeroko pojętej edukacji (+42%, tj. przyrost w analizowanym okresie o 28 podmiotów), a także działalności usługowej komunalnej, społecznej, indywidualnej i pozostałej (+35%, tj. bezwzględny przyrost o 75 podmiotów gospodarczych). Dominujące firmy z sekcji G oraz K Polskiej Działalności Gospodarczej w analizowanych latach zajmują stałe i niezmiennie miejsce.

6.2. Malbork – gmina wiejska

Poza obszarami miejskimi na terenie wiejskiej gminy Malbork zlokalizowane były w 2008 r. łącznie 333 podmioty gospodarcze. W tej grupie aż 98% stanowiły firmy prywatne. Spośród zarejestrowanych na analizowanym obszarze podmiotów gospodarczych ponad 79% firm należało do osób fizycznych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. W sektorze prywatnym funkcjonowało ponadto osiem spółek handlowych oraz aż siedem stowarzyszeń i organizacji społecznych. Podobnie jak w mieście Malborku, również na otaczających go obszarach wiejskich, najczęściej podmiotów gospodarczych jako profil realizowanej działalności wskazywało handel detaliczny i hurtowy. Co trzeci zareje-

strowany tam podmiot realizował tego typu usługi. W strukturze funkcjonujących na analizowanym obszarze firm relatywnie duży udział stanowiły również przedsiębiorstwa, których przedmiotem działalności było przetwórstwo przemysłowe (41 firm, stanowiących 12% ogółu zarejestrowanych tam jednostek), a także firmy świadczące usługi budowlane (37 podmiotów, stanowiących 11% firm tego regionu). W tabeli 6.2. przedstawione zostały szczegółowe informacje na temat zmiany liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych realizujących w ostatnich sześciu latach wyszczególnione rodzaje działalności.

Tabela 6.2. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenie gminy wiejskiej Malbork w latach 2002-2008

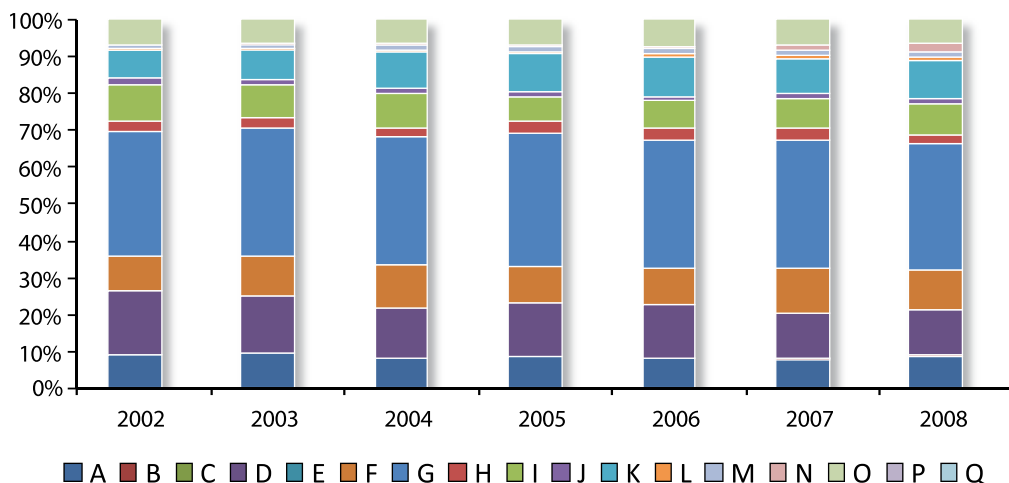
L.p.	sekcja	objaśnienie profilu działalności gospodarczej	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1	A	rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	24	28	21	23	24	24	28
2	B	rybactwo	0	0	0	0	0	1	1
3	C	górnictwo	0	0	0	0	0	0	0
4	D	przetwórstwo przemysłowe	47	45	36	41	42	37	41
5	E	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0	0	0	0	0	0	0

Tabela 6.2. Zmiana... (ciąg dalszy)

6	F	budownictwo	26	32	31	27	29	38	37
7	G	handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	92	103	92	100	102	108	114
8	H	hotele i restauracje	8	8	7	8	10	9	7
9	I	transport, gospodarka magazynowa i łączność	27	27	24	19	21	25	28
10	J	pośrednictwo finansowe	4	4	4	3	3	4	5
11	K	obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	21	24	26	30	32	29	35
12	L	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	1	1	1	1	3	3	3
13	M	edukacja	3	3	4	4	4	5	5
14	N	ochrona zdrowia i pomoc społeczna	0	1	1	1	1	4	7
15	O	działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	19	19	18	19	22	22	22
16	P	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0	0	0	0	0	0	0
17	Q	organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0	0	0
ogółem podmiotów gospodarki narodowej w gminie:			272	295	265	276	293	309	333

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

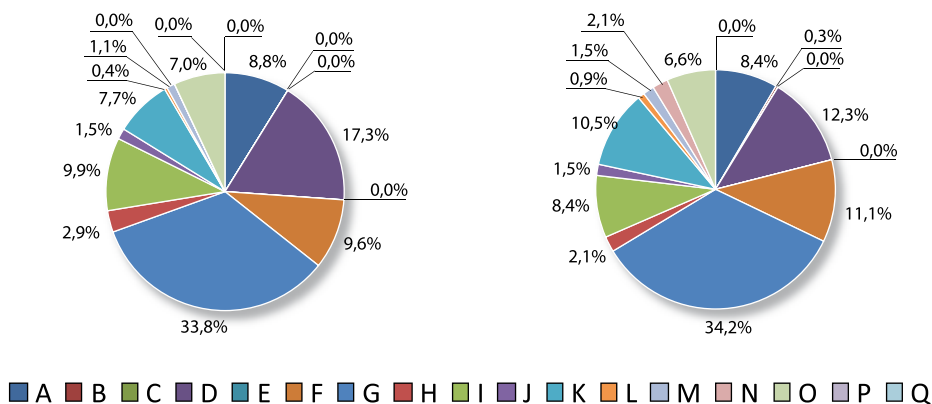
Wykres 6.3. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenie gminy wiejskiej Malbork w latach 2002-2008

Źródło: opracowanie własne.

Handel detaliczny oraz hurtowy - poza dominującym udziałem, jaki zajmuje w strukturze firm analizowanego regionu, charakteryzuje się również największą dynamiką zmian, jaką możemy zaobserwować w latach 2002-2008 (+24%, tj. przyrost liczby podmiotów o 22 jednostki). Jak zostało przedstawione na wykresie 6.4., struktura prowadzonej działalności gospodarczej przez przedsiębiorstwa tego obszaru w ostatnich sześciu latach charakteryzuje się również wysoką stabilnością. Spośród firm tego regionu, które wyróżniają się w opinii społecznej swoją obecnością wymienić można przede wszystkim działalność agroturystyczną prowadzoną pod nazwą „Zacisze u Weni”, a także firmę PHU „ELRO”, spółkę cywilną „JARKO”, Salon Piękności „ALINA” w Nowej Wsi oraz firmę handlową GRZESIK.

Wykres 6.4. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenie gminy wiejskiej Malbork w 2008 r. w odniesieniu do 2002 r.

Źródło: opracowanie własne.

6.3. Nowy Staw – gmina miejsko-wiejska

Drugą gminą pod względem liczebności zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (po obszarze gminy Malbork) jest gmina Nowy Staw. W regionalnych statystykach GUS obszar ten podzielony został na: miasto Nowy Staw, obszar miejski gminy Nowy Staw, a także tereny wiejskie. Łącznie na całym analizowanym obszarze na koniec 2008 roku funkcjonowało 1.070 podmiotów gospodarczych, które zlokaliz-

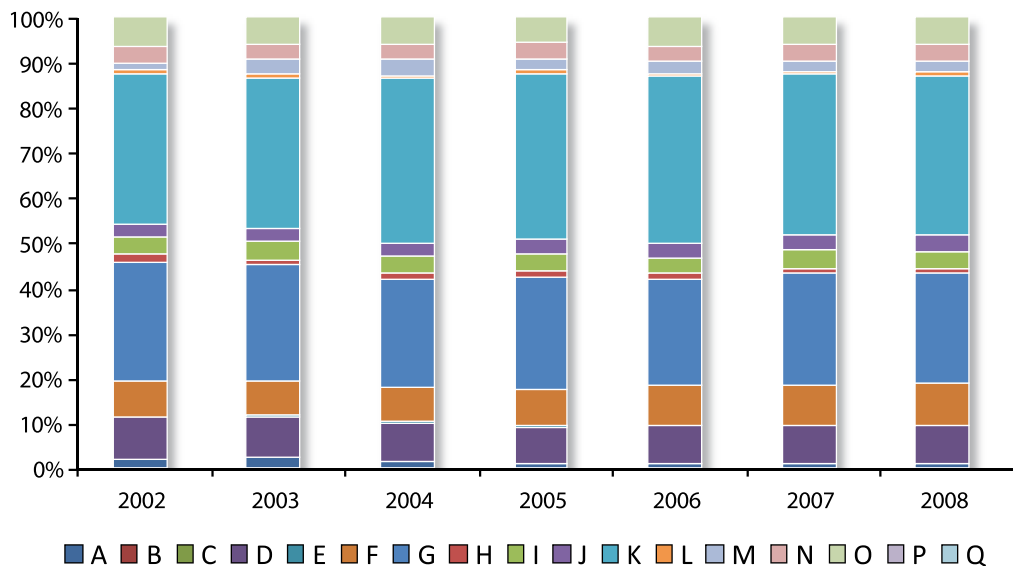
zowane były na wymienionych obszarach w liczebności: 390 (miasto), 535 (obszar miejski) oraz 145 (obszar wiejski). W regionie miejsko-wiejskiej gminy Nowy Staw na koniec 2008 r. funkcjonowało 64% firm zorganizowanych w postaci działalności gospodarczych. Spółki handlowe stanowiły zaledwie 4% (38 przedsiębiorstw) ogółu zarejestrowanych jednostek gospodarczych. W tabelach przedstawione zostały zmiany w latach 2002-2008 liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw w wymienionych trzech podregionach gminy miejsko-wiejskiej Nowy Staw z uwzględnieniem rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej.

Tabela 6.3. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenie miasta Nowy Staw w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Staw w latach 2002-2008

L.p.	sekcja	objaśnienie profilu działalności gospodarczej	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1	A	rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	6	8	5	4	3	4	4
2	B	rybactwo	0	0	0	0	0	0	0
3	C	górnictwo	0	0	0	0	0	0	0
4	D	przetwórstwo przemysłowe	33	34	30	29	32	32	33
5	E	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0	1	1	1	0	0	0
6	F	budownictwo	27	29	27	29	32	34	37
7	G	handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	90	94	86	89	88	95	95
8	H	hotele i restauracje	6	5	4	4	4	3	3
9	I	transport, gospodarka magazynowa i łączność	13	14	13	13	13	16	15
10	J	pośrednictwo finansowe	9	11	11	12	11	13	15
11	K	obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	115	124	129	132	137	134	137
12	L	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	3	3	3	3	3	3	3
13	M	edukacja	5	13	13	9	9	9	10
14	N	ochrona zdrowia i pomoc społeczna	13	11	11	12	13	13	14
15	O	działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	22	23	22	21	24	24	24
16	P	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0	0	0	0	0	0	0
17	Q	organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0	0	0
ogółem podmiotów gospodarki narodowej w gminie:			342	370	355	358	369	380	390

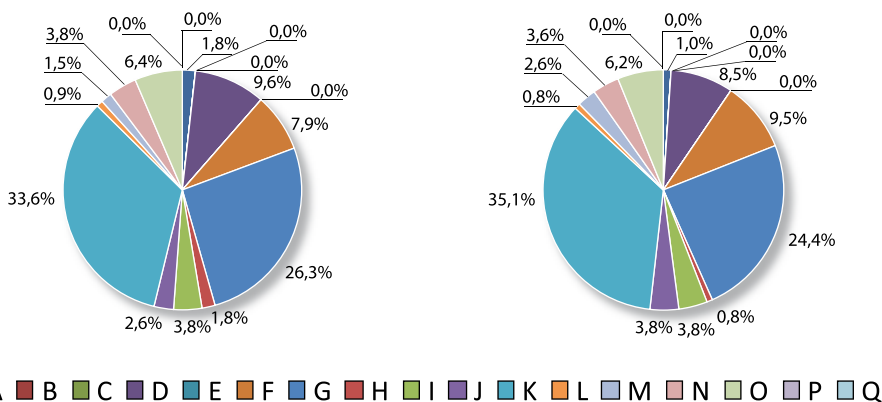
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 6.5. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenie miasta Nowy Staw w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Staw w latach 2002-2008

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 6.6. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenie miasta Nowy Staw w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Staw w 2008 r. w odniesieniu do 2002 r.

Źródło: opracowanie własne.

Na obszarze miasta Nowy Staw w latach 2002-2008 liczba zarejestrowanych jednostek gospodarczych zwiększyła się o 14%, tj. o 48 przedsiębiorstw. Na tym terenie najwyższy bezwzględny przyrost liczby firm dotyczył działalności związanych z obsługą nieruchomości, a także wynajmem i usługami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej. W analizowanych siedmiu latach liczba firm o tym profilu zwiększyła się o 22 podmioty (+19%).

Nastąpił również w tym czasie bardzo wysoki w ujęciu procentowym wzrost liczby podmiotów zajmujących się pośrednictwem finansowym - o 6 jednostek (+67%) oraz budownictwem – o 10 jednostek (+37%). Wykresy 6.5./6.6. Obrazują zmiany, jakie zaszły w analizowanym okresie w funkcjonujących przedsiębiorstwach miasta Nowy Staw w obrębie profilu prowadzonej działalności gospodarczej.

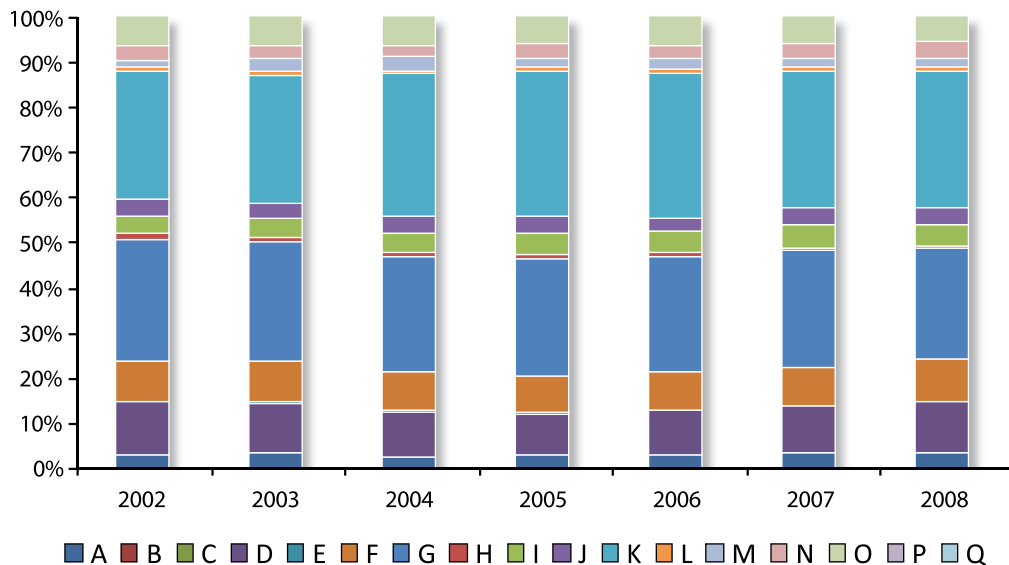
Na wykresie 6.6. bardzo widoczna jest przewaga firm analizowanego regionu, których działalność dotyczy wspomnianej sekcji K Polskiej Klasyfikacji Działalności, a także sekcji G (tj. handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego). W tabeli 6.4. oraz na wykresach 6.7./6.8. zostały przedstawione analogiczne dane dla miejskiego obszaru gminy Nowy Staw.

Tabela 6.4. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na obszarach miejskich w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Staw w latach 2002-2008

Lp.	sekcja	objaśnienie profilu działalności gospodarczej	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1	A	rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	16	20	14	16	17	20	20
2	B	rybactwo	0	0	0	0	0	0	0
3	C	górnictwo	0	0	0	0	0	0	0
4	D	przetwórstwo przemysłowe	57	58	49	45	50	54	60
5	E	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0	1	1	1	0	0	0
6	F	budownictwo	44	45	41	40	42	43	50
7	G	handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	129	136	123	125	127	134	130
8	H	hotele i restauracje	7	5	4	5	5	4	3
9	I	transport, gospodarka magazynowa i łączność	20	22	21	23	23	27	27
10	J	pośrednictwo finansowe	17	18	17	18	16	18	20
11	K	obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	137	147	152	157	161	157	159
12	L	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	4	4	4	5	5	5	5
13	M	edukacja	8	16	14	10	10	10	11
14	N	ochrona zdrowia i pomoc społeczna	16	13	12	14	15	16	19
15	O	działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	32	35	32	31	33	33	31
16	P	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0	0	0	0	0	0	0
17	Q	organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0	0	0
ogółem podmiotów gospodarki narodowej w gminie:			487	520	484	490	504	521	535

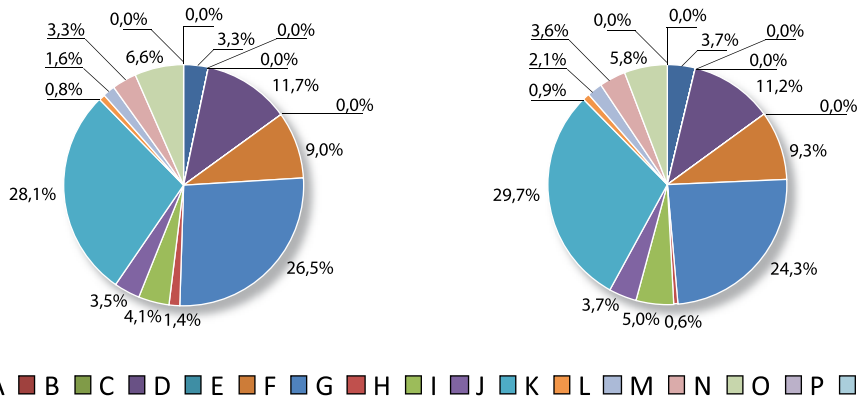
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 6.7. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenach miejskich w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Staw w latach 2002-2008

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 6.8. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenach miejskich w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Staw w 2008 r. w odniesieniu do 2002 r.

Źródło: opracowanie własne.

Obszary miejskie gminy Nowy Staw charakteryzował w analizowanych siedmiu latach badania 10%-owy przyrost liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw (+48 jednostek gospodarczych). W analizowanym okresie o 35% (+7 jednostek) wzrosła liczba firm zajmujących się transportem, gospodarką magazynową i łącznością. Powstały również 3 nowe podmioty reali-

zujące usługi w zakresie edukacji (+37%). W ujęciu bezwzględny jednak największy przyrost (22 nowe podmioty, tj. +16% w stosunku do 2002 r.) miał miejsce w odniesieniu do liczby przedsiębiorstw zajmujących się obsługą nieruchomości, wynajmem i usługami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej. Zmniejszył się natomiast o 57% potencjał hoteli oraz restauracji - z 7 firm zarejestrowanych w 2002 r. do 3 podmiotów funkcjonujących do końca 2008 r.

Ostatnim podregionem gminy miejsko-wiejskiej Nowy Staw są obszary wiejskie, które – podobnie jak w pozostałych regionach powiatu malborskiego, cechuje zdecydowanie niższa aktywność gospodarcza w porównaniu z aglomeracjami miejskimi. W 2008 r. w stosunku do roku bazowego 2002 nie uległa zmianie liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Biorąc pod uwagę niewielką fluktuację w tym okresie, bilans zamknięcia 2008 r. jest tożsamy sytuacji sprzed siedmiu lat. Szczegółowe dane dotyczące zmiany liczby zarejestrowanych podmiotów na terenach wiejskich gminy Nowy Staw zostały przedstawione w tabeli 6.5. oraz na wykresach pomocniczych 6.9./6.10.

Tabela 6.5. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na obszarach wiejskich w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Staw w latach 2002-2008

L.p.	sekcja	objaśnienie profilu działalności gospodarczej	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1	A	rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	10	12	9	12	14	16	16
2	B	rybactwo	0	0	0	0	0	0	0
3	C	górnictwo	0	0	0	0	0	0	0
4	D	przetwórstwo przemysłowe	24	24	19	16	18	22	27
5	E	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0	0	0	0	0	0	0
6	F	budownictwo	17	16	14	11	10	9	13
7	G	handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	39	42	37	36	39	39	35
8	H	hotele i restauracje	1	0	0	1	1	1	0
9	I	transport, gospodarka magazynowa i łączność	7	8	8	10	10	11	12
10	J	pośrednictwo finansowe	8	7	6	6	5	5	5
11	K	obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	22	23	23	25	24	23	22
12	L	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	1	1	1	2	2	2	2
13	M	edukacja	3	3	1	1	1	1	1
14	N	ochrona zdrowia i pomoc społeczna	3	2	1	2	2	3	5

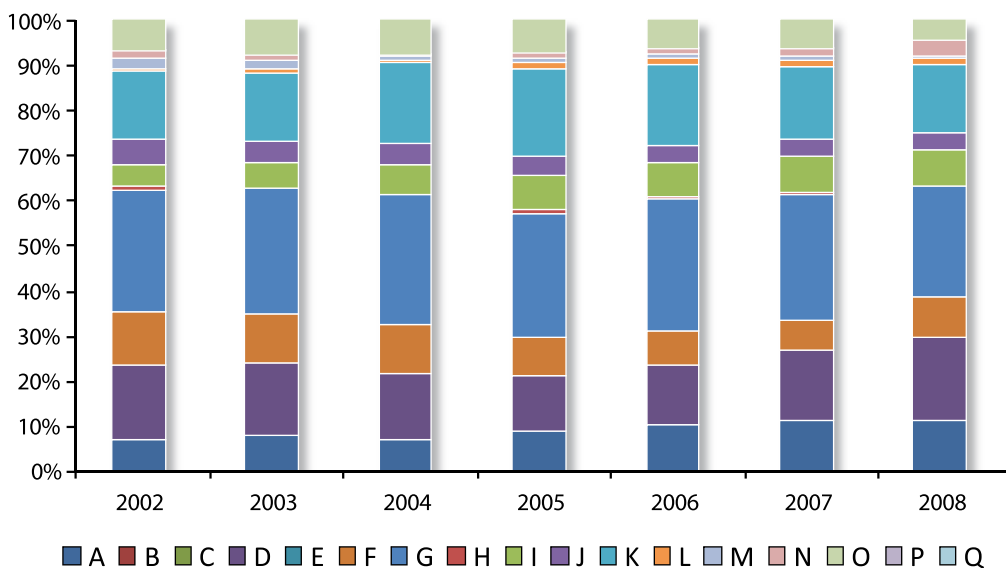

Tabela 6.5. Zmiana...(ciąg dalszy)

15	O	działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	10	12	10	10	9	9	7
16	P	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0	0	0	0	0	0	0
17	Q	organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0	0	0
ogółem podmiotów gospodarki narodowej w gminie:			145	150	129	132	135	141	145

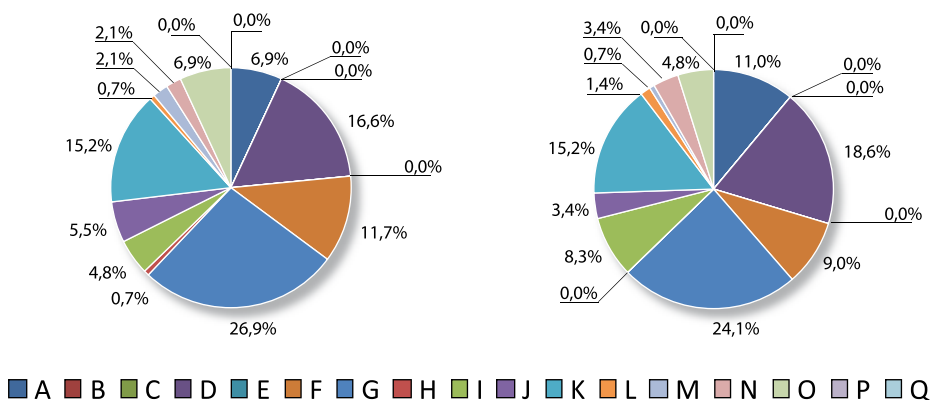
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 6.9. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenach wiejskich w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Staw w latach 2002-2008

Źródło: opracowanie własne.

Na obszarach wiejskich gminy Nowy Staw dominujący udział stanowią przedsiębiorstwa związane z handlem hurtowym i detalicznym (sekcja G PKD), a także przetwórstwem przemysłowym (sekcja D) oraz obsługą nieruchomości (sekcja K). W analizowanym okresie relatywnie wzrosła liczba podmiotów związanych z transportem, gospodarką magazynową i łącznością (+5 firm, tj. przyrost w 2008 r. w stosunku do 2002 r. o +71%), a także z rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem (+6 firm, tj. +60% w stosunku do roku bazowego 2002). W 2008 r. na terenach tych nie był zarejestrowany żaden obiekt hotelowy, ani restauracyjny, zmniejszyła się również liczba firm związanych z: edukacją, działalnością usługową komunalną, społeczną oraz indywidualną, pośrednictwem finansowym, budownictwem, a także dominującym w strukturze firm regionu - handlem hurtowym i detalicznym.

Wykres 6.10. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenach wiejskich w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Staw w 2008 r. w odniesieniu do 2002 r.

Źródło: opracowanie własne.

Na obszarze gminy miejsko-wiejskiej Nowy Staw spośród funkcjonujących tam przedsiębiorstw jako charakterystyczne i wiodące jednostki zostały wytypowane przez Urząd Miejski następujące podmioty: Cukiernia „Jędrus”, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Complex 1, a także zakład Ogólnobudowlany – Leon Kiliński, usługi gastronomiczne Novotex oraz Przedsiębiorstwo PU Janusz Szalach.

6.4. Stare Pole – gmina wiejska

Kolejnym wyodrębnionym administracyjnie podregionem powiatu malborskiego jest gmina wiejska Stare Pole. Na jej obszarze funkcjonowało w 2008 r. 270 jednostek gospodarczych. Ich liczba w stosunku do roku bazowego 2002 wzrosła o 6,7%. Wśród zarejestrowanych podmiotów gospodarczych tego obszaru aż 74% firm (201 jednostek) stanowiły osoby fizyczne samodzielnie prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą. Ponadto na koniec 2008 r. zaewidencjonowanych było funkcjonujących na tym terenie 11 spółek handlowych, stanowiących 4% populacji istniejących tam jednostek gospodarczych. Analiza

zmiany liczby podmiotów tego regionu w latach 2002-2008 w podziale na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej została przedstawiona w tabeli 6.6. oraz na wykresach pomocniczych 6.11./6.12.

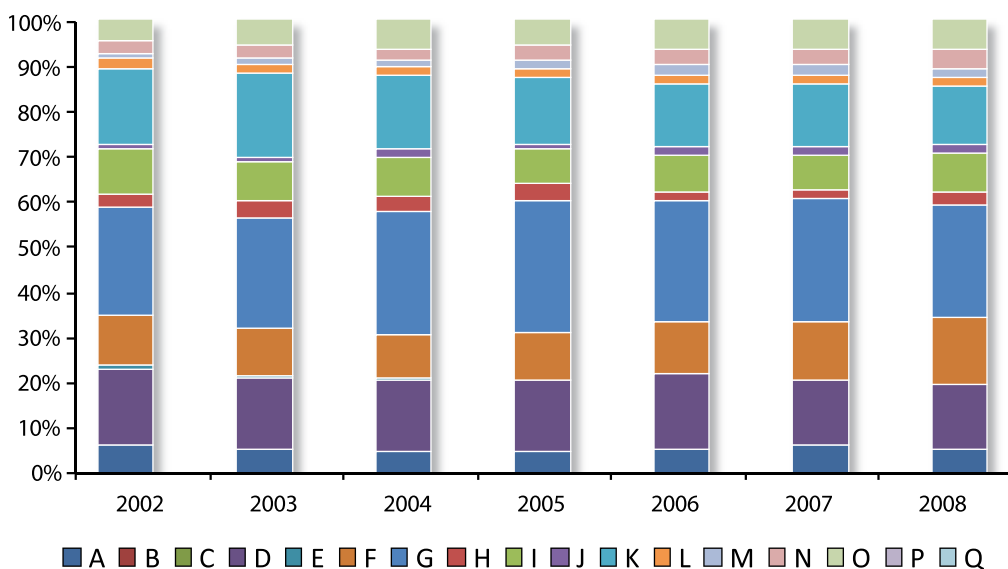
Tabela 6.6. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych w gminie wiejskiej Stare Pole w latach 2002-2008

L.p.	sekcja	objaśnienie profilu działalności gospodarczej	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1	A	rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	18	17	14	14	15	17	17
2	B	rybactwo	0	0	0	0	0	0	0
3	C	górnictwo	0	0	0	0	0	0	0
4	D	przetwórstwo przemysłowe	42	43	39	41	42	36	38
5	E	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	2	1	1	0	0	0	0
6	F	budownictwo	28	29	24	26	28	31	39
7	G	handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	59	66	67	75	67	66	67
8	H	hotele i restauracje	7	10	8	9	4	5	7
9	I	transport, gospodarka magazynowa i łączność	25	23	21	20	21	19	23
10	J	pośrednictwo finansowe	3	3	4	3	4	4	5
11	K	obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	42	51	40	37	34	34	35
12	L	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	5	5	5	5	5	5	5
13	M	edukacja	3	4	4	5	6	5	5
14	N	ochrona zdrowia i pomoc społeczna	7	7	6	8	8	9	11
15	O	działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	12	16	16	15	17	16	18
16	P	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0	0	0	0	0	0	0
17	Q	organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0	0	0
ogółem podmiotów gospodarki narodowej w gminie:			253	275	249	258	251	247	270

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W gminie Stare Pole, podobnie jak we wcześniej omówionych gminach powiatu malborskiego, dominujący udział stanowią przedsiębiorstwa realizujące działalność gospodarczą mieszczącą się w sekcji G PKD (tj. handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego). Ten przedmiot działalności realizowało w 2008 roku 25% firm (67 podmiotów) zarejestrowanych w gminie Stare Pole. W dalszej kolejności należy wymienić firmy budowlane (14% populacji jednostek gospodarczych), a także przedsiębiorstwa zajmujące się przetwórstwem przemysłowym (14%), oraz obsługą nieruchomości, wynajmem i usługami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej (13%).

Wykres 6.11. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych w gminie wiejskiej Stare Pole w latach 2002-2008

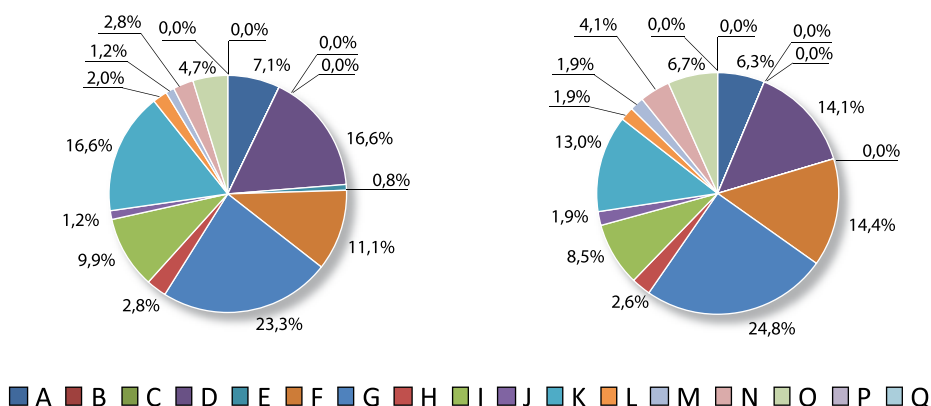

Źródło: opracowanie własne.

Analiza zmian gospodarczych mających miejsce w latach 2002-2008 w gminie Stare Pole pozwala zauważyć relatywnie duży przyrost liczby zarejestrowanych firm budowlanych (+11 jednostek gospodarczych, zmiana o +39%), a także działalności usługowej komunalnej, społecznej i indywidualnej (+6 jednostek, zmiana o +50%). Główne segmenty działalności gospodarczych w analizowanym okresie są stabilne i poza niewielką fluktuacją, która na przestrzeni analizowanych lat jest normalnym zjawiskiem w gospodarce, charakteryzowały się w 2008 r. podobną strukturą do tej, którą można było zaobserwować w gminie Stare Pole w 2002 roku.

Według ekspertów z Urzędu Gminy na uwagę zasługują w szczególności w analizowanym regionie następujące firmy wiodące: zakład meblarski „Roja”, usługi budowlane „Profil-dach” oraz Zakład Elektryczno-Budowlany Energobud, a także Zakład robót melioracyjnych i drogowych Marian Buć oraz działalność handlowa – sklep przemysłowy „Żuławy”.

Wykres 6.12. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych w gminie wiejskiej Stare Pole w 2008 r. w odniesieniu do 2002 r.

Źródło: opracowanie własne.

6.5. Lichnowy – gmina wiejska

Na koniec 2008 roku w gminie wiejskiej Lichnowy zarejestrowane były 243 jednostki gospodarcze. Wśród firm tego regionu 77% stanowiły osoby fizyczne samodzielnie prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą. Ponadto w strukturze firm regionu występowało 13 spółek handlowych. Ogólna liczba podmiotów na tym obszarze wzrosła w latach 2002-2008 o 7,5%, co stanowiło przyrost o 17 podmiotów. W tabeli 6.7. oraz na wykresach 6.13./6.14. przedstawiona została zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w siedmiu ostatnich latach analizy, uwzględniając zmiany w profilach prowadzonych działalności gospodarczych.

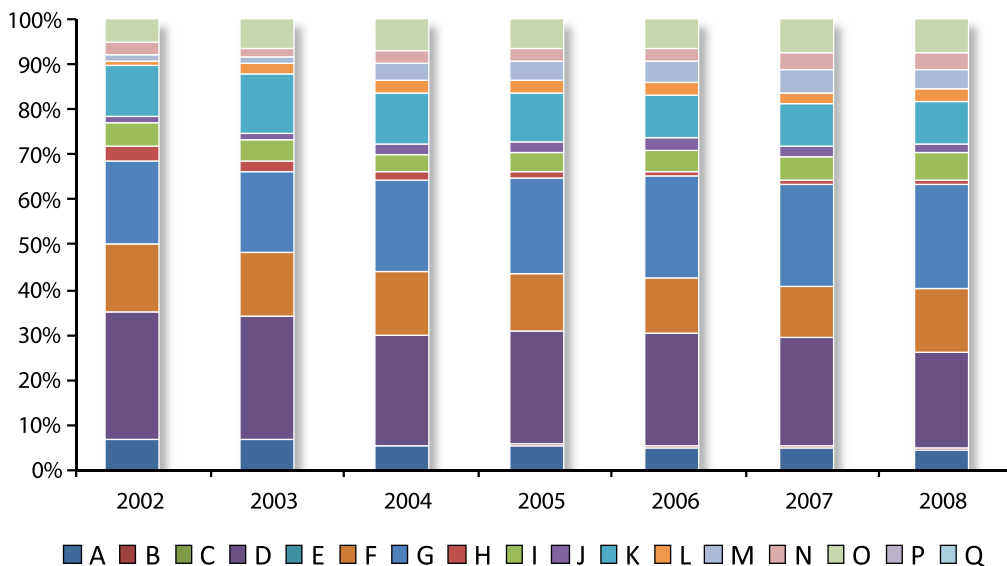

Tabela 6.7. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych w gminie wiejskiej Lichnowy w latach 2002-2008

L.p.	sekcja	objaśnienie profilu działalności gospodarczej	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1	A	rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	16	17	12	12	12	12	11
2	B	rybactwo	0	0	0	0	0	0	0
3	C	górnictwo	0	0	0	0	0	0	0
4	D	przetwórstwo przemysłowe	64	66	53	55	58	54	52
5	E	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0	0	0	0	0	0	0
6	F	budownictwo	33	34	31	28	28	26	34
7	G	handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	42	43	44	47	52	52	56
8	H	hotele i restauracje	7	6	4	3	3	2	2
9	I	transport, gospodarka magazynowa i łączność	12	11	9	10	11	11	15
10	J	pośrednictwo finansowe	3	4	5	5	6	6	5
11	K	obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	26	31	24	24	22	21	23
12	L	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	2	6	6	6	6	6	6
13	M	edukacja	3	3	9	9	11	11	11
14	N	ochrona zdrowia i pomoc społeczna	6	5	6	6	7	9	9
15	O	działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	12	16	15	15	15	17	18
16	P	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0	0	0	0	0	0	0
17	Q	organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0	0	0
ogółem podmiotów gospodarki narodowej w gminie:			226	242	218	221	232	228	243

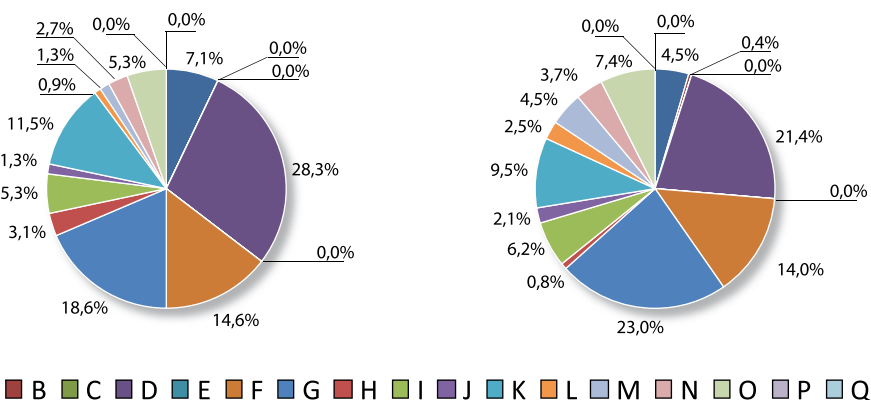
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 6.13. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych w gminie wiejskiej Lichnowy w latach 2002-2008

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 6.14. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych w gminie wiejskiej Lichnowy w 2008 r. w odniesieniu do 2002 r.

Źródło: opracowanie własne.

Według opinii ekspertów Urzędu Gminy na uwagę zasługują następujące firmy wiodące zlokalizowane w gminie Lichnowy: Nort Sp. z o. o., Zakład Produkcji i Usług Technologicznych „Meto”, firmy przewozowe „Bociek” oraz „Lisebus”, a także piekarnia Chlebpól s.c. Ponadto

należy zwrócić uwagę, iż w gminie Lichnowy w latach 2002-2008 w relatywnie dużym stopniu wzrosła liczba firm świadczących usługi edukacyjne (+267%, tj. wzrost z 3 jednostek w 2002 r. do 11 firm w 2008 r.). Podobnie jak na obszarach wiejskich gminy Nowy Staw również w gminie Lichnowy nastąpiła w analizowanym okresie redukcja usług hotelarsko-restauracyjnych. W analizowanym regionie w 2008 r. zarejestrowane były zaledwie dwa z siedmiu jeszcze istniejących w 2002 roku podmiotów. Dość stabilnie kształtuje się natomiast w analizowanych latach liczba funkcjonujących podmiotów budowlanych.

6.6. Miłoradz – gmina wiejska

Ostatnią z gmin powiatu malborskiego pod względem liczebności zarejestrowanych na koniec 2008 roku podmiotów gospodarczych jest wiejska gmina Miłoradz. Na jej obszarze funkcjonowały 202 jednostki gospodarcze, wśród których 77% (156 firm) stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Ponadto w regionie tym zarejestrowanych było 3% (7 podmiotów) spółek handlowych. Poza wyodrębnionymi formami organizacyjno-prawnymi na obszarach wiejskich gminy Miłoradz w 2008 r. funkcjonowały 3 spółdzielnie, łącznie 6 stowarzyszeń oraz organizacji społecznych, a także 8 podmiotów gospodarki narodowej sektora publicznego. Szczegółowa analiza zmiany zarejestrowanych na tym obszarze firm z uwzględnieniem zmiany profilu ich działalności w latach 2002-2008 została przedstawiona w tabeli 6.8.

Tabela 6.8. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych w gminie wiejskiej Miłoradz w latach 2002-2008

L.p.	sekcja	objaśnienie profilu działalności gospodarczej	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
1	A	rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	21	20	19	21	21	23	20
2	B	rybactwo	0	0	0	2	2	2	2
3	C	górnictwo	0	0	0	0	0	0	0
4	D	przetwórstwo przemysłowe	18	22	22	21	31	29	27
5	E	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	1	1	1	1	1	1	1
6	F	budownictwo	21	20	22	23	26	25	24
7	G	handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	50	52	45	48	47	50	45

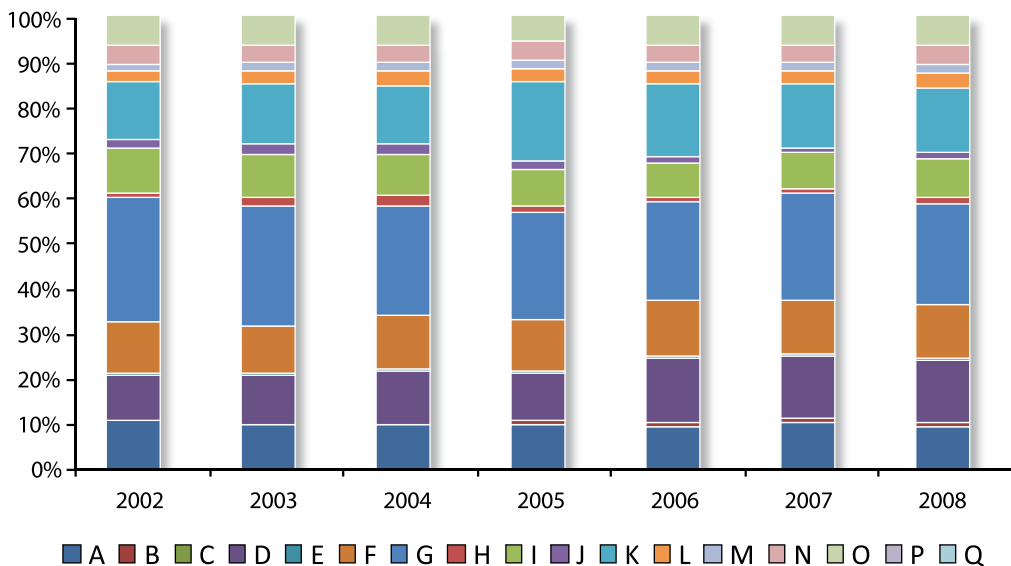

Tabela 6.8. Zmiana... (ciąg dalszy)

8	H	hotele i restauracje	2	4	4	3	2	2	2
9	I	transport, gospodarka magazynowa i łączność	18	19	17	17	16	17	17
10	J	pośrednictwo finansowe	4	4	4	4	3	2	3
11	K	obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	23	26	24	35	35	30	29
12	L	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	4	6	6	6	6	6	6
13	M	edukacja	3	4	4	4	4	4	4
14	N	ochrona zdrowia i pomoc społeczna	8	7	7	8	8	8	9
15	O	działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	12	13	12	12	14	14	13
16	P	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0	0	0	0	0	0	0
17	Q	organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0	0	0
ogółem podmiotów gospodarki narodowej w gminie:			185	198	187	205	216	213	202

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

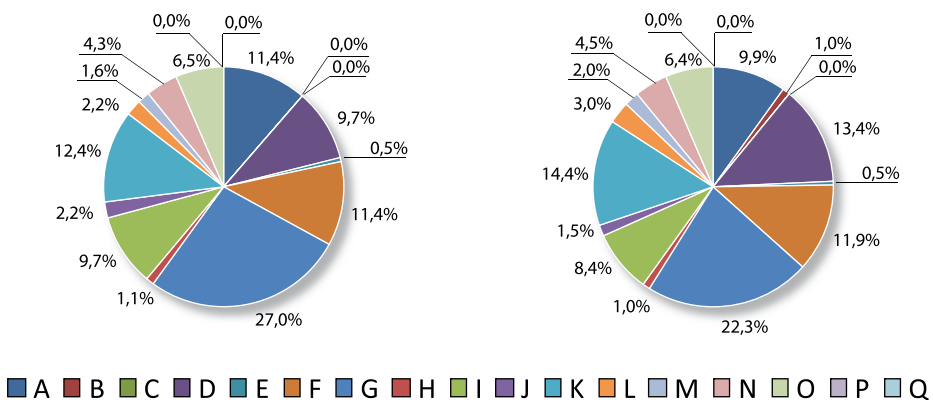
Wykres 6.15. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych w gminie wiejskiej Miłoradz w latach 2002-2008

Źródło: opracowanie własne.

Bilans zamknięcia roku 2008 wskazuje na przyrost względem roku bazowego (2002) o 9 przedsiębiorstw realizujących działalność związaną z przetwórstwem przemysłowym, zwiększenie się liczby firm budowlanych o 3 podmioty, a także przyrost o 6 podmiotów liczby firm związanych z obsługą nieruchomości, wynajmem i usługami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej. Ponadto w 2008 r. względem danych z 2002 r. zwiększyła się o 2 jednostki liczba instytucji administracji publicznej, wzrosła o jedno przedsiębiorstwo liczba firm realizujących działalność w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej oraz odnotowano o jedną firmę więcej w stosunku do danych sprzed 6 lat w zakresie usług komunalnych.

Wykres 6.16. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych w gminie wiejskiej Miłoradz w 2008 r. w odniesieniu do 2002 r.

Źródło: opracowanie własne.

Spośród analizowanych podmiotów funkcjonujących na terenie wiejskiej gminy Miłoradz w opinii społecznej wiodącymi jednostkami tego obszaru są: Piekarnia „EWIZAL”, firma „BUD-TRANS” zajmująca się transportem drogowym pojazdami uniwersalnymi oraz realizacją projektów budowlanych, firma REN-MAR, której działalność związana jest z handlem detalicznym, stolarką okienną, drzewiową, budowlaną, meblową, ciesielstwem, a także usługami ogólnobudowlanymi, oraz działalność gospodarcza Pindel Jerzy, pod którą prowadzone jest rybołówstwo w wodach przybrzeżnych i śródlądowych.

7. Ocena kondycji ekonomiczno-finansowej wiodących przedsiębiorstw regionu powiatu malborskiego

Aby dokonać szczegółowych badań w zakresie oceny kondycji ekonomiczno-finansowej wybranych przedsiębiorstw powiatu malborskiego zwrócono się z prośbą do urzędów gmin o wytypowanie jednostek wiodących zlokalizowanych na ich obszarze. Spośród sześciu wyłonionych najważniejszych podmiotów tego regionu w niniejszym opracowaniu dokonano analizy finansowej czterech firm. Wybór podmiotów do badania został podyktowany dostępnością sprawozdań finansowych zidentyfikowanych pierwotnie podmiotów.

W celu przeprowadzenia analizy ekonomiczno-finansowej zgromadzone zostały materiały pierwotne służące analizie danych w postaci: bilansów, rachunków zysków i strat, sprawozdań z przepływu środków pieniężnych wymienionych przedsiębiorstw, za lata 2002-2007. Z uwagi na charakter badań opisanych w niniejszym rozdziale, nazwy poddanych analizie podmiotów nie zostały zestawione wprost z ich wynikami. Tym samym dokonana została ocena kondycji ekonomiczno-finansowej wiodących firm regionu bez wskazywania na specyficzną sytuację finansową, w jakiej znalazł się w okresie objętym badaniem dany podmiot.

Wiodące przedsiębiorstwa powiatu malborskiego poddane zostały analizie wskaźnikowej uwzględniającej następujące obszary działalności:

- ♦ obszar płynności finansowej – utożsamiany ze zdolnością podmiotu do wywiązywania się z krótkoterminowych zobowiązań;
- ♦ obszar rentowności działalności gospodarczej – związany z zyskownością sprzedaży;
- ♦ obszar produktywności majątku – utożsamiany z produktywnością aktywów ogółem, a także ze zwrotem z zaangażowanego kapitału własnego;
- ♦ analiza poziomu zadłużenia – związana z utrzymywaniem odpowiedniej proporcji pomiędzy kapitałami własnymi i obcymi, wskazująca na wiarygodność i bezpieczeństwo finansowe poddawanego analizie przedsiębiorstwa;
- ♦ analiza aktywności i obrotowości – związana z analizą rotacji wybranych składników aktywów trwałych i obrotowych przedsiębiorstwa.

W kolejnych punktach niniejszego rozdziału poddane zostały badaniu wymienione obszary analizy ekonomiczno-finansowej zidentyfikowanych jednostek gospodarczych. Osiągnięte wartości wskaźników zostały również zinterpretowane i odniesione do normatywnych wartości, jakie osiągają dobrze prosperujące firmy zlokalizowane w analizowanym okresie na terytorium Polski. Ponadto dokonana została analiza porównawcza wyników z wartościami charakterystycznymi dla firm, w których działalności na pewnym etapie nastąpił kryzys prowadzący do upadłości. Poddane analizie podmioty – jak wykazały wyniki opisanych w dalszej części badań, nie wykazują zagrożenia upadłością.

7.1. Ocena płynności finansowej

Badanie płynności finansowej wiodących podmiotów powiatu malborskiego zostało przeprowadzone w oparciu o trzy podstawowe wskaźniki tej grupy. Płynność bieżąca jest najbardziej ogólnym wskaźnikiem, na podstawie którego dokonywana jest ocena możliwości spłaty przez podmiot jego bieżącego zadłużenia. Wskaźnik ten informuje, w jakim stopniu majątek obrotowy pokrywa bieżące zobowiązania. W analizie ekonomiczno-finansowej jako optymalny poziom wskaźnika przyjmuje się 1,2 j., natomiast jego górna granica wynosi 2,0 j. Zbyt niski poziom wskaźnika świadczyć może o braku środków w przedsiębiorstwie na regulowanie zobowiązań bieżących, zbyt wysoki poziom oznaczać może natomiast występowanie nadpłynności, która wynika z niewykorzystania środków finansowych. Pochodną tego wskaźnika są dwie inne relacje, których obliczenia przedstawia tabela nr 7.1 oraz wykresy pomocnicze.

Tabela 7.1. Analiza płynności finansowej wiodących firm powiatu malborskiego

Analiza płynności finansowej (z przyjęciem średniorocznego poziomu wartości bilansowych)	2002	2003	2004	2005	2006	2007
A) Firma produkcyjna						
1. Wskaźnik bieżącej płynności finansowej	b.d.	b.d.	b.d.	1,03	1,05	1,27
Aktywa obrotowe (bez rozliczeń międzyokresowych)	b.d.	b.d.	b.d.	8719031,03	10178150,78	10190744,8
Zobowiązania krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych)	b.d.	b.d.	b.d.	8427937,78	9494362,8	6542243,57
2. Wskaźnik płynności szybkiej (wysokiej)	b.d.	b.d.	b.d.	0,36	0,37	0,44
Aktywa obrotowe - zapasy	b.d.	b.d.	b.d.	3035972,17	3657753,06	3383292,66
Zobowiązania krótkoterminowe	b.d.	b.d.	b.d.	8427937,78	9494362,8	6542243,57
3. Wskaźnik płynności gotówkowej (podwyższonej)	b.d.	b.d.	b.d.	0,01	0,02	0,03
Aktywa obrotowe - zapasy - należności krótkoterm.	b.d.	b.d.	b.d.	57756,58	228379,62	242664,43

Tabela 7.1. Analiza... (ciąg dalszy)

Zobowiązania krótkoterminowe	b.d.	b.d.	b.d.	8427937,78	9494362,8	6542243,57
B) Firma produkcyjno usługowa						
1. Wskaźnik bieżącej płynności finansowej	1,06	1,05	1,05	1,21	1,07	1,04
Aktywa obrotowe (bez rozliczeń międzyokresowych)	70040318,95	70255964,89	93733940,77	93244489,5	117178003,12	124496804,19
Zobowiązania krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych)	66205087,97	66916414,77	89601655,19	65373537,39	131090536,36	101437255,2
2. Wskaźnik płynności szybkiej (wysokiej)	0,91	0,91	0,93	1,07	0,94	0,92
Aktywa obrotowe - zapasy	60097442,95	61653655,02	84375731,7	81120132,94	103290206,57	109847536,26
Zobowiązania krótkoterminowe	66205087,97	66916414,77	89601655,19	65373537,39	131090536,36	101437255,2
3. Wskaźnik płynności gotówkowej (podwyższonej)	0,06	0,08	0,20	0,23	0,07	0,06
Aktywa obrotowe - zapasy - należności krótkoterm.	3928066,51	6643073,12	25416982,71	10111876,22	4236007,95	10606027,5
Zobowiązania krótkoterminowe	66205087,97	66916414,77	89601655,19	65373537,39	131090536,36	101437255,2
C) Firma produkcyjno usługowa						
1. Wskaźnik bieżącej płynności finansowej	1,96	2,07	2,35	2,38	2,37	2,33
Aktywa obrotowe (bez rozliczeń międzyokresowych)	4636823,12	4401089,02	4729812,71	5941289,25	7575257,23	8487853,8
Zobowiązania krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych)	2363001,46	1997970,87	1888162,90	2587157,36	3108794,86	3796495,30
2. Wskaźnik płynności szybkiej (wysokiej)	1,10	0,99	1,13	1,34	1,45	1,38
Aktywa obrotowe - zapasy	2603398,55	1717400,93	2678704,57	3329637,58	4939097,64	4609732,63

Tabela 7.1. Analiza... (ciąg dalszy)

Zobowiązania krótkoterminowe	2363001,46	1997970,87	1888162,9	2587157,36	3108794,86	3796495,3
3. Wskaźnik płynności gotówkowej (podwyższonej)	0,13	0,08	0,22	0,29	0,39	0,49
Aktywa obrotowe - zapasy - należności krótkoterm.	301904,52	54308,30	792810,79	512221,65	1727896,23	1663041,78
Zobowiązania krótkoterminowe	2363001,46	1997970,87	1888162,9	2587157,36	3108794,86	3796495,3
D) Firma produkcyjna						
1. Wskaźnik bieżącej płynności finansowej	2,64	2,89	3,21	2,77	2,64	2,68
Aktywa obrotowe (bez rozliczeń międzyokresowych)	10770041,52	9643510,29	10951703,77	9204443,58	9748485,01	10293106,79
Zobowiązania krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych)	4074201,62	3001246,75	3424170,42	3865084,77	3311332,56	4158270,88
2. Wskaźnik płynności szybkiej (wysokiej)	1,30	1,55	2,09	1,94	1,76	1,68
Aktywa obrotowe - zapasy	5311629,05	5625608,81	7810793,5	6351830,68	6256259,96	6303910,6
Zobowiązania krótkoterminowe	4074201,62	3001246,75	3424170,42	3865084,77	3311332,56	4158270,88
3. Wskaźnik płynności gotówkowej (podwyższonej)	0,16	0,25	0,72	0,83	0,68	0,48
Aktywa obrotowe - zapasy - należności krótkoterm.	635186,23	1150150,43	3484432,73	2536128,19	2362705,91	1231563,27
Zobowiązania krótkoterminowe	4 074 201,62	3001246,75	3424170,42	3 865 084,77	3311332,56	4 158 270,88

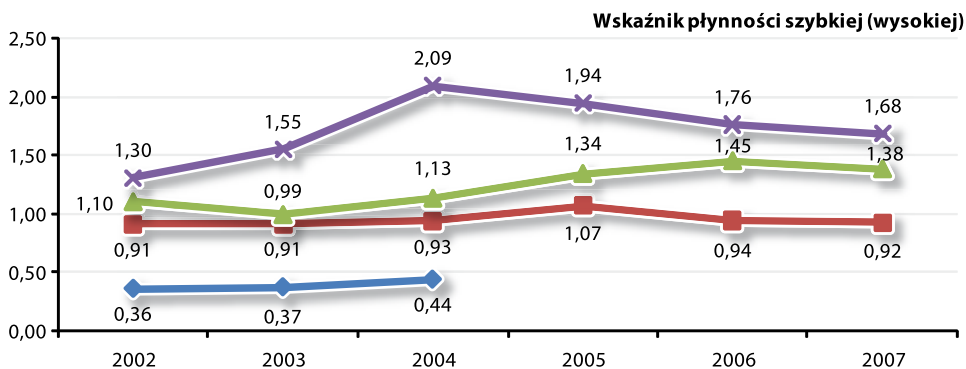
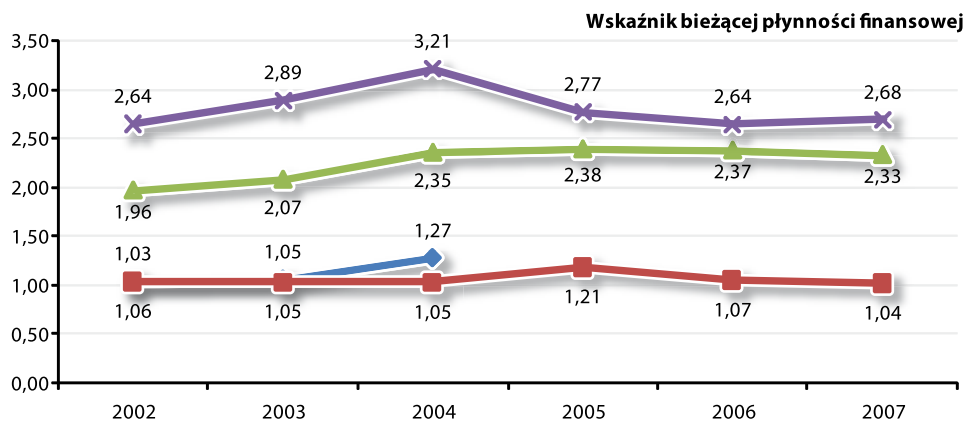
Zródło: obliczenia własne na podstawie sprawozdań finansowych podmiotów objętych badaniem.

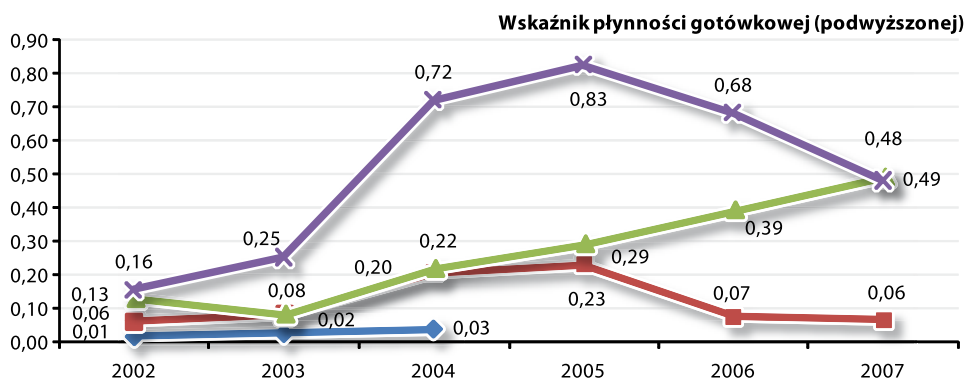
Przedstawioną na wykresach płynność rozumiemy przede wszystkim jako zdolność analizowanych przedsiębiorstw do wywiązywania się z bieżących (krótkoterminowych) zobowiązań. Majątek obrotowy przedsiębiorstw wiodących powiatu malborskiego pokrywał w 2007 r. od 104% - 268% wartości ich zobowiązań krótkoterminowych. Przedsiębiorstwa te innymi słowy po uregulowaniu swoich zobowiązań krótkoterminowych posiadały 4-168% nadwyżki majątku obrotowego nad wartością spłaconego zadłużenia. Wartość normatywna

tego wskaźnika powinna oscylować w przedziale 150-200%, zaś analiza firm o bardzo dobrym standingu ekonomiczno-finansowym z regionu województwa pomorskiego pozwoliła oszacować ten wskaźnik na średnim poziomie 173%.

Należy jednocześnie wskazać, iż w firmach mających trudności finansowe poziom tego wskaźnika jest zdecydowanie niższy od wyników uzyskanych przez firmy powiatu malborskiego, gdyż oscyluje na poziomie zaledwie 70% (na rok przed ogłoszeniem upadłości). Dlatego też należy zauważyć, iż dwie z analizowanych firm powiatu malborskiego charakteryzują się nieznaczną nadpłynnością, zaś w przypadku dwóch pozostałych podmiotów wskaźnik przyjmuje bardzo niski, ale jeszcze akceptowalny poziom (powyżej 100%). Warto również zauważyć, iż często normatywny poziom wzorcowych wartości wskaźników finansowych może dla konkretnych podmiotów nie być właściwy z uwagi na specyficzne warunki, w jakich funkcjonują. W związku z powyższym pierwszy wskaźnik płynności finansowej, poza wymienionymi zastrzeżeniami, nie powinien budzić większego niepokoju.

Wykres 7.1./7.2./7.3. Płynność finansowa I, II, III stopnia wiodących firm powiatu malborskiego w latach 2002-2007

Wykres 7.1./7.2./7.3. Płynność... (ciąg dalszy)

Źródło: obliczenia własne na podstawie sprawozdań finansowych podmiotów objętych badaniem.

Drugi z przedstawionych (na wykresie 7.2.) wskaźników – wskaźnik płynności szybkiej, odzwierciedla możliwości spłaty przez analizowane przedsiębiorstwa zobowiązań krótkoterminowych z tej części majątku obrotowego, którą można w szybkim czasie spieniężyć. Dlatego też wartość majątku obrotowego pomniejszona została o najmniej płynne jej elementy w postaci zapasów. Wskaźnik ten w dobrze prosperujących przedsiębiorstwach województwa pomorskiego wskazywał średni poziom 119%. Można zauważyć, iż na pewno jedno z analizowanych podmiotów - w ocenie obszaru płynności szybkiej, posiadało zbyt niski poziom środków obrotowych, który mógł de facto uniemożliwić bieżące regulowanie jego zobowiązań bieżących.

Optymalny poziom ostatniego z analizowanych wskaźników płynności finansowej - wskaźnika płynności gotówkowej jest trudny do oszacowania, gdyż uzależniony jest od specyfiki działalności każdego przedsiębiorstwa. Zasoby gotówki w kasie bądź na rachunkach bankowych pozostające do dyspozycji przedsiębiorstwa powinny być w zasadzie ograniczane do minimum. Nie ma bowiem potrzeby utrzymywać nadmiernej ilości gotówki, która nie jest zaangażowana w procesy gospodarcze i nie przynosi przedsiębiorstwu przychodów. Niejednokrotnie przyjmuje się za optymalny poziom wskaźnika płynności gotówkowej wartość 0,2-0,4 j. Zbyt wysoki poziom wskaźnika świadczyć może bowiem o niewykorzystaniu środków pieniężnych w prowadzonej działalności gospodarczej. W dwóch z czterech analizowanych przedsiębiorstw płynność gotówkowa nie budzi zastrzeżeń, natomiast dwa pozostałe podmioty utrzymywały w analizowanym okresie zbyt niski jej poziom. Bieżący monitoring poziomu wskaźnika płynności gotówkowej powinien jednak zawsze odzwierciedlać potrzeby finansowe przedsiębiorstwa w krótkim okresie. Dlatego też przy ocenie płynności finansowej znaczenie tego wskaźnika, bez znajomości specyfiki działalności wybranego przedsiębiorstwa oraz przyjętej polityki finansowej, może okazać się mniej istotne.

7.2. Badanie rentowności działalności gospodarczej i produktywności majątku

Badanie rentowności działalności gospodarczej przeprowadzić można w dwóch podstawowych obszarach. Mianowicie możemy dokonać badania:

- ♦ rentowności obrotu – wskaźniki te oparte są na wielkości generowanych przychodów ze sprzedaży w stosunku do kolejnych wyników zawartych w rachunku zysków i strat,
- ♦ rentowności kapitału – wskaźniki te oparte są na całkowitej wartości sumy bilansowej bądź jej odpowiedniej części (kapitale podstawowym, kapitale własnym, kapitale stałym).

Generalnie zaobserwowanie rosnących wartości wskaźników rentowności obrotu ocenić należy pozytywnie, gdyż świadczyć to może o rozszerzeniu działalności przedsiębiorstwa bądź np. występowaniu efektu skali. Do analizy porównawczej kilku przedsiębiorstw dobrze nadaje się wskaźnik rentowności sprzedaży brutto z uwagi na to, iż nie uwzględnia on różnic w stopach opodatkowania dochodów tych przedsiębiorstw, a także nie uwzględnia on innych obciążeń wyniku finansowego. Jeżeli jednak chcielibyśmy dokonać analizy wypracowanej marży przedsiębiorstwa w stosunku do osiągniętych przychodów ze sprzedaży, to moglibyśmy posłużyć się również wskaźnikiem rentowności sprzedaży netto. Kształtowanie się pierwszego zestawu trzech wskaźników rentowności obrotu dla przedsiębiorstw powiatu malborskiego zostało przedstawione w tabeli 7.2. oraz na wykresach pomocniczych.

Pomimo, iż nie ma wyznaczonego minimalnego poziomu wskaźnika rentowności sprzedaży brutto przyjmuje się w praktyce, iż nie powinien być on niższy od 0,04-0,05 j. Zdecydowanie ważniejsze jest jednak obserwowanie kształtowania się w czasie jego trendu, gdyż na tej podstawie można uzyskać informację na temat kierunku zmian zachodzących w analizowanych przedsiębiorstwie. Jak widać na wykresie 17 rentowność sprzedaży we wiodących przedsiębiorstwach powiatu malborskiego w zależności od okresu ulegała istotnym wahaniom. Niemniej jednak wszystkie cztery analizowane podmioty w okresie objętym badaniem osiągnęły poziom wskaźnika niższy od średniej wartości, jaka została zaobserwowana w dobrze prosperujących firmach regionu województwa pomorskiego (0,06 j.). Osiągnięty przez przedsiębiorstwa powiatu malborskiego w analizowanych latach wynik brutto stanowił średnio od 3-6% wygenerowanych przychodów ze sprzedaży. Oznacza to, iż firmy te na każde 1.000 zł. osiągniętych przychodów ze sprzedaży uzyskiwały średnio 30-60 zł. marży brutto stanowiącej podstawę do opodatkowania.

Analizując drugi z omawianych wskaźników możemy zauważyć, iż firmy wiodące regionu powiatu malborskiego z każdego tysiąca złotych osiągniętych przychodów ze sprzedaży generowały w analizowanym okresie zysk operacyjny na średnim poziomie 40-70 zł. Osiągnięty przez te przedsiębiorstwa zysk operacyjny stanowił zatem 4-7% generowanych przychodów ze sprzedaży.

Tabela 7.2. Analiza rentowności obrotu wiodących firm powiatu malborskiego**Źródło: obliczenia własne na podstawie sprawozdań finansowych podmiotów objętych badaniem.**

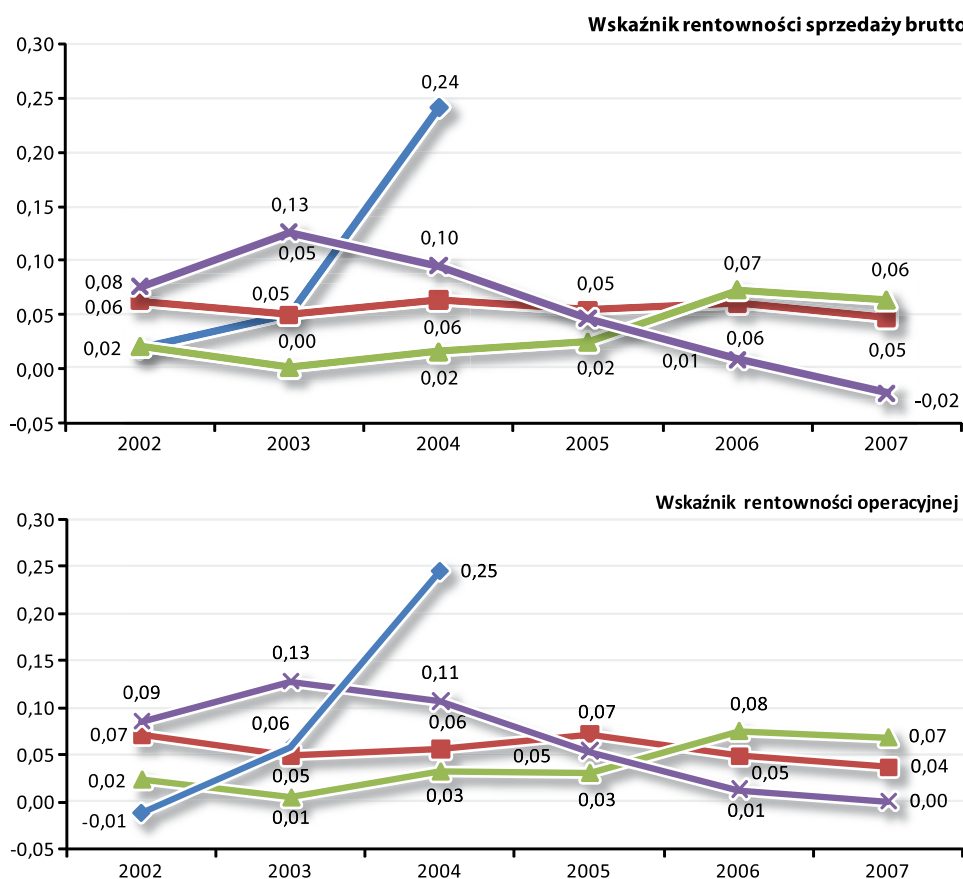
Analiza rentowności obrotu działalności gospodarczej	2002	2003	2004	2005	2006	2007
A) Firma produkcyjna						
1. Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto	b.d.	b.d.	b.d.	0,02	0,05	0,24
Wynik finansowy brutto	b.d.	b.d.	b.d.	413924,43	1815395,37	15574720,29
Przychody ze sprzedaży	b.d.	b.d.	b.d.	21742834,24	36529186,01	64744973,69
2. Wskaźnik rentowności operacyjnej	b.d.	b.d.	b.d.	-0,01	0,06	0,25
Wynik z działalności operacyjnej	b.d.	b.d.	b.d.	-240059,94	2106857,86	2106857,86
Przychody ze sprzedaży	b.d.	b.d.	b.d.	21742834,24	36529186,01	64744973,69
3. Wskaźnik rentowności sprzedaży	b.d.	b.d.	b.d.	-0,08	0,02	0,22
Wynik ze sprzedaży	b.d.	b.d.	b.d.	-1722017,81	765269,03	14036250,47
Przychody ze sprzedaży	b.d.	b.d.	b.d.	21742834,24	36529186,01	64744973,69
B) Firma produkcyjno usługowa						
1. Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto	0,06	0,05	0,06	0,05	0,06	0,05
Wynik finansowy brutto	9667099,84	8464886,03	13098988,53	12646515,45	17184701,43	15841536,18
Przychody ze sprzedaży	154584235,10	171274054,42	205800670,66	234404067,05	282904770,84	336611827,66
2. Wskaźnik rentowności operacyjnej	0,07	0,05	0,06	0,07	0,05	0,04
Wynik z działalności operacyjnej	11019529,80	8463760,59	11568441,77	16873100,82	13840057,30	12506318,55
Przychody ze sprzedaży	154584235,10	171274054,42	205800670,66	234404067,05	282904770,84	336611827,66
3. Wskaźnik rentowności sprzedaży	0,07	0,05	0,05	0,07	0,06	0,04
Wynik ze sprzedaży	11354868,92	7898306,32	11178159,56	15852783,37	15698396,22	13619290,08

Tabela 7.2. Analiza... (ciąg dalszy)

Przychody ze sprzedaży	154584235,10	171274054,42	205800670,66	234404067,05	282904770,84	336611827,66
C) Firma produkcyjno usługowa						
1. Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto	0,02	0,00	0,02	0,02	0,07	0,06
Wynik finansowy brutto	246114,77	19974,37	234642,06	444851,70	1529515,07	1480250,40
Przychody ze sprzedaży	11736857,14	10575599,98	14664860,86	17838549,92	21039990,65	23375944,05
2. Wskaźnik rentowności operacyjnej	0,02	0,01	0,03	0,03	0,03	0,08
0,07Wynik z działalności operacyjnej	282769,30	55020,10	479059,90	556471,26	1586375,71	1605825,03
Przychody ze sprzedaży	11736857,14	10575599,98	14664860,86	17838549,92	21039990,65	23375944,05
3. Wskaźnik rentowności sprzedaży	0,01	-0,01	0,05	0,03	0,03	0,06
Wynik ze sprzedaży	154496,14	-128351,27	724843,28	472391,40	691531,66	1446799,18
Przychody ze sprzedaży	11736857,14	10575599,98	14664860,86	17838549,92	21039990,65	23375944,05
D) Firma produkcyjna						
1. Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto	0,08	0,13	0,10	0,05	0,01	-0,02
Wynik finansowy brutto	1078438,26	2880035,97	2677266,08	984485,43	184543,96	-459928,21
Przychody ze sprzedaży	14183524,57	22871259,1	28057412,89	21044084,22	20902614,48	21430177,62
2. Wskaźnik rentowności operacyjnej	0,09	0,13	0,11	0,05	0,01	0,00
Wynik z działalności operacyjnej	1221599,99	2939936,42	3014282,77	1142986,99	285335,01	22376,87
Przychody ze sprzedaży	14183524,57	22871259,1	28057412,89	21044084,22	20902614,48	21430177,62
3. Wskaźnik rentowności sprzedaży	0,10	0,13	0,10	0,05	0,00	-0,01
Wynik ze sprzedaży	1379754,49	2958163,66	2742065,96	979262,76	39026,24	-225176,48
Przychody ze sprzedaży	14183524,57	22871259,10	28057412,89	21044084,22	20902614,48	21430177,62

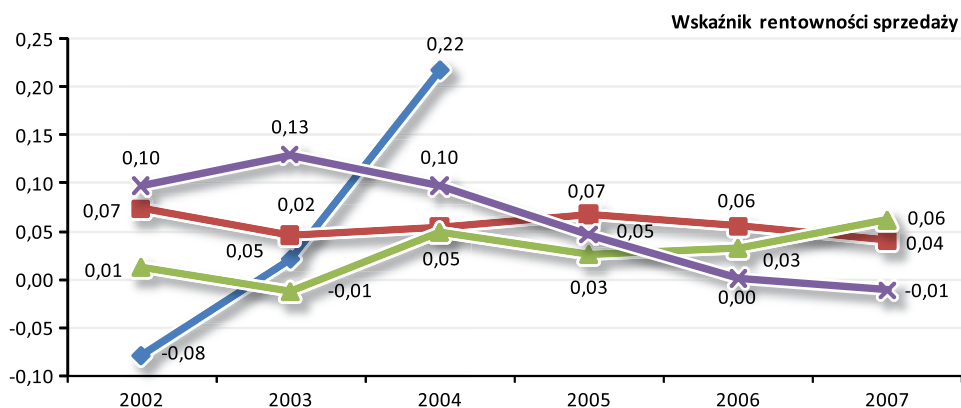
Przedstawiony dla każdego z analizowanych podmiotów powiatu malborskiego (w trzecim wierszu tabeli 7.2.) wskaźnik rentowności sprzedaży pozwala zauważyć, iż firmy te generowały w analizowanym okresie średnio 3-6% zysku ze sprzedaży w stosunku do osiągniętych przychodów ze sprzedaży. Na każde 1.000 zł osiągniętych przez te podmioty przychodów ze sprzedaży generowany był zatem zysk na poziomie wyniku ze sprzedaży wynoszący średnio 30-60 zł. Firmy o najwyższej dynamice obrotów, zlokalizowane na terenie województwa pomorskiego osiągały rentowność sprzedaży w analizowanych latach na średnim poziomie 7%. Oznacza to, iż podmioty powiatu malborskiego realizowały działalność gospodarczą na nieco niższym poziomie, który jednak w przypadku wskaźników tej grupy jest bardzo subiektywny dla każdego z sektorów działalności.

Wykres 7.4./7.5./7.6. Analiza rentowności obrotu działalności gospodarczej wiodących firm powiatu malborskiego

Źródło: obliczenia własne na podstawie sprawozdań finansowych podmiotów objętych badaniem.

Wykres 7.4./7.5./7.6. Analiza... (ciąg dalszy)

Źródło: obliczenia własne na podstawie sprawozdań finansowych podmiotów objętych badaniem.

Przedstawiona analiza rentowności obrotu wiodących przedsiębiorstw powiatu malborskiego z pewnością powinna budzić zastrzeżenia w przypadku ostatniego z analizowanych podmiotów. Sukcesywnie od 2003 roku we wszystkich analizowanych obszarach rentowność obrotu tego przedsiębiorstwa niepokojąco maleje, osiągając w ostatnim roku badania poziom ujemny. Pozostałe podmioty charakteryzuje relatywna stabilność, choć na tak ogólnym poziomie analizy można zasadniczo wyciągać jedynie wnioski z analizy poziomej (w czasie) kształtowania się omawianych wartości wskaźników.

Druga grupa wskaźników rentowności działalności gospodarczej odnosi się, jak zostało wcześniej wspomniane, do badania rentowności kapitału. W analizie tej skupiamy się na badaniu wpływu zaangażowanych aktywów na osiągnięty przez przedsiębiorstwo wynik finansowy. W tej grupie wskaźników można wymienić wiele różnych relacji finansowych, spośród których do najważniejszych zaliczamy wskaźniki przedstawione w tabeli 7.3.

Tabela 7.3. Analiza produktywności majątku wiodących firm powiatu malborskiego

Analiza produktywności majątku (wskaźniki z uśrednieniem wartości bilansowych)	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1. Wskaźnik produktywności aktywów ogółem	b.d.	b.d.	b.d.	0,48	0,79	1,41
Przychody ze sprzedaży	b.d.	b.d.	b.d.	21742834,24	36529186,01	36529186,01
Suma aktywów	b.d.	b.d.	b.d.	45334276,76	46982600,93	44953032,28

Tabela 7.3. Analiza... (ciąg dalszy)

2. ROI - Wskaźnik rentowności operacyjnej aktywów	b.d.	b.d.	b.d.	-0,01	0,05	0,35
Wynik z działalności operacyjnej	b.d.	b.d.	b.d.	-240059,94	2106857,86	15939465,89
Suma aktywów	b.d.	b.d.	b.d.	45334276,76	46982600,93	44953032,28
3. ROA - Wskaźnik rentowności netto aktywów	b.d.	b.d.	b.d.	0,01	0,03	0,28
Wynik finansowy netto	b.d.	b.d.	b.d.	359018,43	1347885,37	12642843,29
Suma aktywów	b.d.	b.d.	b.d.	45334276,76	46982600,93	44953032,28
4. Wskaźnik produktywności aktywów trwałych	b.d.	b.d.	b.d.	0,59	1,00	1,81
Przychody ze sprzedaży	b.d.	b.d.	b.d.	21742834,24	21742834,24	64744973,69
Suma aktywów trwałych	b.d.	b.d.	b.d.	36598796,62	36785117,65	34728248,58
5. Wskaźnik rentowności operacyjnej aktywów trwałych	b.d.	b.d.	b.d.	-0,01	0,06	0,45
Wynik z działalności operacyjnej	b.d.	b.d.	b.d.	-240059,94	2106857,86	15939465,89
Suma aktywów trwałych	b.d.	b.d.	b.d.	36 598 796,62	36785117,65	34728248,58
6. Wskaźnik rentowności netto aktywów trwałych	b.d.	b.d.	b.d.	0,01	0,04	0,35
Wynik finansowy netto	b.d.	b.d.	b.d.	359018,43	1347885,37	12642843,29
Suma aktywów trwałych	b.d.	b.d.	b.d.	36598796,62	36785117,65	34728248,58
B) Firma produkcyjno usługowa						
1. Wskaźnik produktywności aktywów ogółem	1,19	1,32	1,37	1,34	1,35	1,30
Przychody ze sprzedaży	154584235,10	171274054,42	205800670,66	234404067,05	282904770,84	336611827,66
Suma aktywów	129541302,39	130333080,28	171104282,29	179392857,81	241053905,58	276847213,04
2. ROI - Wskaźnik rentowności operacyjnej aktywów	0,09	0,07	0,08	0,10	0,07	0,05
Wynik z działalności operacyjnej	11019529,80	8463760,59	11568441,77	16873100,82	13840057,30	12506318,55
Suma aktywów	129541302,39	130333080,28	171104282,29	179392857,81	241053905,58	276847213,04

Tabela 7.3. Analiza... (ciąg dalszy)

3. ROA - Wskaźnik rentowności netto aktywów	0,05	0,05	0,07	0,06	0,06	0,05
Wynik finansowy netto	7070193,82	6259115,60	10072382,90	10104091,11	13632578,33	12504796,49
Suma aktywów	129541302,39	130333080,28	171104282,29	179392857,81	241053905,58	276847213,04
4. Wskaźnik produktywności aktywów trwałych	2,61	2,88	3,02	2,89	2,71	2,45
Przychody ze sprzedaży	154584235,10	171274054,42	205800670,66	234404067,05	282904770,84	336611827,66
Suma aktywów trwałych	59131819,56	59847549,15	76561886,66	85442314,27	123443436,35	151382266,82
5. Wskaźnik rentowności operacyjnej aktywów trwałych	0,19	0,14	0,17	0,21	0,13	0,09
Wynik z działalności operacyjnej	11019529,80	8463760,59	11568441,77	16873100,82	13840057,30	12506318,55
Suma aktywów trwałych	59131819,56	59 847 549,15	76561886,66	85442314,27	123443436,35	151382266,82
6. Wskaźnik rentowności netto aktywów trwałych	0,12	0,11	0,15	0,12	0,13	0,09
Wynik finansowy netto	7 070 193,82	6259115,60	10072382,90	10 104 091,11	13632578,33	12 504 796,49
Suma aktywów trwałych	59131819,56	59 847 549,15	76561886,66	85 442 314,27	123443436,35	151382266,82
C) Firma produkcyjno usługowa						
1. Wskaźnik produktywności aktywów ogółem	2,04	1,89	2,34	2,23	2,16	2,07
Przychody ze sprzedaży	11736857,14	10575599,98	14664860,86	17838549,92	21039990,65	23375944,05
Suma aktywów	5 755 187,52	5416654,10	7138932,18	8851812,70	10643338,69	11912663,00
2. ROI - Wskaźnik rentowności operacyjnej aktywów	0,05	0,01	0,08	0,07	0,16	0,14
Wynik z działalności operacyjnej	282769,30	55020,10	479059,90	556471,26	1586375,71	1605825,03
Suma aktywów	5 755 187,52	5416654,10	7 138 932,18	8851812,70	10643338,69	11912663,00
3. ROA - Wskaźnik rentowności netto aktywów	0,04	0,00	0,04	0,04	0,12	0,10
Wynik finansowy netto	246 114,77	19974,37	231968,06	305216,70	1160429,07	1101696,40
Suma aktywów	5 755 187,52	5416654,10	7 138 932,18	8851812,70	10 643 338,69	11912663,00
4. Wskaźnik produktywności aktywów trwałych	10,49	9,91	8,59	6,84	7,18	7,24

Tabela 7.3. Analiza... (ciąg dalszy)

Przychody ze sprzedaży	11736857,14	10575599,98	14664860,86	17838549,92	21039990,65	23375944,05
Suma aktywów trwałych	1 118 364,40	1015565,08	2 397 932,71	2819501,55	3043968,78	3411066,71
5. Wskaźnik rentowności operacyjnej aktywów trwałych	0,25	0,05	0,28	0,21	0,54	0,50
Wynik z działalności operacyjnej	282 769,30	55020,10	479059,90	556471,26	1586375,71	1605825,03
Suma aktywów trwałych	1 118 364,40	1015565,08	2 397 932,71	2819501,55	3 043 968,78	3411066,71
6. Wskaźnik rentowności netto aktywów trwałych	0,22	0,02	0,14	0,12	0,40	0,34
Wynik finansowy netto	246114,77	19974,37	231968,06	305216,70	1160429,07	1101696,40
Suma aktywów trwałych	1 118 364,40	1015565,08	2 397 932,71	2819501,55	3043968,78	3 411 066,71
D) Firma produkcyjna						
1. Wskaźnik produktywności aktywów ogółem	0,90	1,40	1,55	1,05	0,97	0,96
Przychody ze sprzedaży	14183524,57	22871259,10	28057412,89	21044084,22	20902614,48	21430177,62
Suma aktywów	15821977,96	16772104,01	19471518,77	20754652,57	22290349,07	22583610,15
2. ROI - Wskaźnik rentowności operacyjnej aktywów	0,08	0,18	0,17	0,06	0,01	0,00
Wynik z działalności operacyjnej	1221599,99	2939936,42	3014282,77	1142986,99	285335,01	22376,87
Suma aktywów	15821977,96	16772104,01	19 471 518,77	20754652,57	22290349,07	22583610,15
3. ROA - Wskaźnik rentowności netto aktywów	0,04	0,13	0,12	0,04	0,01	-0,01
Wynik finansowy netto	699774,51	2 094 372,97	2172213,08	771 251,43	145251,96	-287500,73
Suma aktywów	15 821 977,96	16772104,01	19 471 518,77	20754652,57	22 290 349,07	22583610,15
4. Wskaźnik produktywności aktywów trwałych	2,81	3,76	3,59	2,10	1,74	1,74
Przychody ze sprzedaży	14183524,57	22871259,10	28057412,89	21044084,22	20902614,48	21430177,62
Suma aktywów trwałych	5051936,44	7128593,72	8519336,39	11522328,72	12501582,08	12158712,16
5. Wskaźnik rentowności operacyjnej aktywów trwałych	0,24	0,48	0,39	0,11	0,02	0,00
Wynik z działalności operacyjnej	1 221 599,99	2939936,42	3 014 282,77	1142986,99	285 335,01	22376,87

Tabela 7.3. Analiza... (ciąg dalszy)

Suma aktywów trwałych	5 051 936,44	7 128 593,72	8 519 336,39	11 522 328,72	12 501 582,08	12 158 712,16
6. Wskaźnik rentowności netto aktywów trwałych	0,14	0,34	0,28	0,08	0,01	-0,02
Wynik finansowy netto	699 774,51	2 094 372,97	2 172 213,08	771 251,43	145 251,96	-287 500,73
Suma aktywów trwałych	5 051 936,44	7 128 593,72	8 519 336,39	11 522 328,72	12 501 582,08	12 158 712,16

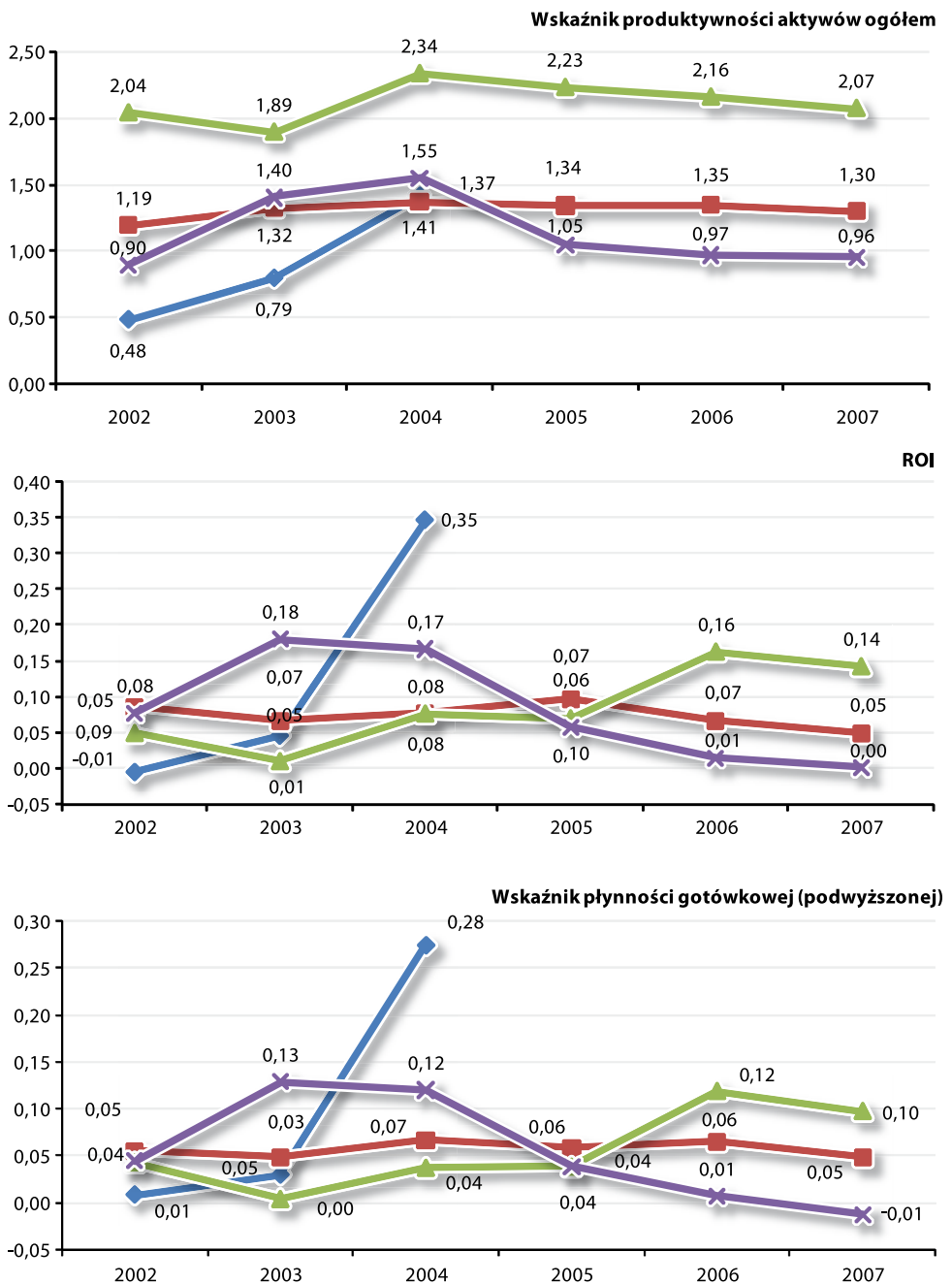
Źródło: obliczenia własne na podstawie sprawozdań finansowych podmiotów objętych badaniem.

Pierwszy z wymienionych wskaźników tej grupy – wskaźnik produktywności majątku mówi o tym, jaka wartość przychodów ze sprzedaży została osiągnięta na podstawie zaangażowanego majątku przedsiębiorstwa. Oczywiście postulowane jest osiągnięcie jak najwyższego poziomu tej relacji, niemniej jednak o wiele bardziej istotna będzie informacja o poniesionych kosztach uzyskania przychodów. Wskaźnik ten w analizie porównawczej przedsiębiorstw pozostających ze sobą w ścisłej konkurencji obrazuje skalę działalności, poziom ekspansji bądź może również być pochodną udziału rynkowego badanego podmiotu w stosunku do konkurenta.

Wiodące przedsiębiorstwa powiatu malborskiego w latach 2002-2007 z każdej złotówki zaangażowanej w działalność gospodarczą generowały średnio 0,89-2,12 zł. przychodów ze sprzedaży. Najwyższa produktywność majątku we wszystkich analizowanych latach została zaobserwowana w przypadku działalności firmy C.

Z punktu widzenia oceny rentowności zaangażowanego majątku na poziomie działalności operacyjnej można posłużyć się miarą drugiego z przedstawionych wskaźników - ROI (Return on Investment), uwzględniającą również poziom ponoszonych kosztów operacyjnych. Przedsiębiorstwa o „dobrej” kondycji ekonomiczno-finansowej w województwie pomorskim generują zysk na działalności operacyjnej, który średnio wynosi 15% wartości zaangażowanego kapitału. Oznacza to, iż z każdej złotówki majątku firmy te są w stanie osiągnąć 0,15 zł. zysku na poziomie działalności operacyjnej.

W przypadku badanych firm powiatu malborskiego wskaźnik ten kształtował się poziomie od 0,07-0,13 j. Biorąc pod uwagę osiąganą przez przedsiębiorstwo marżę, będącą wynikiem zaangażowania określonego majątku, jako miernik służący dokonaniu analizy porównawczej przedsiębiorstw powinniśmy wybrać wskaźnik ROA (Return on Assets). Wskaźnik ten mówi bowiem o dochodowości (w przypadku $ROA > 0$), bądź deficytowości (dla $ROA < 0$) zaangażowanego w procesy gospodarcze majątku przedsiębiorstwa. Jeżeli firma korzysta z zewnętrznych źródeł finansowania, to minimalna wartość tego wskaźnika powinna być równa poziomowi oprocentowania długu. Przedsiębiorstwa województwa pomorskiego średnio osiągają 10%-ową rentowność na poziomie wyniku finansowego netto. Oznacza to, iż z każdej złotówki zaangażowanego kapitału generują zysk w wysokości 0,10 zł. Aby prowadzoną działalność gospodarczą można było uznać za rentowną koszt zaangażowanego kapitału nie mógł dla tych firm przekraczać 10%. W podmiotach powiatu malborskiego wskaźnik ten

Wykres 7.7./7.8./7.9. Analiza produktywności majątku wiodących firm powiatu malborskiego

Źródło: obliczenia własne na podstawie sprawozdań finansowych podmiotów objętych badaniem.

przyjmował jednak nawet ujemne wartości (w przypadku podmiotu D), ale okazało się, iż bardzo dobry wynik udało się osiągnąć w 2007 r. firmie A. Podmiot ten generował zysk netto w wysokości 28% zaangażowanych w prowadzoną działalność gospodarczą aktywów. Jest to bardzo wysoka wartość, mówiąca, iż przedsiębiorstwo z każdego 1.000 zł zaangażowanych środków w działalność gospodarczą zrealizowało zysk netto na średnim poziomie 280 zł.

7.3. Ocena poziomu zadłużenia

Utrzymywanie odpowiedniej proporcji pomiędzy kapitałem własnym i obcym jest obszarem wpływającym na ocenę wiarygodności i bezpieczeństwa finansowego analizowanych przedsiębiorstw. Korzystanie z kapitału obcego jest tylko wtedy opłacalne, gdy zyskowność całego kapitału (własnego i obcego) przewyższa koszt pozyskania kapitału obcego, tj. wysokość stopy oprocentowania płaconej za pozyskanie kapitału obcego. Generalnie można powiedzieć, że im wyższy jest poziom finansowania działalności gospodarczej z kapitałów własnych, tym większe jest bezpieczeństwo finansowe badanych przedsiębiorstw. Dlatego też przyjmuje się założenie, że dochodowość przedsiębiorstwa i jego zadłużenie powinny pozostawać w odpowiednio wyważonych proporcjach. Warto również pamiętać, iż środki trwałe i długoterminowo związane majątek obrotowy powinno się finansować kapitałem własnym lub długoterminowym kapitałem obcym (suma kapitału własnego oraz zobowiązań długoterminowych to tzw. kapitał stały). Do podstawowych wskaźników umożliwiających analizę prowadzonej przez przedsiębiorstwo polityki finansowania działalności gospodarczej i zarządzania długiem zaliczamy wskaźnik finansowania majątku kapitałem obcym oraz tzw. wskaźnik zdolności kredytowej, który mówi o zdolności spłaty przez przedsiębiorstwo jego zadłużenia. Oba wskaźniki zostały obliczone dla wytypowanych firm powiatu malborskiego, a kształtowanie ich poziomu w latach 2002-2007 zostało przedstawione w tabeli 7.4. i na wykresach 7.10/7.11.

Tabela 7.4. Analiza poziomu zadłużenia we wiodących firmach powiatu malborskiego

Analiza poziomu zadłużenia (wskaźniki z uśrednianiem wartości bilansowych)	2002	2003	2004	2005	2006	2007
A) Firma produkcyjna						
1. Wskaźnik ogólnego zadłużenia	b.d.	b.d.	b.d.	0,45	0,60	0,60
Zadłużenie ogółem	b.d.	b.d.	b.d.	20 245 655,33	35 499 131,85	19 521 204,22
Suma aktywów	b.d.	b.d.	b.d.	45 334 276,76	46 982 600,93	44 953 032,28
2. Wskaźnik zdolności spłaty zadłużenia	b.d.	b.d.	b.d.	0,20	0,20	0,62
Wynik finansowy netto + Amortyzacja	b.d.	b.d.	b.d.	4 021 301,02	5 451 448,01	17 141 763,06
Zadłużenie ogółem	b.d.	b.d.	b.d.	20 245 655,33	35 499 131,85	19 521 204,22

Tabela 7.4. Analiza... (ciąg dalszy)

B) Firma produkcyjno usługowa						
1. Wskaźnik ogólnego zadłużenia	0,60	0,57	0,58	0,59	0,60	0,61
Zadłużenie ogółem	77 712 259,65	70 843 814,00	104 566 683,66	101 973 771,37	148 785 892,28	169 198 579,18
Suma aktywów	129 541 302,39	130 333 080,28	171 104 282,29	179 392 857,81	241 053 905,58	276 847 213,04
2. Wskaźnik zdolności spłaty zadłużenia	0,14	0,15	0,17	0,16	0,15	0,12
Wynik finansowy netto + Amortyzacja	10 853 885,06	10 864 178,94	15 163 295,42	17 002 784,96	18 426 207,66	19 741 014,19
Zadłużenie ogółem	77 712 259,65	70 843 814,00	104 566 683,66	101 973 771,37	148 785 892,28	169 198 579,18
C) Firma produkcyjno usługowa						
1. Wskaźnik ogólnego zadłużenia	0,42	0,40	0,31	0,34	0,39	0,39
Zadłużenie ogółem	2 427 780,25	2 049 790,36	1 899 848,94	3 461 184,66	4 183 511,42	4 637 101,80
Suma aktywów	5 755 187,52	5 416 654,10	7 138 932,18	8 851 812,70	10 643 338,69	11 912 663,00
2. Wskaźnik zdolności spłaty zadłużenia	0,17	0,12	0,22	0,28	0,46	0,42
Wynik finansowy netto + Amortyzacja	420 514,84	261 599,27	433 683,58	762 224,84	1 750 326,36	1 867 992,31
Zadłużenie ogółem	2 427 780,25	2 049 790,36	1 899 848,94	3 461 184,66	4 183 511,42	4 637 101,80
D) Firma produkcyjna						
1. Wskaźnik ogólnego zadłużenia	0,26	0,22	0,18	0,19	0,20	0,22
Zadłużenie ogółem	4 088 480,19	3 046 945,31	3 542 921,07	4 235 448,46	4 549 302,37	5 203 687,19
Suma aktywów	15 821 977,96	16 772 104,01	19 471 518,77	20 754 652,57	22 290 349,07	22 583 610,15
2. Wskaźnik zdolności spłaty zadłużenia	0,38	0,92	1,23	0,69	0,56	0,45
Wynik finansowy netto + Amortyzacja	1 545 197,84	3 276 416,73	4 053 292,20	2 676 880,16	2 459 835,77	2 181 875,89
Zadłużenie ogółem	4 088 480,19	3 046 945,31	3 542 921,07	4 235 448,46	4 549 302,37	5 203 687,19

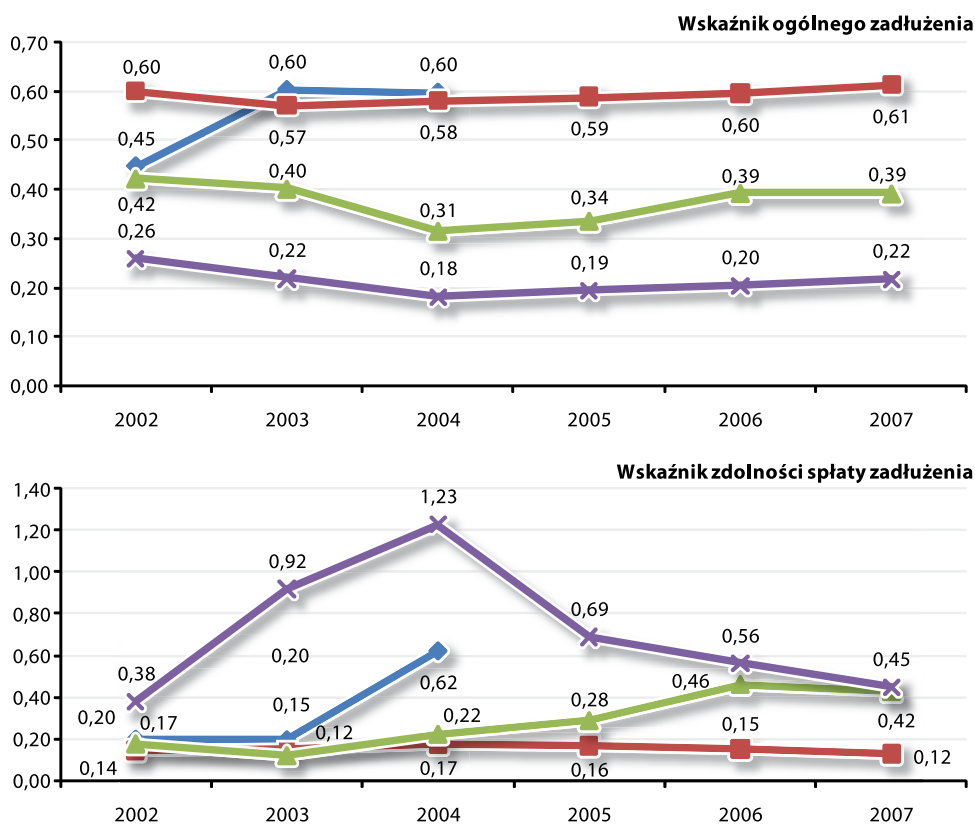
Źródło: obliczenia własne na podstawie sprawozdań finansowych podmiotów objętych badaniem.

Pierwszy z przedstawionych w tabeli 7.4. wskaźników - wskaźnik zadłużenia majątku jest relacją kapitałów obcych do całkowitej wartości zaangażowanego w działalność gospodarczą majątku. Często występuje obok wskaźnika go dopełniającego – odzwierciedlającego udział kapitału własnego w całości majątku. Miernik ten informuje nas o strukturze finansowania przedsiębiorstw. Przyjmuje się, iż wartość zadłużenia nie powinna przekraczać poziomu 50-70% sumy bilansowej przedsiębiorstwa, gdyż w przeciwnym razie może wystąpić zagrożenie utraty zdolności spłaty długu przez podmiot. Zbyt niska wartość wskaźnika oznacza większe bezpieczeństwo finansowe przedsiębiorstwa. Jednak przy korzystnej stopie oprocentowania kapitału obcego mogą się pojawić w takim przypadku wątpliwości dotyczące niewykorzystania przez firmę efektu dźwigni finansowej.

Poddane analizie przedsiębiorstwa powiatu malborskiego pokrywały w analizowanym okresie średnio od 21-59% swoją działalność z zewnętrznych źródeł finansowania. Tym samym na każdą zaangażowaną w działalność tych firm złotówkę przypadła kwota 0,21-0,59 zł, która pochodziła z kapitałów obcych.

Warto jednocześnie zauważyć, iż przedsiębiorstwa o „dobrej” kondycji ekonomiczno-finansowej z województwa pomorskiego w porównywalnym okresie korzystały średnio w 50% z zewnętrznego finansowania. Średnie zadłużenie analizowanych firm powiatu malborskiego jest zatem niższe, co z punktu widzenia wypłacalności i wiarygodności finansowej należy ocenić pozytywnie.

Wykres 7.10/7.11. Analiza poziomu zadłużenia firm powiatu malborskiego

Źródło: obliczenia własne na podstawie sprawozdań finansowych podmiotów objętych badaniem.

Drugi z przedstawionych wskaźników omawianej grupy - wskaźnik zdolności kredytowej, informuje nas o możliwości spłaty całkowitego zadłużenia z generowanej przez przedsiębiorstwo nadwyżki finansowej. Odwrotność tego wskaźnika mówi natomiast o okresie, jaki byłby potrzebny do spłaty całkowitego zadłużenia, przy założeniu stałego poziomu osiągniętej

nadwyżki finansowej oraz przy niezmiennym poziomie długu. Oczywiście pożądanym jest osiągnięcie jak najwyższego poziomu wskaźnika zdolności spłaty zadłużenia. Tym samym skraca się okres spłaty zobowiązań. Firmy regionu powiatu malborskiego w analizowanym okresie generowały nadwyżkę finansową średnio od 15-70% zaciągniętych zobowiązań długo- oraz krótkoterminowych. Pozytywnie należy ocenić nieznaczny wzrost analizowanego wskaźnika w długim horyzoncie czasowym. Jednak należy również zaznaczyć, iż podmioty niezagrożone upadłością zlokalizowane na terenie województwa pomorskiego (stanowiące punkt odniesienia dla analizowanych firm powiatu malborskiego) generowały w analizowanym okresie nadwyżkę finansową pozwalającą pokryć średnio 44% ich wartości zobowiązań. Na każdą złotówkę całkowitego zadłużenia tych podmiotów przypadało zatem 0,44 zł. nadwyżki finansowej stanowiącej skorygowany o wartość amortyzacji zysk netto. Analiza firm powiatu malborskiego – w szczególności firmy D, nie powinna zatem budzić niepokoju. Generowana wielkość nadwyżki finansowej jest bowiem w bardzo dużym stopniu uzależniona od sektora prowadzonej działalności gospodarczej.

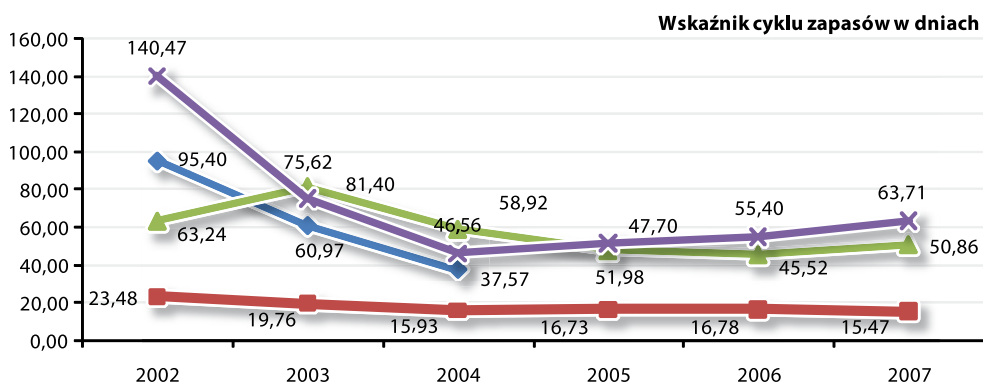
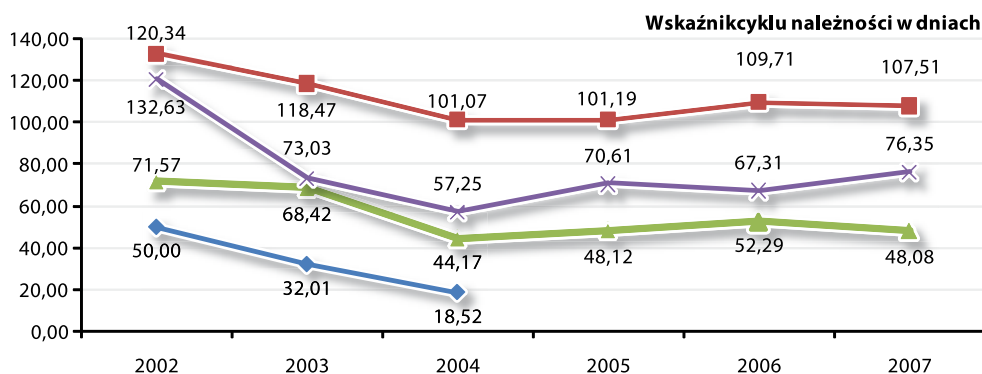
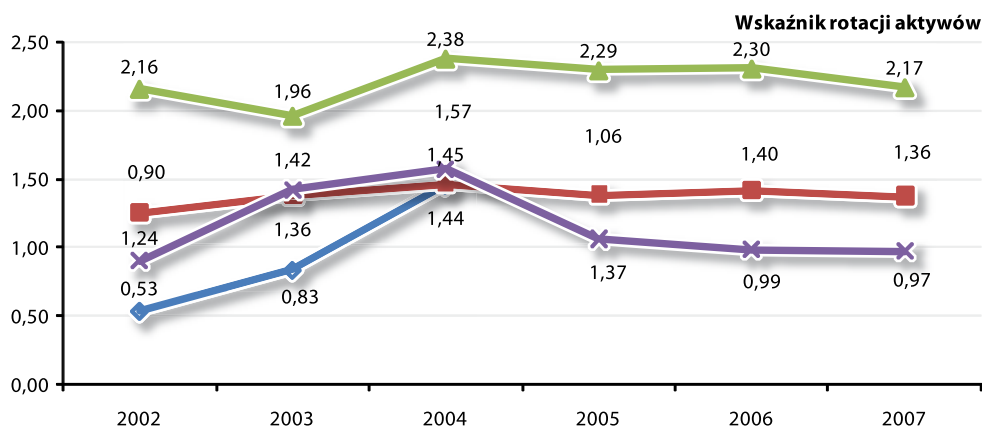
7.4. Analiza aktywności i obrotowości

Badanie aktywności gospodarczej oraz obrotowości związanej z analizą rotacji wybranych składników aktywów trwałych i obrotowych przedsiębiorstwa dokonać można co najmniej przy wykorzystaniu kilkunastu różnych wskaźników. Do najważniejszych z nich zaliczyć możemy wskaźnik rotacji aktywów, a także wskaźniki cyklu należności oraz zapasów w dniach. Szczegółowa analiza kształtowania się tych wskaźników w latach 2002-2007 dla wiodących podmiotów powiatu malborskiego została przedstawiona w tabeli 7.5. oraz na wykresach pomocniczych 7.12/13/14.

Pierwszy z zaprezentowanych w tabeli 7.5. wskaźników - rotacji aktywów jest modyfikacją opisanego wcześniej wskaźnika produktywności majątku, w którym licznik stanowił jedynie wartość przychodów ze sprzedaży.

Rotacja aktywów obliczona została w tym przypadku natomiast z uwzględnieniem wszystkich generowanych z zaangażowanego majątku przychodów przedsiębiorstw, które stanowiły sumę następujących pozycji: przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, pozostałe przychody operacyjne oraz przychody finansowe.

Przedsiębiorstwa z województwa pomorskiego o dobrej kondycji ekonomiczno-finansowej osiągały w porównywalnym czasie całkowite przychody z prowadzonej działalności na średnim poziomie 242% ich wartości sumy bilansowej. Oznacza to, iż z każdej zaangażowanej złotówki w majątek tych podmiotów uzyskiwały one średnio 2,42 zł. przychodów. Poddane analizie w niniejszym raporcie firmy regionu powiatu malborskiego generowały natomiast nadwyżkę przychodów nad ich wartością majątku na średnim poziomie wynoszącym 115-221%.

Wykres 7.12./7.13./7.14. Analiza aktywności i obrotowości wiodących firm powiatu malborskiego

Źródło: obliczenia własne na podstawie sprawozdań finansowych podmiotów objętych badaniem.

Przedstawiony na wykresie 7.13. wskaźnik rotacji należności w dniach informuje nas o okresie, w jakim następuje odnowienie wartości należności i roszczeń przedsiębiorstwa. Firmy posiadające trudności z windykacją swoich wierzytelności wykazują wyższy poziom tego

wskaźnika. Jego podwyższona wartość może jednak oznaczać również świadomie prowadzoną przez przedsiębiorstwo, dogodną dla jego odbiorców, politykę regulowania płatności. Firma może bowiem stosować względem swoich odbiorców kredyt kupiecki, polegający na odroczonym terminie spłaty ich zobowiązań. Niemniej jednak nadmierne wydłużenie cyklu inkasa należności nie jest pozytywnym zjawiskiem. Analizowane firmy powiatu malborskiego charakteryzuje bardzo zróżnicowany poziom omawianego wskaźnika, oznaczający stosowanie przez badane podmioty odmiennej polityki zarządzania należnościami. Średnia długość okresu inkasa należności w przedsiębiorstwach o „dobrej” kondycji ekonomiczno-finansowej wynosi 56 dni. Podobny, bądź krótszy czas na ściągnięcie należności ma miejsce w przypadku firmy A oraz C. Pozostałe dwa podmioty wydłużają zbyt okres, w którym dokonują odnowienia swoich należności. Ma to miejsce w szczególności w przypadku przedsiębiorstwa B, które w 2007 roku potrzebowało średnio około 107 dni, aby ściągnąć swoje należności.

Ostatnim z analizowanych wskaźników tej grupy jest wskaźnik rotacji zapasów w dniach, który informuje nas o długości cyklu odnowy zapasów w przedsiębiorstwie. Generalnie efektywna polityka zarządzania zapasami powinna optymalizować długość zamrażania kapitału w postaci utrzymywanych na magazynie zapasów. Za pożądany poziom tego wskaźnika przyjmuje się 30-60 dni, aczkolwiek jest to w dużym stopniu uzależnione od charakteru prowadzonej działalności gospodarczej, specyfiki samego sektora, a także aktualnej sytuacji na rynku (poziomu inflacji, dostępności zasobów, a także przykładowo wielkości zaplanowanych inwestycji). Optymalnym podejściem do zarządzania zapasami jest stosowanie filozofii Just In Time, której integralnym fundamentem jest dostarczanie zapasów dokładnie na czas w celu minimalizowania kosztów ich utrzymywania. Analizowane podmioty powiatu malborskiego w długim horyzoncie czasowym obniżają średni czas magazynowania, co należy ocenić jako tendencję pozytywną. W ostatnim roku analizy nowe zapasy w tych firmach były zastępowane nowymi partiami średnio co 15-64 dni. Okres ten mieści się w ramach, jakie charakterystyczne są dla podmiotów województwa pomorskiego, przy czym zauważyć należy, iż w przypadku firm tego regionu o dobrej kondycji ekonomiczno-finansowej średni okres odnowy zapasów wynosił w porównywalnym okresie 31 dni.

Przedstawiona w niniejszym opracowaniu analiza wskaźnikowa wiodących firm regionu powiatu malborskiego stanowi jedynie ramowe oraz ogólne spojrzenie na kondycję analizowanych przedsiębiorstw. Aby móc jednoznacznie oceniać poziom ich konkurencyjności i efektywność prowadzonej działalności gospodarczej należałoby przede wszystkim dokonać analizy na reprezentatywnej (zdecydowanie szerszej) grupie firm, w podziale na sektory działalności. Celem niniejszego opracowania nie była jednak tak szeroka analiza ekonomiczno-finansowa konkretnych grup podmiotów gospodarczych powiatu malborskiego. Przeprowadzona analiza jest bowiem tylko dopełnieniem zarysowanego w niniejszej części opracowania obrazu, stanowiącego odzwierciedlenie zmian gospodarczych zachodzących w minionych latach na obszarze powiatu malborskiego.

Tabela 7.5. Analiza aktywności o obrotowości wiodących przedsiębiorstw powiatu malborskiego

Analiza aktywności i obrotowości (wskazniki z uśrednieniem wartości bilansowych)		2002	2003	2004	2005	2006	2007
A) Firma produkcyjna							
1. Wskaźnik rotacji aktywów							
Przychody ogółem (wartość skumulowanych przychodów)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	0,53	0,83	1,45
Suma aktywów	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	24189661,76	38439052,27	66768051,18
2. Wskaźnik cyklu (rotacji) należności w dniach (t=365)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	50,00	32,01	18,52
Należności i rozszczenia x 365	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	1087048690,35	1251721305,60	1146329303,95
Przychody netto ze sprzedaży	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	21742834,24	36529186,01	64744973,69
3. Wskaźnik cyklu (rotacji) zapasów w dniach (t=365)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	95,40	60,97	37,57
Zapasy x 365	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	64744973,69	2379945167,80	2484720031,10
Przychody netto ze sprzedaży	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	21742834,24	36529186,01	64744973,69
B) Firma produkcyjno usługowa							
1. Wskaźnik rotacji aktywów							
Przychody ogółem (wartość skumulowanych przychodów)	1,24	1,36	1,44	1,37	1,40	1,36	1,36
Suma aktywów	160651240,50	176996203,93	217592712,37	240058864,69	294285958,70	351829693,48	351829693,48
2. Wskaźnik cyklu (rotacji) należności w dniach (t=365)	132,63	118,47	101,07	101,19	109,71	107,51	107,51
Należności i rozszczenia x 365	20501822400,60	2007862393,50	21519943381,35	25918013702,80	36154782496,30	36223150697,40	36223150697,40
Przychody netto ze sprzedaży	154584235,10	171274054,42	205800670,66	234404067,05	282904770,84	336611827,66	336611827,66
3. Wskaźnik cyklu (rotacji) zapasów w dniach (t=365)	23,48	19,76	15,93	16,73	16,78	15,47	15,47
Zapasy x 365	3629149740,00	3139843102,55	3415746310,55	4425390144,40	5069045740,75	5346982794,45	5346982794,45
Przychody netto ze sprzedaży	154584235,10	171274054,42	205800670,66	234404067,05	282904770,84	336611827,66	336611827,66
C) Firma produkcyjno usługowa							

Tabela 7.5. Analiza... (ciąg dalszy)

1. Wskaźnik rotacji aktywów	2,16	1,96	2,38	2,29	2,30	2,17
Przychody ogółem (wartość skumulowanych przychodów)	12403100,12	10934991,97	14917373,26	18313097,12	22452308,14	24434141,43
Suma aktywów	5755187,52	5416654,10	7138932,18	8851812,70	10643338,69	11912663,00
2. Wskaźnik cyklu (rotacji) należności w dniach (t=365)	71,57	68,42	44,17	48,12	52,29	48,08
Należności i rozszczenia x 365	840045320,95	607028809,95	688351229,70	1028356814,45	1172088514,65	1075542160,25
Przychody netto ze sprzedaży	11736857,14	10575599,98	14664860,86	17838549,92	21039990,65	23375944,05
3. Wskaźnik cyklu (rotacji) zapasów w dniach (t=365)	63,24	81,40	58,92	47,70	45,52	50,86
Zapasy x 365	742199968,05	979546152,85	748654471,10	953252859,55	962198250,35	1415514227,05
Przychody netto ze sprzedaży	11736857,14	10575599,98	14664860,86	17838549,92	21039990,65	23375944,05
D) Firma produkcyjna						
1. Wskaźnik rotacji aktywów	0,90	1,42	1,57	1,06	0,99	0,97
Przychody ogółem (wartość skumulowanych przychodów)	14260665,28	23065417,78	28432852,65	21312462,45	21222406,55	21848156,02
Suma aktywów	15821977,96	16772104,01	19471518,77	20754652,57	22290349,07	22583610,15
2. Wskaźnik cyklu (rotacji) należności w dniach (t=365)	120,34	73,03	57,25	70,61	67,31	76,35
Należności i rozszczenia x 365	1706901629,30	1633542308,70	1579121681,05	1392731408,85	1421147228,25	1851406775,45
Przychody netto ze sprzedaży	14183524,57	22871259,10	28057412,89	21044084,22	20902614,48	21430177,62
3. Wskaźnik cyklu (rotacji) zapasów w dniach (t=365)	140,47	75,62	46,56	51,98	55,40	63,71
Zapasy x 365	1992320551,55	1466534040,2	1146432248,55	1041203708,50	1274662143,25	1456056609,35
Przychody netto ze sprzedaży	14183524,57	22871259,10	28057412,89	21044084,22	20902614,48	21430177,62

Źródło: obliczenia własne na podstawie sprawozdań finansowych podmiotów objętych badaniem.

8. Spełnienie założeń Strategii Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Malborskiego na lata 2002-2012 świetle badań jakościowych⁴⁴

Ocena poziomu realizacji Strategii została przeprowadzona w ramach wywiadów z lokalnymi liderami. Zapytano respondentów, na ile, ich zdaniem, spełniane są obecnie założenia strategii powiatu malborskiego na lata 2002-2012. Strategia ukierunkowana jest na realizację celów w pięciu obszarach tj.:

- **Gospodarka** – priorytetem jest stworzenie warunków dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości wraz z rolnictwem i jego najbliższym otoczeniem, co przyczyni się do powstania nowych miejsc pracy. Priorytet ten powinien być wsparty działaniami na rzecz turystyki.
- **Przestrzeń** – priorytetem przestrzennym są działania zmierzające do integracji samorządów lokalnych oraz tworzenia przestrzennej oferty inwestycyjnej powiatu. Dla realizacji powyższego priorytetu za niezbędne określono działania na rzecz rozwoju sieci dróg na terenie powiatu.
- **Społeczność** - społecznym priorytetem jest stworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy oraz podejmowanie działań dla poprawy funkcjonowania i rozwoju placówek służby zdrowia. Powyższy priorytet winien być wsparty działaniami na rzecz poprawy funkcjonowania placówek oświatowych w powiecie malborskim.
- **Ekologia** – priorytetem w obszarze ekologicznym są działania na rzecz uzupełnienia infrastruktury technicznej ochrony środowiska z dostosowaniem do przepisów Unii Europejskiej oraz melioracji Żuław i działania na rzecz podniesienia świadomości społeczeństwa w zakresie zachowań ekologicznych.
- **Infrastruktura** – priorytetem w obszarze infrastruktury są działania na rzecz poprawy sieci komunikacyjnej oraz działania na rzecz rozbudowy tzw. infrastruktury około biznesowej. Istotnym elementem realizacji tego priorytetu są działania w kierunku zabezpieczenia przeciwpowodziowego.

Odwołując się do tych priorytetów respondenci zgodnie twierdzą, że ogólne założenia strategii spełniają się w dzisiejszym powiecie malborskim.

- **Gospodarka** – respondenci zgadzają się, że w ostatnich latach rozkwitł w powiecie sektor MSP, rozwinęła się także turystyka.
- **Przestrzeń** – pojawiają się pojedyncze głosy na temat braku integracji samorządów lokalnych. Badani przyznają za to, że władze starają się rozbudowywać sieć dróg.

⁴⁴ Raport z wyników badania jakościowego przeprowadzonego przez PBS DGA Sp. z o.o. na terenie Malborka w dniach 21-22.07.2009 r.

- ♦ **Spoleczność** – w tej dziedzinie największą uwagę respondentów przyciągają działania na rzecz służby zdrowia. Z pozytywnym przyjęciem spotkała się prywatyzacja zadłużonego szpitala. Bardzo dobrze oceniono także udział malborskiego PUP w procesie tworzenia miejsc pracy.
- ♦ **Ekologia** – powiat podejmuje działania w tych kierunkach.
- ♦ **Infrastruktura** – powiat podejmuje działania w tych kierunkach.

Respondenci nie potrafili jednoznacznie odpowiedzieć, na ile gospodarka powiatu spójna jest we wszystkich gminach.

Zdaniem badanych naturalnym jest, że miasto rozwija się gospodarczo lepiej niż tereny wiejskie. Wynika to chociażby z potencjału ludzkiego, intelektualnego. Jednak w przypadku powiatu widać także rozwój gmin poza Malborkiem. Niewykluczone, że dzięki realizacji wielu projektów unijnych skierowanych na tereny wiejskie będą one miały szansę na szybszy rozwój gospodarczy.

Okazuje się, że również pomiędzy poszczególnymi gminami widać znaczące różnice w rozwoju. Lepiej rozwijają się te gminy, w których od wielu lat zarządzają ci sami, dobrzy wójtowie. Bogatsze są także gminy, w których dominują większe gospodarstwa oraz te dobrze skomunikowane z Malborkiem. Do bardziej rozwiniętych gmin respondenci zaliczają: Miłoradz, Stare Pole, Lichnowy.

Podsumowanie

Raport „Gospodarka Powiatu Malborskiego Wczoraj” zawiera zarówno analizę danych pierwotnych, jak również danych wtórnych, związanych z kształtowaniem się sytuacji społeczno-gospodarczej w powiecie malborskim oraz na terenie poszczególnych jego gmin. Autorzy opracowania podjęli się analizy nie tylko ilościowych danych statystycznych tworzących retrospektywny obraz zmian zachodzących w powiecie malborskim, ale także w celu głębszego zrozumienia zjawisk tam zachodzących - wykorzystali informacje o charakterze jakościowym.

Analiza zasobów ludzkich na terenie powiatu malborskiego podkreśla problem, przed jakim stoją nie tylko regiony naszego kraju, ale cała gospodarka Polski oraz większość rozwiniętych gospodarek Europy Zachodniej. Faktem oraz jednocześnie niepodważalnym problemem naszej przyszłości jest „starzejące się społeczeństwo” i opisana w niniejszym raporcie zmiana struktury wiekowej ludności. Jak zostało podkreślone w opracowaniu, wzrasta w ostatnich latach również na terenie powiatu malborskiego procentowy wskaźnik udziału ludności powyżej 50-tego roku życia w strukturze ludności tego regionu. Warto również podkreślić, iż analiza porównawcza struktury ludności według grup ekonomicznych wykazuje zbieżność sytuacji mającej miejsce w analizowanym powiecie i całym województwie pomorskim.

Charakterystyczne dla gospodarek rozwijających się tendencje zmian w strukturze produkcja – handel – usługi nie omijają również badanego obszaru powiatu malborskiego. Jak zostało podkreślone w niniejszym opracowaniu, w analizowanym regionie blisko 55% ogółu pracujących związanych jest z sektorem usług. Długookresowa analiza zatrudnienia w powiecie wskazuje również na spadek zatrudnienia w rolnictwie i jego wzrost w sektorze przemysłowym. Pomimo tych, jakby się mogło wydawać pozytywnych tendencji, jakie obserwowane są w powiecie malborskim, w całym objętym analizą okresie występuje na tym obszarze bardzo wysoka stopa bezrobocia rejestrowanego. Co prawda tendencję zmiany stopy bezrobocia charakteryzuje w ostatnich 5 latach trend malejący, jednak jej nominalna wysokość - zarówno w odniesieniu do danych wojewódzkich, jak również ogólnopolskich powinna budzić istotny niepokój.

Ciekawe okazały się również wyniki przeprowadzonych na potrzeby niniejszego raportu badań jakościowych, które wskazują, iż z jednej strony malborska oferta edukacyjna w dużym stopniu odzwierciedla potrzeby pracodawców, z drugiej zaś artykułują oni brak wystarczającej liczby szkół zawodowych. Wyniki tych badań okazały się zbieżne z analizą deficytowych zawodów, jakie występują na terenie powiatu malborskiego. W rzeczywistości poszukiwani są nie tylko pracownicy szczebla średniego kierownictwa oraz administracji, ale w szczególności: spawacze, ślusarze, pracownicy budowlani, elektronicy i pracownicy z branży spożywczej i tu-

rystycznej. Takie głosy możemy jednak usłyszeć ze strony wielu polskich pracodawców, którzy często narzekają na brak wykwalifikowanej kadry pracowniczej. Problemy dla polskich przedsiębiorców potęgowane były w ostatnich latach również migracją doświadczonych pracowników do firm zlokalizowanych na terenie innych państw UE.

Z punktu oceny warunków prowadzenia biznesu na terenie powiatu malborskiego podkreślić należy wyniki badań wskazujące na to, iż koszty prowadzenia działalności gospodarczej w powiecie malborskim są o 37% niższe w porównaniu z aglomeracją trójmiejską. Atrakcyjny obszar inwestycyjny w ostatnim 12-leciu utożsamiany jest z miejską aglomeracją Malborka. Miasto to zostało już w 1997 roku uznane przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową za jedno z dwunastu najbardziej atrakcyjnych dla potencjalnych inwestorów średniej wielkości miast Polski. Nie powinien zatem dziwić fakt, iż jak zostało przedstawione w raporcie, od 2002 roku sukcesywnie rośnie na terenie powiatu malborskiego liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Ponad 93% jednostek gospodarczych tego obszaru to przedsiębiorstwa działające w sektorze prywatnym, zaś 78% ogółu funkcjonujących podmiotów stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Nie jest również odstępstwem od sytuacji mającej miejsce w skali ogólnopolskiej fakt, iż w powiecie malborskim największy udział przedsiębiorstw zlokalizowanych jest w gminach miejskich, stanowiących nie tylko centra urbanistyczne, ale również centra edukacyjne oraz biznesowe.

Przeprowadzone w niniejszym raporcie badanie dotyczące skali i intensyfikacji procesów upadłościowych mających miejsce w powiecie malborskim nie wskazało na istotne zagrożenie natężenia tego zjawiska w badanym regionie. Ostatnia odnotowana tam upadłość miała bowiem miejsce w marcu 2008 roku, zaś pozostałe dane dotyczące procesów upadłościowych obejmują wyłącznie lata 2001-2006. Przeprowadzone w ostatniej części badania wskaźnikowe sprawozdań finansowych celowo dobranej grupy wiodących podmiotów analizowanego regionu wskazuje, iż są na tym obszarze prężne, dobrze prosperujące przedsiębiorstwa, które wykorzystując również lokalne warunki prowadzenia biznesu dają sobie radę nawet w czasach kryzysu na rynkach finansowych. Przeprowadzona w tej części opracowania analiza finansowa przedsiębiorstw powiatu malborskiego została wzbogacona odniesieniem osiągniętych przez te podmioty wyników do wyników charakterystycznych dla dobrze prosperujących firm regionu województwa pomorskiego. Taka analiza może stanowić istotnie bogate źródło wiedzy nie tylko dla Czytelników, którzy zapoznają się z niniejszym raportem na poziomie wiedzy ogólnogospodarczej, ale również są specjalistami z zakresu finansów przedsiębiorstw.

Reasumując, przedstawione w opracowaniu badania stanowią strategiczną diagnozę rozwoju powiatu malborskiego, ze szczególnym uwzględnieniem zmian zachodzących na tym obszarze w latach 2004-2008. Raport ten stanowi syntetyczny obraz potencjału zasobowego, społecznego, a także instytucjonalno-biznesowego, jaki charakterystyczny jest dla gospodarki tego regionu. Wyniki raportu stanowią podstawę do dalszych badań nad przyszłymi kierunkami rozwoju tego regionu.

Aneks - Syntetyczna charakterystyka powiatu malborskiego

Powiat Malborski stanowi łącznie 84 miejscowości

Liczba ludności w powiecie na dzień 31.12.2008 r. wg stałego miejsca zameldowania wynosi 63.049 osób, co stanowi 2,8% łącznej liczby ludności w województwie pomorskim. Powierzchnia powiatu wynosi 494 km². Powiat malborski charakteryzuje średnia gęstość zaludnienia wynoszącą 128 os./km², co stanowi nieznacznie wyższą wartość w porównaniu do gęstości zaludnienia występującej na obszarze województwa pomorskiego – 121 os./km², a także w całej Polsce - 122 os./km².

Poza miastami Malbork oraz Nowy Staw, najwyższym wskaźnikiem gęstości zamieszkania charakteryzuje się gmina Stare Pole (59 osób na km²), najniższym zaś wskaźnikiem obszar wiejski gminy Nowy Staw - tj. 31 osób na km².

Obszar powiatu malborskiego charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem powierzchni użytków rolnych w stosunku do całej powierzchni powiatu. Średni wskaźnik dla całego powiatu malborskiego wynosi 83% (przy średniej dla województwa pomorskiego na poziomie 50%, a dla całego kraju 58%). Wśród gmin powiatu malborskiego najwyższym wskaźnikiem udziału użytków rolnych charakteryzuje się gmina Miłoradz (95%) i Lichnowy (91%), natomiast najniższym Stare Pole (78%).

Powiat malborski charakteryzuje się również wysoką stopą bezrobocia. O ile dla całego kraju na koniec czerwca 2009 roku wskaźnik ten wyniósł 10,7%, w województwie pomorskim jeszcze mniej, bo 10,1%, o tyle w powiecie malborskim kształtował się on na poziomie 20,0%. Największa liczba bezrobotnych osób została odnotowana w mieście Malbork.

Miasto Malbork

Powierzchnia gminy miejskiej Malbork wynosi 17 km², w mieście mieszka ponad 38 tys. osób. Średnia gęstość zaludnienia na dzień 31.12.2008 r. znacznie przekracza poziom przeciętny dla powiatu malborskiego i wynosi 2.256 os./km². Miasto Malbork wchodzi w skład dwóch jednostek fizyczno-geograficznych Polski tj. Żuław Wiślanych i Pojezierza Iławskiego.

Miasto charakteryzuje się zdecydowanie niższym niż przeciętny w powiecie wskaźnikiem udziału użytków rolnych, który jest na poziomie 35%.

Aktywność gospodarcza firm zlokalizowanych na terenie Malborka jest zróżnicowana zarówno pod względem form prawnych, jak i rodzajów prowadzonych działalności gospodarczych. Pod względem tego ostatniego kryterium dominujące znaczenie mają firmy działające w branży handlowej oraz naprawach, a także w przetwórstwie przemysłowym i budownictwie.

Gmina wiejska Malbork

Powierzchnia gminy wiejskiej Malbork wynosi 101 km². W gminie mieszka 4.128 osób. Granice gminy wyznaczone są przez koryta rzeki Nogat i Święta. Gminę tworzy 16 sołectw. Obszar ten charakteryzuje się jednym z niższych wskaźników udziału użytków rolnych do całkowitej powierzchni, wynoszącym 82%. Blisko połowę tych gruntów użytkują duże spółki rolne. Na tle pozostałych gmin wiejskich powiatu malborskiego, jest to gmina o średniej gęstości zaludnienia, wynoszącej 41 os./km².

Gmina wiejska Malbork ma charakter rolniczy, działalność przemysłowa jest słabo rozwinięta, a wśród działalności gospodarczych dominują usługi budowlane, rolnicze, transportowe, handlowe oraz naprawy samochodów. Atutem tego obszaru są niewątpliwie atrakcyjne tereny inwestycyjne, które usytuowane są pomiędzy miastem Malbork a gminą Sztum.

Gmina Nowy Staw

Miasto i gmina Nowy Staw położone są na północ od Malborka, na wschodnich krańcach województwa pomorskiego, wśród terenów Wielkich Żuław. Gmina zajmuje obszar 115 km², zaś wspólnotę samorządową tworzy 17 jednostek. Liczba ludności wynosi 7.812 mieszkańców, z czego 56% mieszka w mieście Nowy Staw.

Podstawę gospodarki gminy Nowy Staw stanowi rolnictwo, gdyż grunty gminy (tzw. mady) należą do najurodzajniejszych na terenie Pomorza. Użytki rolne zajmują 85,2% powierzchni gminy. Także w samym mieście Nowy Staw użytki rolne stanowią ponad 55% powierzchni. Poza rolnictwem mieszkańcy utrzymują się także z prowadzonej własnej działalności gospodarczej.

Gmina Stare Pole

Gmina wiejska Stare Pole położona jest na terenie Żuław Wiślanych i graniczy bezpośrednio z województwem warmińsko-mazurskim. Zajmuje obszar 79 km², zaś w jej skład wchodzi 12 sołectw. Na terenie gminy zamieszkuje 4.653 osób. Około 40% ludności - tj. 1.853 osoby (wg stanu na 31.XII.2008) mieszka w Starym Polu.

Działalność gospodarcza gminy oparta jest na rolnictwie i powiązaną z nim działalnością usługową. Gmina charakteryzuje się licznymi walorami krajobrazowymi i stanowi w dużej części atrakcyjny teren rekreacyjno-turystyczny. Istnieją tu ponadto korzystne warunki dla rozwoju agroturystyki i ekoturystyki, sportów wodnych oraz wypoczynku nadwodnego, wynikające głównie z dogodnego położenia gminy - przy trasie żeglownej śródlądowej wiodącej Nogatem, łączącej szlak Noteci i Wisły z Kaliningradem – poprzez Zalew Wiślany.

Gmina Lichnowy

Gmina wiejska Lichnowy położona jest w północno-wschodniej części województwa pomorskiego, w zlewni rzeki Wisły i dorzecza Nogatu, w regionie Wielkich Żuław Wiślanych. Powierzchnia gminy wynosi 89 km². Na jej terenie mieszka 4.686 osób. Gminę tworzy 10 sołectw. Aż 91% jej obszaru stanowią użytki rolne. Jest to tym samym teren o korzystnych warunkach dla rozwoju produkcji rolnej i hodowli bydła.

Gmina Lichnowy charakteryzuje się ponadto dobrym połączeniem kolejowym łączącym ją z aglomeracją gdańską oraz innymi ośrodkami miejskimi. Gmina Lichnowy, z racji korzystnego swojego położenia, ma także liczne walory turystyczne. Położona jest bowiem na terenie Środkowo-żuławskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Z racji podmokłego terenu, zaledwie 0,18% jej powierzchni stanowią lasy. Wśród funkcjonujących na jej obszarze podmiotów gospodarczych dominującą część stanowią działalności gospodarcze osób fizycznych, związane bezpośrednio z produkcją rolną.

Gmina Miłoradz

Gmina wiejska Miłoradz położona jest w dolinie Wisły i Nogatu, na terenie Żuław Wiślanych. Jej obszar zajmuje 94 km², z czego ponad 85% stanowią użytki rolne. Są to ziemie o wysokich możliwościach produkcyjnych. Na terenie gminy mieszka 3.410 mieszkańców. Tworzy ją dziewięć jednostek samorządowych.

Na terenie gminy Miłoradz znajdują się obszary i obiekty podlegające różnym formom ochrony prawnej – obszary chronionego krajobrazu, rezerваты i pomniki przyrody. Warto również podkreślić, iż gmina jest typowo rolnicza i słabo zalesiona.

Działalność gospodarcza prowadzona jest tu zazwyczaj w branży budowlanej lub handlowej. W strukturze działalności występują także usługi gastronomiczne, pielęgniarские, rehabilitacyjne, fryzjerskie, a także transportowe.

Syntetycznej oceny poziomu rozwoju powiatu malborskiego można dokonać na podstawie oceny poziomu zurbanizowania. Ocena taka może być dokonana w kilku płaszczyznach:

- ♦ demograficznej – na podstawie odsetka ludności zamieszkującej w miastach,
- ♦ ekonomicznej – przejawiającej się np. poprzez wzrost odsetka ludności zatrudnionej poza rolnictwem, w przemyśle lub tylko w usługach,
- ♦ społecznej – upowszechnianie się tzw. „miejskiego stylu życia”,
- ♦ przestrzennej – wzrost obszarów miejskich.

Poziom rozwoju określony przez poziom zurbanizowania powiatu malborskiego w płaszczyźnie demograficznej mierzony wskaźnikiem udziału liczby ludności w miastach do ogólnej liczby ludności (wg miejsca zamieszkania) kształtuje się dla powiatu malborskiego na poziomie zbliżonym do przeciętnego w województwie pomorskim i wynosił na koniec 2008 roku 67,8%.

Tabela 1. Udział ludności w miastach (wg stałego miejsca zameldowania) w województwie pomorskim i powiecie malborskim w latach 2004 i 2008

	2004	2008
Województwo pomorskie	67,2	66,2
Powiat malborski	67,2	67,8

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Interesującym jest fakt, iż o ile w skali całego województwa obserwuje się niewielki spadek wskaźnika w porównaniu z rokiem 2004 (z 67,2% na 66,2%) o tyle jego poziom w odniesieniu do powiatu malborskiego nieznacznie wzrósł. Oceniając poziom tego wskaźnika warto też podkreślić, że zarówno dla całego województwa pomorskiego jak i dla powiatu wskaźnik ten jest wyższy niż przeciętnie dla obszaru całego kraju, który w wymienionych wyżej latach utrzymywał się na poziomie 61%.

Poziom zurbanizowania w płaszczyźnie ekonomicznej ocenić można na podstawie kształtowania się trzech wskaźników liczby osób pracujących poza rolnictwem, liczby osób pracujących w usługach w stosunku do łącznej liczby osób pracujących oraz udziału osób pracujących w przemyśle.

Tabela 2. Udział ludności zatrudnionej w sektorze rolniczym, przemysłowym i usługowym w Polsce, województwie pomorskim oraz powiecie malborskim w latach 2004 i 2007 (brak danych 2008)

	2004	2007	2004	2007	2004	2007
	w sektorze rolniczym		w sektorze przemysłowym		w usługach	
Polska	21,9	bd	29,2	bd	48,9	bd
Województwo pomorskie	12,2	11,1	31,3	33,0	56,5	55,9
Powiat malborski	17,1	15,9	29,2	30,4	54,0	53,7

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Tendencje w tym zakresie w latach 2004 i 2007 w kraju w województwie i powiecie malborskim są zbieżne, obserwuje się stopniowy wzrost wskaźnika zatrudnionych poza rolnictwem, przy czym jednocześnie należy odnotować fakt, iż dla powiatu malborskiego wskaźnik ten jest wyższy niż przeciętnie w kraju, ale niższy niż w całym województwie pomorskim.

Drugi z analizowanych wskaźników, charakteryzujący poziom zurbanizowania w płaszczyźnie ekonomicznej poprzez odsetek osób pracujących w usługach, wskazuje na niezmienną tego zjawiska zarówno w powiecie jak i całym pomorskim. Jednocześnie należy podkreślić, że zarówno dla województwa jak i powiatu wskaźnik ten jest wyższy niż przeciętnie w kraju (dotyczy tylko roku 2004).

Nie ma także istotnego zróżnicowania wskaźnik zurbanizowania na podstawie liczby ludności pracującej w przemyśle. W powiecie malborskim zarówno poziom wskaźnika jak i jego tendencja są zbieżne ze wskaźnikami dla całego kraju, przy czym w tym przypadku należy zwrócić uwagę, że poziom wskaźnika jest niższy niż w województwie pomorskim.

Poziom zurbanizowania w płaszczyźnie przestrzennej jest niezmienny: dwie gminy miejskie - Malbork i Nowy Staw łącznie zajmują powierzchnię 22 km², co stanowi 4,5 % powierzchni powiatu i jest to poziom stały w badanym okresie. Jednocześnie jest to identyczny poziom jak dla całego kraju i niższy od poziomu w województwie pomorskim, który wynosi 5,2% (niezmiennie w latach 2004 i 2008).

Uprzemysłowienie powiatu malborskiego ocenić można także na podstawie wartości produkcji sprzedanej sektorów przemysł i budownictwo przypadającej na 1 mieszkańca. Wg danych GUS dla tzw. podregionu starogardzkiego (6 powiatów) wartość tego wskaźnika w powiecie malborskim jest niewielka i wynosiła w roku 2004 - 7590 PLN zaś w 2007 - 9503 PLN. Niższy poziom w podregionie starogardzkim reprezentują tylko powiat sztumski i kościerski, natomiast wyższy poziom w kolejności dotyczy powiatu starogardzkiego 15 462 PLN w 2007 roku. Warto też podkreślić dość istotny wzrost tego wskaźnika (o około 25% w analizowanych latach). Mimo to jest on jednak niższy od wzrostu w skali całego województwa (35%) oraz kraju (31%).

Spis tabel

- 1.1. Struktura ilościowa gruntów powiatu malborskiego / 20
- 1.2. Jeziora i zbiorniki wodne na terenie powiatu malborskiego / 22
- 1.3. Oczyszczalnie ścieków i gospodarka odpadami w powiecie malborskim / 23
- 2.1. Ludności powiatu malborskiego wg miejsca zameldowania i płci w latach 2004-2008 / 28
- 2.2. Ludność w Polsce, województwie pomorskim i powiecie malborskim w latach 2004-2008 wg stałego miejsca zameldowania w podziale na miasto i wieś / 29
- 2.3. Ludność wg stałego miejsca zameldowania na 1 km² w powiecie malborskim w latach 2004-2008 / 30
- 2.4. Przyrost naturalny w powiecie malborskim w latach 2004-2008 / 30
- 2.5. Ludność powiatu malborskiego wg grup wieku w latach 2004-2008 (wg faktycznego miejsca zamieszkania) / 31
- 2.6. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w województwie pomorskim i w powiecie malborskim w latach 2004-2008 / 32
- 2.7. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w gminach powiatu malborskiego w latach 2004-2008 / 33
- 2.8. Wskaźnik obciążenia demograficznego w Polsce, woj. pomorskim oraz w powiecie malborskim w latach 2004-2008 / 34
- 2.9. Pracujący w głównym miejscu pracy w Polsce, województwie pomorskim, powiecie malborskim oraz gminach powiatu malborskiego w latach 2004-2008 / 35
- 2.10. Pracujący wg sektorów ekonomicznych w Polsce, województwie pomorskim oraz w powiecie malborskim w latach 2004-2008 / 36
- 2.11. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie malborskim na tle województwa pomorskiego i Polski w tysiącach osób w latach 2004-2009 (stan na 30.06.2009) / 38
- 2.12. Stopa bezrobocia w powiecie malborskim na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2004-2009 (stan na 30.06.2009) / 39
- 2.13. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie malborskim wg poziomu wykształcenia w latach 2004-2009 (stan na 30.06.2009) / 40
- 2.14. Zarejestrowani bezrobotni w gminach powiatu malborskiego w latach 2004-2009 (stan na 30.06.2009) / 40
- 2.15. Zarejestrowani bezrobotni wg wieku na terenie powiatu malborskiego w latach 2004-2009 (stan na 30.06.2009) / 41
- 2.16. Liczba ofert pracy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Malborku na dzień 30.06.2009 / 41
- 2.17. Zgłoszone do PUP w Malborku oferty pracy w 2008 r. (ponad 10 ofert) / 42
- 2.18. Liczba bezrobotnych przypadających na jedną ofertę pracy w wybranych powiatowych urzędach pracy w I półroczu 2009 / 49

- 2.19. Szkolnictwo w powiecie malborskim w latach 2006-2008 / 51
- 2.20. Poziom wynagrodzeń przypadających na 1 mieszkańca w latach 2004 i 2008 / 53
- 2.21. Powierzchnia użytkowa mieszkań przypadająca na 1 osobę w latach 2004 i 2008 / 53
- 2.22. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach domowych oraz miesięczne wydatki w latach 2006-2008 / 54
- 3.1. Drogi publiczne w powiecie malborskim / 56
- 4.1. Obiekty i tereny chronione, obszary zasobowe, baza turystyczna i obiekty zabytkowe w powiecie malborskim / 71
- 5.1. Analiza porównawcza dynamiki zmian liczby zarejestrowanych jednostek gospodarczych w Polsce, na obszarze województwa pomorskiego oraz na terenie powiatu malborskiego w latach 2002-2008 / 81
- 5.2. Podmioty gospodarcze w powiecie malborskim (0-9 pracowników) na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2002-2008 / 84
- 5.3. Podmioty gospodarcze w powiecie malborskim (10-49 pracowników) na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2002-2008 / 85
- 5.4. Podmioty gospodarcze w powiecie malborskim (50-249 pracowników) na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2002-2008 / 86
- 5.5. Podmioty gospodarcze w powiecie malborskim (250-999 pracowników) na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2002-2008 / 87
- 5.6. Upadłości przedsiębiorstw w powiecie malborskim według danych KRS w latach 2001-2008 / 90
- 5.7. Upadłości przedsiębiorstw w województwie pomorskim według danych MSiG w pierwszym półroczu 2009 r. / 91
- 6.1. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenie gminy miejskiej Malbork w latach 2002-2008 / 94
- 6.2. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenie gminy wiejskiej Malbork w latach 2002-2008 / 96
- 6.3. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenie miasta Nowy Staw w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Staw w latach 2002-2008 / 99
- 6.4. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na obszarach miejskich w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Staw w latach 2002-2008 / 101
- 6.5. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na obszarach wiejskich w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Staw w latach 2002-2008 / 103
- 6.6. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych w gminie wiejskiej Stare Pole w latach 2002-2008 / 106
- 6.7. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych w gminie wiejskiej Lichnowy w latach 2002-2008 / 109
- 6.8. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych w gminie wiejskiej Miłoradz w latach 2002-2008 / 111

-
- 7.1. Analiza płynności finansowej wiodących firm powiatu malborskiego / 115
  - 7.2. Analiza rentowności obrotu wiodących firm powiatu malborskiego / 121
  - 7.3. Analiza produktywności majątku wiodących firm powiatu malborskiego / 124
  - 7.4. Analiza poziomu zadłużenia we wiodących firmach powiatu malborskiego / 130
  - 7.5. Analiza aktywności o obrotowości wiodących przedsiębiorstw powiatu malborskiego / 136

Spis wykresów

- 2.1. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w powiecie malborskim w latach 2004-2008 / 32
- 2.2. Stopa bezrobocia w Powiecie Malborskim na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2004-2009 (stan na 30.06.2009) / 39
- 2.3. Bezrobotni według wielkich grup zawodów, zarejestrowani w powiatowych urzędach pracy województwa pomorskiego w dniu 30.06.2009 r / 44
- 2.4. Oferty pracy zgłoszone do powiatowych urzędów pracy województwa pomorskiego według wielkich grup zawodów (stan na 30.06.2009) / 44
- 2.5. Ludność mieszkańców w wybranych powiatach województwa pomorskiego na dzień 30.03.2009 r / 47
- 2.6. Ludność w miastach w % ogółu ludności w wybranych powiatach województwa pomorskiego na dzień 30.03.2009 r / 47
- 2.7. Pracujący w sektorze usług w % pracujących w wybranych powiatach województwa pomorskiego na dzień 31.12.2008 r / 48
- 2.8. Stopa bezrobocia w wybranych powiatach województwa pomorskiego na dzień 30.06.2009 r / 48
- 2.9. Liczba ofert pracy zgłoszonych do wybranych powiatowych urzędów pracy w I półroczu 2009 r / 49
- 3.1. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiecie malborskim na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2002-2007 [zł] / 64
- 3.2. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie malborskim w latach 2004-2007 [mln zł] / 64
- 4.1. Obiekty zbiorowego zakwaterowania w powiecie malborskim w latach 2003-2008 / 73
- 4.2. Miejsca noclegowe ogółem w powiecie malborskim w latach 2003-2008 / 73
- 4.3. Korzystający z noclegów ogółem oraz korzystający z noclegów turyści zagraniczni w powiecie malborskim w latach 2003-2008 / 74
- 4.4. Obiekty zbiorowego zakwaterowania na 1000 ludności w powiecie malborskim na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2003-2008 / 74
- 5.1. Jednostki gospodarcze zarejestrowane w powiecie malborskim w latach 2002-2008 według sektorów własności (publiczny, prywatny) / 79
- 5.2. Jednostki gospodarcze zarejestrowane w województwie pomorskim w latach 2002-2008 (podmioty gospodarcze ogółem) / 80
- 5.3. Zmiany liczby spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego na tle liczby zarejestrowanych w powiecie malborskim spółek handlowych ogółem w latach 2002-2008 / 82
- 5.4. Podmioty gospodarcze w powiecie malborskim według klas wielkości (liczba osób zatrudnionych – 0-9 os.) w latach 2002-2008 / 84

- 5.5. Podmioty gospodarcze w powiecie malborskim według klas wielkości (liczba osób zatrudnionych – 10-49 os.) w latach 2002-2008 / 85
- 5.6. Podmioty gospodarcze w powiecie malborskim według klas wielkości (liczba osób zatrudnionych – 50-249 os.) w latach 2002-2008 / 85
- 5.7. Podmioty gospodarcze w powiecie malborskim według klas wielkości (liczba osób zatrudnionych – 250-999 os.) w latach 2002-2008 / 86
- 5.8. Analiza zmiany liczby podmiotów w sektorze prywatnym w sześciu gminach powiatu malborskiego w latach 2002-2008 / 88
- 5.9. Analiza zmiany liczby podmiotów w sektorze prywatnym w sześciu gminach powiatu malborskiego w latach 2002-2008 / 88
- 6.1. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenie gminy miejskiej Malbork w latach 2002-2008 / 95
- 6.2. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenie gminy miejskiej Malbork w 2008 r. w odniesieniu do 2002 r. / 95
- 6.3. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenie gminy wiejskiej Malbork w latach 2002-2008 / 97
- 6.4. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenie gminy wiejskiej Malbork w 2008 r. w odniesieniu do 2002 r. / 98
- 6.5. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenie miasta Nowy Staw w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Staw w latach 2002-2008 / 100
- 6.6. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenie miasta Nowy Staw w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Staw w 2008 r. w odniesieniu do 2002 r. / 100
- 6.7. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenach miejskich w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Staw w latach 2002-2008. / 102
- 6.8. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenach miejskich w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Staw w 2008 r. w odniesieniu do 2002 r. / 102
- 6.9. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenach wiejskich w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Staw w latach 2002-2008 / 104
- 6.10. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenach wiejskich w gminie miejsko-wiejskiej Nowy Staw w 2008 r. w odniesieniu do 2002 r. / 105
- 6.11. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych w gminie wiejskiej Stare Pole w latach 2002-2008 / 107
- 6.12. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych w gminie wiejskiej Stare Pole w 2008 r. w odniesieniu do 2002 r. / 108
- 6.13. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych w gminie wiejskiej Lichnowy w latach 2002-2008. / 110
- 6.14. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych w gminie wiejskiej Lichnowy w 2008 r. w odniesieniu do 2002 r. / 110
- 6.15. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych w gminie wiejskiej Miłoradz w latach 2002-2008 / 112

- 6.16. Zmiana profilu działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych w gminie wiejskiej Miłoradz w 2008 r. w odniesieniu do 2002 r. 113
- 7.1. Płynność finansowa I, II, III stopnia wiodących firm powiatu malborskiego w latach 2002-2007 / 118
- 7.2. Płynność finansowa I, II, III stopnia wiodących firm powiatu malborskiego w latach 2002-2007 / 119
- 7.3. Płynność finansowa I, II, III stopnia wiodących firm powiatu malborskiego w latach 2002-2007 / 119
- 7.4. Analiza rentowności obrotu działalności gospodarczej wiodących firm powiatu malborskiego / 123
- 7.5. Analiza rentowności obrotu działalności gospodarczej wiodących firm powiatu malborskiego / 123
- 7.6. Analiza rentowności obrotu działalności gospodarczej wiodących firm powiatu malborskiego / 124
- 7.7. Analiza produktywności majątku wiodących firm powiatu malborskiego / 129
- 7.8. Analiza produktywności majątku wiodących firm powiatu malborskiego / 129
- 7.9. Analiza produktywności majątku wiodących firm powiatu malborskiego / 129
- 7.10. Analiza poziomu zadłużenia firm powiatu malborskiego / 132
- 7.11. Analiza poziomu zadłużenia firm powiatu malborskiego / 132
- 7.12. Analiza aktywności i obrotowości wiodących firm powiatu malborskiego / 134
- 7.13. Analiza aktywności i obrotowości wiodących firm powiatu malborskiego / 134
- 7.14. Analiza aktywności i obrotowości wiodących firm powiatu malborskiego / 134

Spis rysunków

- 2.1. Zawody deficytowe w powiecie malborskim w opinii uczestników badania jakościowego / 46
- 3.1. Co może zachęcać, a co zniechęcać firmy do inwestowania w Malborku / 60
- 3.2. Działania władz powiatu malborskiego w opinii uczestników badania / 67
- 4.1. Schemat systemu Pętli Żuławskiej – rozwój turystyki wodnej / 76
- 5.1. Liderzy biznesu w powiecie malborskim według wskazań respondentów badania opinii publicznej – lipiec 2009 r. / 87
- 5.2. Geograficzna intensyfikacja aktywności gospodarczej w gminach powiatu malborskiego w 2008 r. / 89

Bibliografia

1. Antonowicz P.: *Metody oceny i prognoza kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw*, Wyd. Oddk, Gdańsk 2007,
2. Antonowicz P.: *Upadłości przedsiębiorstw w Polsce w 2007 r. oraz w I połowie 2008 r.*, Wyd. Assembly, Nowy Sącz 2009,
3. Bank Danych Regionalnych GUS,
4. Biuletyn Informacji Publicznej Przedsiębiorstwa Nogat Sp. z o.o. w Kałdowie Wsi,
5. Dane Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku, 2007 r.,
6. Dane Krajowego Rejestru Sądowego,
7. Dane Kuratorium Oświaty w Gdańsku,
8. Dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej
9. Dane Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej,
10. Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku,
11. Dane Urzędu Miasta w Malborku,
12. Informator Gospodarczy Malborka,
13. Malbork. Rokowania dla stacji uzdatniania i kieszeni mieszkańców – „wodociągi” pożyczą, miasto dołoży, Dziennik Bałtycki,
14. Monitor Sądowy i Gospodarczy,
15. Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie pomorskim w 2008 r. WUP w Gdańsku. Gdańsk 2009,
16. Ocena stanu sanitarno-higienicznego powiatu malborskiego za 2008 rok, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Malborku,
17. Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej, Gdańsk 2008,
18. Powiat malborski. Nie będzie wielomilionowej inwestycji wodno-kanalizacyjnej z udziałem czterech gmin, Dziennik Bałtyki,
19. Powiatowy Program na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej na lata 2007-2013,
20. Program Ochrony Środowiska Powiatu Malborskiego, Zakład Geologii Stosowanej Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa, Warszawa 2004,
21. Programu Ochrony Środowiska Miasta Malborka na lata 2004-2008 z perspektywą do roku 2012,
22. Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie malborskim w 2008 roku – część diagnostyczna, PUP w Malborku, marzec 2009,
23. Raport z wyników badania jakościowego przeprowadzonego przez PBS DGA Sp. z o.o. na terenie Malborka w dniach 21-22.07.2009 r.
24. Regionalna Strategia Rozwoju Transportu w województwie pomorskim na lata 2007-2020,

25. Strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
26. Strona internetowa: <http://malbork.naszemiasto.pl/>
27. Strona internetowa: <http://www.paiz.gov.pl/>
28. Strona internetowa: www.pf.pl
29. Strona internetowa: www.pup.malbork.pl
30. Strony internetowe miast i gmin w powiecie malborskim,
31. Studium Strategicznego Rozwoju Sieci Lotnisk na terenie województwa pomorskiego do 2025 roku, Warszawa 2008.

Załącznik - Oferta inwestycyjna miasta Malbork

Stare Miasto - działki widokowe pod zabudowę

Położenie

Nieruchomość położona w obrębie Centrum Miasta Malborka w otoczeniu Muzeum Zamkowego, Szkoły Łacińskiej oraz Bramy Mariackiej w odległości 1 km od drogi krajowej nr 22 Berlin – Kaliningrad. 13 działek położonych wzdłuż skarpy rzeki Nogat, natomiast 3 działki zlokalizowane wzdłuż al. Rodła. Teren stanowi fragment obszaru dawnego Starego Miasta w obrębie murów miejskich. W otoczeniu przedmiotowych nieruchomości znajduje się osiedle mieszkaniowe o wysokiej intensywności zabudowy. Nieruchomość ma dobre położenie pod względem ciągu komunikacji miejskiej.

Przeznaczenie

Tereny o funkcji usługowo – mieszkalnej obejmującej: budynki mieszkalne, budynki usługowe, budynki usługowo – mieszkalne z usługami minimum na parterze.

Charakterystyka terenu

Kształt działki jest nieregularny a konfiguracja terenu płaska. Łączna powierzchnia działek wynosi 5,7399 ha.

Uwagi

Dopuszczalna maksymalna wysokość dla zabudowy wzdłuż skarpy nad Nogatem 12 m, dla zabudowy wzdłuż al. Rodła 10 m. Obszar objęty ścisłą ochroną konserwatorską. Wszelkie inwestycje na terenie nieruchomości należy prowadzić pod nadzorem konserwatorsko-architektonicznym.

Daleka - Park Inwestycyjny

Położenie

Nieruchomość znajduje się w rejonie ulic Bydgoskiej i Dalekiej, między ul. Daleką a Zakładem Elewarr, na terenach przemysłowych miasta, w odległości 4 km od centrum miasta i dworców PKP i PKS oraz 2 km od drogi krajowej Elbląg - Stargard Gd. Położona jest w bezpośrednim otoczeniu obiektów o charakterze magazynowym i przemysłowym. Dobry dojazd z ul. Dalekiej.

Przeznaczenie

W ogólnym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Malborka teren ten przewidziany był pod funkcje przemysłowo - składową. Nie ma obowiązującego Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla przedmiotowego terenu. Lokalizacja inwestycji w tym rejonie następuje na podstawie wydania decyzji o warunkach zabudowy w trybie art. 61 ustawy z dn. 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Charakterystyka terenu

Teren dosyć płaski, z uskokiem w części centralnej, o kształcie niskiego trójkąta prostokątnego. Pod względem morfologicznym jest to fragment doliny rzeki Nogat. Bezpośrednio na terenie działki znajduje się bocznicą kolejowa. Łączna powierzchnia działki wynosi 10,4 ha.

Uwagi

Opracowane zostały badania geotechniczne gruntu. W odległości ok. 500 m od działki znajduje się port rzeczny będący w zarządzie Żeglugi Bydgoskiej. Plany rozwoju układu komunikacyjnego miasta Malborka przewidują docelowo realizację drogi o klasie ulicy zbiorczej obsługującej przyszły teren inwestycyjny od północy – tzw. obwodnica przemysłowa miasta.

Daleka - tereny składowo - przemysłowe

Położenie

Teren położony wzdłuż rzeki Nogat, w jej bezpośredniej bliskości, z możliwością zagospodarowania i wykorzystywania rzeki, jako drogi transportowej - w pobliżu czynny jest port, będący w zarządzie Żeglugi Bydgoskiej, po drugiej stronie działka Zakład Elewarr. 1 km do drogi krajowej nr 22 (dojazd poprzez ul. Daleką do Al. Wojska Polskiego) 2 km do stacji Malbork; 2,5 km od centrum miasta. Teren przylega do terenów będących w Pomorskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej, która obecnie jest w pełni zagospodarowana. Na terenie PSSE powstał zakład Biopaliwa SA, dla którego doprowadzono wszystkie niezbędne media. Na skraju działki funkcjonuje zakład Pemalux (branża okiennicza) oraz zakład produkcji kostki brukowej SCEMA Sp. z o.o. W trakcie procedowania jest firma D&H Manufacturing Poland Sp. z o.o. (branża motoryzacyjna). Wzdłuż drogi wewnętrznej na terenach gminy, działają już Fabryka Okien Forest oraz Fabryka S & P (branża budowlana).

Przeznaczenie

W ogólnym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Malborka teren ten przewidziany był pod funkcje przemysłowo - składową. Nie ma obowiązującego Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla przedmiotowego terenu. Lokalizacja inwestycji w tym rejonie następuje na podstawie wydania decyzji o warunkach zabudowy w trybie art. 61 ustawy z dn. 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Charakterystyka terenu

Kształt nieruchomości jest regularny, konfiguracja terenu płaska, teren częściowo utwardzony. Atrakcyjność działki wynika z położenia w strefie przemysłowej miasta, powszechnie uważanej za jedno z centrów magazynowo – hurtowych miasta. Łączna powierzchnia działki wynosi 4.4257 ha.

Uwagi

W najbliższym roku inwestycyjnym samorząd planuje tam duże inwestycje w infrastrukturę celem pełnego uzbrojenia terenów inwestycyjnych. Procent dopuszczalnej zabudowy wynika z decyzji o warunkach zabudowy (wg innych decyzji 70%). Ograniczenia wysokości budynków wynikają z decyzji o warunkach zabudowy (wg innych decyzji 12 metrów).

Solna – forum miejskie

Położenie

Nieruchomość położona jest w centrum miasta wzdłuż ul. Solnej, w bezpośrednim sąsiedztwie Muzeum Zamkowego, pomiędzy Kanałem Juranda, ul. Solną i ul. Piłsudskiego. Jest to najbardziej atrakcyjny punkt miasta pod względem handlowo-usługowym. Nieruchomość ma dobre położenie względem ciągu komunikacji miejskiej.

Przeznaczenie

Działki wchodzi w strefę usługową „FORUM MIEJSKIE” – usługi kultury, rekreacji, turystyki, nauki, wystawiennictwo, centrum biznesu oraz usługi towarzyszące jak gastronomia i w ograniczonym zakresie handel, zieleni urządzona oraz funkcja mieszkaniowa jako uzupełniająca. Znajdują się obok działki 213/2 o pow. 0,4640 ha, sprzedanej w styczniu 2008 r. pod zabudowę, w ramach forum miejskiego z funkcją hotelową jako priorytetową.

Charakterystyka terenu

Kształt działki jest nieregularny a konfiguracja terenu płaska. Nieruchomość stanowią trzy działki pomiędzy ul. Solną a Kanałem Juranda i ul. Piłsudskiego. Nieruchomość gruntowa jest w części zabudowana, jednak wszystkie budynki mają charakter tymczasowy i przeznaczone są do rozbioru. Łączna powierzchnia działki wynosi 0,4678 ha.

Uwagi

Wszelkie inwestycje na terenie nieruchomości należy prowadzić pod nadzorem konserwatorsko-architektonicznym. Projektowana zabudowa oraz kompozycja wprowadzonej zieleni powinny umożliwić ekspozycję historycznego muru. Elementy małej architektury należy budować w nawiązaniu do form i materiałów historycznych.